GRAMMATICA LATINA

In usum Scholarum adornata.

Authore

PATRICIO DYKES,

Perthensi.

Editio altera plurimis in locis priori castigatior.

The 1st Edit printed at Edin. 1679. 8vo

Proclivius est in triplici jure Doctoris nomen, quàm semel Grammatici boni titulum promeruisse. Erasm.

Ex libris

Andreæ [illegible]

EDINBURGI,

Excudebat Hæres *Andreæ Andersoni*, Typographus Regius, *Anno DOM.* 1685.

EDINBURGH,

The twentieth day of *September*, 1679.

FOrasmuch as there being a Petition presented to the Lords of His Majesties Privy Council, by Mr. *PATRICK DYKES*, School-master at *Down*; Bearing, That he hath been at great trouble and pains, in Compiling and Composing a *Grammar*, which he hath taught for divers years bygone; and which hath received the Approbation of diver persons, skill'd in that Art: And therefore, humbly Supplicating, That he might have Licence for such a space as the Council should think fit, for the sole Printing of the said *Grammar*, and all others discharged to Print or Import the same, during that space, under such Penalties as the Council should think fit. The Lords of His Majesties Privy Council, having considered the foresaid Petition, with the opinion of the Lord Bishop of *Edinburgh*, anent the said *Grammar*, that the same is a work very worthy to be Imprinted, in regard it may be of very good use for Instructing Youth in the Principles of the Latine Tongue, and is repleni shed with the most apposit and elegant Examples from the best Authors, for Illustrating of the Rules therein contained: Do grant Licence to the Petitioner, to Print the said *Grammar*, Compiled by him, for the space of seven years, after the date hereof; and prohibits and discharges all other persons to Print, or Import the same, or any Copies thereof, without Licence from the Petitioner, during that space, under the pain of Confiscation of the same to the Petitioner. Extracted by me.

WILL. PATERSON, Cls. Sti. Consilij.

546. m. 3. 750

Vere Nobili, ac optimæ ſpei adoleſcenti

JACOBO

DOMINO

DRUMMOND

Filio natu maximo ac Hæredi Illuſtriſſimi *Domini Comitis* de

PERTH,

Summi *Scotiæ* Cancellarij, *Mæcenati* ſuo plurimum colendo.

Patricius Dykes, S. P. D.

NIſi bonarum literarum & rectorum morum ſemina, ineunte ætate jacta ſolidius fuerint, fructus perpetuo deſperandus erit. Rarò enim quidvis promovet adoleſcentia, niſi fundamentum jecerit pueritia:

quare qui in Grammaticâ, omnium literarum fundamento, omnium disciplinarum clave, operam hactenus præclaram posuere, laude sua fraudandi non sunt: Ita enim per hanc quasi angustiorem rimam, ad augusta sapientum templa serena aditus solummodo patet: Quæ una, teste Polydoro Virgilio, pluris est quàm omnium liberalium artium scientia, quæ reliquarum unicum est fundamentum. Imo vero, authore Fabio, cæterarum omnium artium præclarissima est; præstat enim iter ad cæteras omnes capessendas, nec ad ullius rei summam, nisi præcedentibus initiis perveniri potest. Quò minus ferendi sunt, qui hanc artem ut tenuem & jejunam cavillantur; quæ nisi fundamenta fideliter jecerit, quicquid superstruxeris corruet; necessaria pueris, jucunda senibus, quæ vel sola in omni studiorum genere plus habet operis quàm ostentationis. Ex hujus solius negligentiâ in Poetis, Oratoribus, Historicis, in jure civili, arte medicinæ, cæterisque disciplinis plus mille extitere errores.

Dum igitur de Grammatices editione

al

alterâ excudendâ adornandâq; excogitarem, tibi, utpote hoc tempore meæ disciplinæ alumno, dedicare eam volui, partim quidem, ut tibi ad majora addiscenda ſtimulos ſubderem; præcipuè autem, propter parentem tuum, quem per omnes honorum gradûs & dignitates honorificè geſtas, infra unum Regem ſummum honoris faſtigium, maximâ cum laude jam adminiſtrare ſuſpicimus. Faxit Deus, ut paternis veſtigiis inſiſtens, ſummo eccleſiæ Dei uſui, & reipublicæ ornamento, olim futurus ſis; Atq; adeo germana quædam effigies, atq; ſimulachrum illius vividum, collectam ab illo gloriam, novo ſplendore per te illuſtrari, mirabunda gaudeat poſteritas. De me autem, tibi perſuadeas velim, quicquid aut ingenio, induſtriâ, aut diligentiâ conſequi potero, totum hoc illuſtriſſimæ tuæ Amplitudini ſemper fore devotum: Hoc vero quicquid eſt muneris, univerſo condiſcipulorum ſodalitio, præſertim *Joanni* Comiti *Victoniæ*, *Carolo* fratri ejus germano. *Jacobo Lundin* de eodem, filio natu maximo Nobiliſſimi Domini Vicecomitis de *Melfort*, &c. Auguſtiſſimi

Bri-

Britanniarum Monarchæ ab epistolis, nec non *Gulielmo Drummond* filio natu maximo ac hæredi D. *Gulielmi Drummond* de *Cromlix*, Monarchæ nostræ Consiliario intimo, per te donatum esse volui, ut illis quoq; disciplinæ humanioris, ac morum studia commendes. Ut vero tibi uni novum gloriæ calcar adjiciam, perpetuò oculis atq; animo obversetur hoc tui stemmatis elogium numeris omnibus absolutum & illustre.

Drummondos Perthæ, per plurima sæcula, lumen
Agnovere suum, curia, castra, forum.

Vale, & Amplitudinis tuæ, morumq; elegantiæ studiosum Præceptorem porro amare pergas.

Fermelinoduni
e Scholâ nostrâ
X Cal. *Maij.*
CIↃ. DC. LXXXV

Pres-

Presbyterorum Synedrii Dunblanensis Testimonium.

POstquam subinde ac seriò Grammaticæ, ac præsertim Syntaxeos *Despauterianæ* lacunas secum pensitasset Magister *Patritius Dykes* Scholæ *Dunensis* Præfectus, vir doctus, cum à vi à tum à fam â integerrimus, egregiam rei literariæ operam navatum iri existimavit, si quis ejusmodi Personæ capax, hoc est, Grammaticalis provinciæ rebus ac usui diu tritus, tantam in se susciperet molem, ut dignum hâc patel.â operculum dispiceret, & improbo labore inveniret. Longum fuit Authori, utpote viro modestissimo, apud se cum præsumptâ opinione diffidentiæ certamen antequam huic operi manum admovit, tandem (verecundâ expugnatâ) labantem animum impulit hæc cogitatio, quod hinc sperabat eventuram bonæ copiæ facultatem, quâ utilem aliquam ac fidelem operam Patriæ præstaret; cui quod hactenus nihil in commune contulisset præter vota, vita fuit minus jucunda & amabilis: alacris ergo hoc oneris tollere decrevit, quò ipsius labor atq; industria pervenire posset ad uberiorem frugem studiosæ juventutis, cujus commodum omnibus vel maximè optimis honorariis, multis parasangis se præstitisse non paucis argumentis fidem fecit; Plures jam elapsi sunt anni postquam telam hanc pertexuit Author, eamq; intra privatos Scholæ suæ parietes, non sine magno fructu discipulis suis explicabat, quam terebant ac recensebant illi, antequam è domesticâ custodiâ prodiit eruditum illud Grammaticæ monumentum, quod sæculo imputavit Magister *Jacobus Kirkwodus* vir perspicacis ac subacti ingenij; à quo cùm in quibusdam diffideret, nec per omnia arrideret methodus, visum est blandis amicorum imperiis opusculum hoc ad incudem revocatum typis mandare: Quamvis autem pararium minimè desideret hic fœtus (suis satis ornatus virtutibus) quia tamen ipsius parens non nævo aliquo, sed totus penitus notus, in rem suam fore existimavit, si nostro consilio & testimonij authoritate uteretur; honestæ ejus voluntati morem gerendum & pudori hactenus consulendum putavimus, ut primos ei adi-tûs

ad Grammaticorum, aliorumq; virorum doctorum fores præmuniremus. Recenſuimus itaq; hæc linguæ Latinæ præcepta, quæ omnibus numeris, abſoluta, mirâ brevitate & perſpicuitate, optimâq; methodo diſpoſita eſſe non, niſi præjudicijs abrepti, inficias ire poſſumus: & quod caput eſt, exhibetur hic Syntaxeos (quæ in re Grammaticâ familiam ducit) ſtructura, omnium locupletiſſima eaden q; & luculentiſſima: ſuppletas hic omnes lacunas repurgatas mendas, quibus pleraq; hoc genus opera ſcatebant videre eſt: tantâ luce colluſtrantur omnia quantâ nuſquam alibi. Regulæ ſingulæ exemplis uſq; non proletarijs, ſed gnomis & apophthegmatis ex optimorum Poetarum, Oratorum, & Hiſtoricorum myrothecio depromptis elucidantur; quibus velut in rem præſentem lector deducitur; & quod admirationem auget hæc omnia in tam parvæ molis faſciculo. Non debet autem Authori fraudi eſſe quod diverſam aliquando viam à *Deſpauterio* inſiſtat, ad averruncandam enim novitatis invidiam, hoc facilis eſte poteſt, quòd ubiq; *Deſpauterii* premit veſtigia, & ipſiſſima ejus verba in metricis ferè ſemper retinet, niſi ubi graviſſimis rationum momentis impulſus diſſidere ac ſeorſim ſentire cogitur; rem ipſam, Authorem vide, amice lector! Volve, revolve, invenies dictis data ſuppetere. Si quis objiciat, nos extra Territorium noſtrum jus dicere & alieno in foro verſari, fatemur; & idcirco nobis impune non pareri ſcimus: ſi quis in diverſam à nobis eat ſententiam, non commovemur, liberum cuiq; eſto judicium; Interim tamen ab æquis rerum æſtimatoribus plauſum ſperare, audere, imo debere hunc tractatum, ſub cujus diſciplinâ puerilem Scoticam adoleſcere permagni intereſſe putamus. Cujus Teſtimonii ſponſores (nos Synedrii *Dunblanenſis* Presbyteri) damus has tabellas.

Gaſper Kellie, Decanus.
Joannes Edmonſtonus.
Georgius Schaw.
Thomas Forreſterus.
Daniel Boill.
Gulielmus Wemyſs.
Robertus Kirk.
Jacobus Menzies.
Alexander Keith.
Alexander Williamſon.
Robertus Junius.
Jacobus Donaldſonus.

RUDI-

RUDIMENTA.

LITERÆ ſunt quatuor & viginti. *a. b. c. d. e. f. g. i. j. k. l. m. n. o. p. q. r. ſ. t. u. v. x. y. z.*

a. e. i. o. u. y. dicuntur vocales. Reliquæ vocantur conſonantes. æ. œ. au. eu. ſunt diphthongi. æ & œ proferuntur ut ē. h non eſt litera, ſed aſpirationis nota.

C profertur ut k ante a. o. u. ut caro, cor, cur. Sic ante conſonantes, ut claudo, cnips, creſco. Sed ante e, i, y profertur ut ſ, ut ceræ, cito, cymba.

G profertur ut Græcum gamma ante a o u, ut galla, goa, guſtus. Sic ante conſonantes ut glaber, gnome, gratia. Sed ante e, i y profertur ut j, ut gero, gigas, gymnaſium.

Syllabæ fiunt ex literis. Dictiones fiunt ex ſyllabis. Oratio fit ex dictionibus.

Partes orationis ſunt declinabiles vel indeclinabiles. Declinabiles ſunt quatuor. Nomen, Pronomen, Verbum & Participium.

Nomen declinatur per genera, caſus & numeros. Genera ſunt tria, Maſculinum, fœmininum & neutrum. Caſus ſunt ſex. Nominativus, Genitivus, Dativus, Accuſativus, Vocativus & Ablativus.

Numeri ſunt duo, ſingularis & pluralis.

Declinationes ſunt quinq;.

	Decl. 1.	Decl. 2.	Decl. 3.	Decl. 4.	Decl. 5.
Sing.	N. Penna, *a pen.*	Liber.	Sermo.	Fructus.	Res.
	G. Pennæ; *of a pen.*	Libri.	Sermonis.	Fructûs.	Rei.
	D. Pennæ; *to a pen.*	Libro.	Sermoni.	Fructui.	Rei.
	A. Pennam, *a pen.*	Librum.	Sermonem.	Fructum.	Rem.
	V. Penna, *o pen.*	Liber.	Sermo.	Fructû.	Res.
	A. Penna *with, from, in or by a pen.*	Libro.	Sermone.	Fructu.	Re.
Plur.	N. Pennæ, *pens.*	Libri.	Sermones.	Fructûs.	Res.
	G. Pennarum, *of pens.*	Librorum.	Sermonum.	Fructuum.	Rerum.
	D. Pennis; *to pens.*	Libris.	Sermonibus.	Fructibus.	Rebus.
	A. Pennas, *pens.*	Libros.	Sermones.	Fructûs.	Res.
	V. Pennæ, *o pens.*	Libri.	Sermones.	Fructûs.	Res.
	A. Pennis, *with, from, in, or by pens.*	Libris.	Sermonibus.	Fructibus.	Rebus.

Nomina neutri generis habent nom. ac. & voc. similes in utroque numero. Sed in plurali desinunt in *a*, ut scamnum scamna: nom. secundæ declinationis in *us* facit vocativum in *e*, ut *ventus, vente.*

Adjectiva tertiæ declinationis habent *e* vel *i* in ablativo ut *felix, felice* vel *felici.*

Nomen tertiæ declinationis in *e* habet in abl. *i* tantum ut *sedile, sedili:* cum ablativus est in *i.* gen. plur. est in *ium.* ut *sedili sedilium.*

Adjectiva sunt vel primæ & secundæ declinationis simul, ut *bonus, bona, bonum;* quarum sola secunda vox est primæ decl. vel sunt tertiæ tantum ut *felix, mitis.*

PRonomen declinatur per genera casus & numeros & fere significat certam personam, & sunt novemdecim, *ego, tui, sui, ille, ipse, iste, is, hic, meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, vestras, cujas, cujas, quis* & *qui.* Omnia carent

carent vocativo præter *tu*, *noſter*, *noſtras* & *meus* quod ſæpius habet *mi* quam *meus*.

Declinantur ſic.

S. N. *ego*. G. *mei*. D. *mihi*. Acc. *me*. Ab *me* Pl. N. *nos*. G *noſtrûm* vel *noſtrî* D. *nobis*. Ac. *nos*. Ab. *nobis*.

S. N. *tu*. G. *tui*. D. *tibi*. Ac. *te*. V. *tu*. Ab. *te*. P. N. *vos*. G. *veſtrûm* vel *veſtri*. D. *vobis*. Ac. *vos*. V. *vos*. Ab. *vobis*.

S. & P. G. *ſui*. D. *ſibi*. Ac. *ſe*. Ab. *ſe*. cætera deſunt.

S N. *ille*, *illa*, *illud*. G. *illius*. D. *illi*.
S. N. *ipſe*, *ipſa*, *ipſum*. G. *ipſius*. D. *ipſi*.
S. N. *iſte*, *iſta*, *iſtud*. G *iſtius* D. *iſti*.
S. N. *is*, *ea id*. G. *eius*. D *ei* P. N. *ii*. *rarius ei*. D & Ab. *eis* vel *iis*.

} Reliqui caſus declinantur ut adjectiva primæ & ſecundæ declinationis ut & *meus*, *tuus*, *ſuus*, *noſter*, *veſter*. *Noſtras*. *Veſtras* & *cujas* declinantur ut *felix*. S. N. *Cuius*, *cuja*, *cujum*, Ac. *cujum*, *cujam*, *cujum*, Ab. *cujâ*. P. N. *cuja*. Ac. *cujas*. cætera deſunt.

S. N. *hic*, *hæc*, *hoc*. G. *huius*, D. *huic*, Ac. *hunc*, *hanc*, *hoc*. Ab. *hoc*, *hâc*, *hoc*. P. N. *hi*, *hæ*, *hæc*. G. *horum*, *harum*, *horum*. D. *his*: Ac. *hos*, *has*, *hæc*, Ab. *his*: *hic* præponitur nomini maſculini generis, *hæc* fœminini. Et *hoc*, neutri. In declinationibus nominum. S. N. *quis*, *quæ*, *quod* vel *quid*, G. *cujus*, D. *cui*. Ac. *quem*, *quam*, *quod* vel *quid* Ab. *quo*, *qua*, *quo*. P. N. *qui*, *quæ*, *quæ*. G. *quorum*, *quarum*, *quorum* D. *queis* vel *quibus*. Ac. *quos*, *quas*, *quæ*. Ab. *queis* vel *quibus*.

Qui, *quæ* *quod* ſimiliter declinatur.

Perſonæ ſunt tres. *ego*, primæ, *tu*, ſecundæ, & *ille* & reliqua tertiæ.

VErbum declinatur per modos, tempora & perſonas. Modi ſunt quatuor, Indicativus, ſubjunctivus, Imperativus & Infinitivus. Tempora ſunt quinque, Præſens, Imperfectum, Perfectum, Pluſquamperfectum, & Futurum.

Verbum eſt duplex, activum quod fere deſinit in *o*, & paſſivum quod fere deſinit in *or*.

Con-

Conjugationes ſunt quatuor. Prima habet *a* ante *re* in infinitivo activo. Secunda *e* longum. Tertia *e* breve, & quarta *i*.

Prima Conjugatio Activa.

Ind. pr. Amo, *I love.* Amas, *thou loveſt.* Amat, *he loveth.* Amamus, *we love.* Amatis, *ye love.* Amant, *they love.*

Imp. Amabam, *I was loving.* Amabas, *thou was loving.* Amabat, *he was loving.* Amabamus, *we were loving.* Amabatis, *ye were loving.* Amabant, *they were loving.*

Perf. amavi, *I have loved.* Amaviſti, *thou haſt loved.* Amavit, *he hath loved.* Amavimus, *we have loved.* Amaviſtis, *ye have loved.* Amaverunt vel amavere, *they have loved.*

Pluſq. Amaveram, *I had loved.* Amaveras, *thou hadſt loved.* Amaverat, *he had loved.* Amaveramus, *we had loved.* Amaveratis, *ye had loved.* Amaverant, *they had loved.*

Fut. amabo, *I ſhall or I will love.* Amabis, *thou ſhalt or will love.* Amabit, *he ſhall or will love.* Amabimus, *we ſhall or will love.* Amabitis, *ye ſhall or will love.* Amabunt, *they ſhall or will love.*

Sub. pr. ſi amem, *If I love.* Ames, amet, amemus, ametis, ament.

Imp. ſi amarem, *If I were loving.* Amares, amaret, amaremus, amaretis, amarent.

Perf. Amaverim, amaveris, amaverit, amaverimus, amaveritis, amaverint.

Pluſq. Amaviſſem, amaviſſes, amaviſſet, amaviſſemus, amaviſſetis, amaviſſent.

Fut. Amavero, amaveris, amaverit, amaverimus, amaveritis, amaverint.

Imperat. Ama vel amato tu, *love thou.* Amato ille, *let him love.* Amate vel amatote vos, *love ye.* Amanto illi, *let them love.*

Inf. pr. & Imp. Amare, *to love.* Perf. & Pluſq. amaviſſe, *to have or had loved.* Supinum amatum, *to love.* Fut. amaturum eſſe, *to love hereafter.* Gerundia amandum, *to love.* Amandi, *of loving.* Amando, *in loving.*

Par-

Participium præsentis temporis. Amans, *loving*. Part. futuri temporis. Amaturus, *to love hereafter*.

Secunda Conjugatio Activa.

Ind. pr. doceo, doces, docet, docemus, docetis, docent.

Imp. docebam, *&c.* Perf. docui, docuisti, *&c.*

Fut. docebo, docebis, *&c.*

Sub. pr. doceam, doceas, *&c.* Imp. docerem, doceres, *&c.*

Imperat. doce vel doceto, doceto, docete vel docetote, docento.

Inf. pr. & Imper. docere. Perf & Pluſq. docuiſſe. Sup. doctum.

Ger. docendum, *&c.* Part. pr. docens.

Tertia Conjugatio Activa.

Ind. pr. lego, legis, legit, legimus, legitis, legunt. Imp. legebam, *&c.* Perf. legi, *&c.* Fut. legam, leges, leget, legemus, legetis, legent. Sub. pr. legam, legas, legat, *&c.*

Imp. legerem, *&c.* Imperat. lege vel legeto, legito, legite vel legitote, legunto. Infinit. pr. & Imp. legere.

Per. & Pluſq. legiſſe. Sup. lectum. Ger. legendum, *&c.* Part. pr. legens.

Quarta Conjugatio Activa.

Ind. pr. Audio, audis, audit, audimus, auditis, audiunt.

Imp: audiebam, audiebas. Perf: audivi, *&c.* Fut: audiam, audies, *&c.*

Sub: pr: audiam, audias, *&c.* Imp: audirem, *&c.*

Imperat: audi vel audito, audito, audite vel auditote, audiunto.

Inf: pr: & Imp. audire. Perf: & Pluſ: audiviſſe. Sup: auditum.

Ger. audiendum, *&c.* Part: pr: audiens.

Sum Subſtantivum ſic Conjugatur.

Indic: pr: Sum, es, eſt, ſumus, eſtis, ſunt. Imp: eram, eras,

eras, *&c.* P: fui. fuiſti, *&c.* Fut: ero, eris, erit, erimus, eritis, erunt.

Sub: pr: ſim, ſis, ſit, ſimus, ſitis, ſint. Imp: eſſem, eſſes, *&c.*

Imperat. es vel eſto, eſto, eſte vel eſtote, ſunto.

Inf: pr: & Imp. eſſe. Per: & Pluſq. fuiſſe. Fut: futurum eſſe.

Part. pr: ens. Fut: futurus. Cætera deſunt.

Prima Conjugatio Paſſiva.

Ind: pr: amor, *I am loved.* Amaris vel amare, *thou art loved.* Amatur, *he is loved.* Amamur, *we are loved.* Amamini, *ye are loved.* Amantur, *they are loved.*

Imp: amabar, *I was loved.* Amabaris vel amabare, amabatur, amabamur, amabamini, amabantur.

Perf: amatus ſum vel fui, *I have been loved.* Amatus es vel fuiſti, amatus eſt vel fuit, amati ſumus, *&c.*

Pluſq: amatus eram vel fueram, *I had been loved, &c.*

Fut: amabor, *I ſhall or will be loved.* Amaberis vel amabere, amabitur, amabimur, amabimini, amabuntur.

Sub: pr: ſi amer, *If I am loved.* Ameris vel amere, ametur, amemur, amemini, amentur.

Imp. ſi amarer, *If I were loved.* Amareris vel amarere, amaretur, amaremur, amaremini, amarentur.

Perf: ſi amatus ſim vel fuerim, *If I have been loved, &c.*

Pluſq: ſi amatus eſſem vel fuiſſem, *If I had been loved, &c.*

Fut. ſi amatus ero vel fuero, *If I ſhall or will be loved, &c.*

Imperat: amare vel amator tu, *be thou loved.* Amator ille, *let him be loved.* Amamini vos, *be ye loved.* Amantor illi, *let them be loved.*

Inf: pr: & Imp: amari, *to be loved.* Perf. & Pluſq: amatum eſſe vel fuiſſe, *to have or had been loved.* Fut: Amatum iri, *to be loved hereafter.* Ger: amandum, *&c.* Sup: amatu, *to be loved.* Participium præteriti temporis, amatus, *loved.* Fut: amandus, *to be loved hereafter.*

Secunda Conjugatio Paſſiva.

Ind: pr: doceor, doceris vel docere, docetur, docemur, docemini, docentur.

Imp.

Imp: docebar, *&c.* Perf: doctus ſum vel fui, *&c.* Fut: docebor, doceberis, *&c.*

Sub: pr: docear, docearis vel doceare, doceatur, doceamur, doceamini, doceantur.

Imp. docerer, *&c.*

Imperat: docere vel docetor, docetor, docemini, docentor.

Inf: pr: & Imp. doceri, *&c.*

Tertia Conjugatio Paſſiva.

Ind: pr. Legor, legeris vel legere, legitur, legimur, legimini, leguntur.

Imp: legebar, *&c.* Perf. lectus ſum, &c. Fut. legar, legeris vel legere, &c.

Sub. pr. Legar, legaris *&c.* Imp. legerer, *&c.*

Imperat. Legere vel legitor, legitor, legimini, leguntor.

Inf. pr. & Imp. legi, *&c.*

Quarta Conjugatio Paſſiva.

Ind. pr. Audior, audiris vel audire, auditur, audimur, audimini, audiuntur.

Imp. Audiebar, *&c.* Per: auditus ſum: *&c.* Fut: audiar, audieris, *&c.*

Subj: pr: audiar, audiaris, *&c.* Imp: audirer, *&c.*

Imperat: audire vel auditor, auditor, audimini, audiuntor.

Inf: pr: & Imp: audiri.

Verba anomala irregulariter ſic Conjugantur.

Fero Tertiæ Conjug.

Ind: pr: fero, fers, fert, fertis. Perf: tuli, *&c.* Subj: Imp: ferrem, ferres, *&c.*

Imperat: fer vel ferto, ferto, ferte vel fertote. Inf: pr: & Imp: ferre. Sup: latum.

Volo Tertiæ.

Ind: pr: Volo, vis, vult, volumus, vultis. Perf: volui, *&c.* Sub: pr: velim, velis, *&c.* Imp: vellem velles, *&c.* Inf. pr: & Imp. velle.

Imperat: ſup: ger: deſum.

Nolo Tertiæ.

Ind: pr: nolo, nonvis, nonvult, nolumus, nonvultis. Subj: pr: nolim, *&c.* Imp: nollem, *&c.*

Im-

Imperat: noli vel nolito, nolite vel nolitote; cætera desunt. Inf: pr: & Imp: nolle: sup: & ger: desunt.

Fio partim Tertiæ partim Quartæ.

Ind: pr: fio, fis, *&c.* Perf: factus sum, *&c.* Subj: Imp: fierem. Imperat: fito tu, *&c.* Inf: pr: & Imp: fierl: Ger: faciendum, *&c.*

Eo Quartæ.

Ind: pr: eo, is eunt. Imp: ibam, *&c.* Perf: ivi, *&c.* Fut: ibo, *&c.* Subj: pr: eam, eas, *&c.* Imperat: eunto: Sup: itum: Ger: eundum, *&c.* par: pr: iens.

Queo similiter Conjugatur.

Feror Tertiæ.

Ind: pr: feror, ferris vel ferre, fertur. Subj: Imp: ferrer. Imperat: ferre vel fertor, fertor. Inf: pr: & Imp: ferri.

GRAMMATICA est Ars recte loquendi & scribendi. Quatuor sunt ejus partes. Orthographia, Prosodia, Etymologia, & Syntaxis.

Etymologia accidentia vocum in oratione explicat.

Partes orationis sunt octo, Nomen, Pronomen, Verbum, Participium, quæ declinabiles; Adverbium Præpositio, Interjectio & Conjunctio, quæ indeclinabiles dicuntur.

De Nomine.

Nomen flectitur per genera & casus sine tempore. Ejus accidentia sunt, *genus, numerus, casus, declinatio, Comparatio, species & figura.*

Genus est discrimen Nominis secundum sexûs articulum,

lum, principalia ſunt *maſculinum* quod notatur articulo *hic*. *fœmininum* quod notatur articulo hæc; & *neutrum*, quod notatur articulo *hoc*. Minus principalia ſunt, commune, quod aliquando notatur articulo *hic*, *hæc*, & *hoc*, & dicitur commune trium, aliquando *hic* & *hæc* ſub unâ terminatione, & *hoc* ſub alterâ. Aliquando tantum articulo *hic* & *hæt*, & dicitur commune duum. Dubium, quod fere ſemper notatur articulo *hic* aut *hæc*, idq; tuo arbitratu: Epicœnum, quod ſub uno articulo ſignificat & marem & fœminam, in nominibus quorum ſexus non facile dignoſcitur; & hujus articulus plerumq; ſequitur terminationem.

Numerus eſt diſtinctio unius & plurium; ſuntq; *Singularis*, qui vulgo rem unam ſignificat, & *pluralis* qui vulgo plura.

Caſus eſt declinationis terminatio. Denominantur aliquando ab ordine, ut nominativus dicitur primus, *&c.* præter nominativum & vocativum, qui etiam recti dicuntur, reliqui vocantur obliqui.

Declinatio eſt variatio vocis in fine per caſus, ſuntq; quinq;

Comparatio eſt adjectivorum per gradus variatio, ſuntq; tres. *Poſitivus* qui rem ſimpliciter ſignificat, *Comparativus* qui ſupra poſitivum ſignificat *magis*, & *Superlativus*, qui ſupra poſitivum ſignificat *valde*.

Species in quâlibet parte orationis eſt diſtinctio primitivi & derivativi.

Figura eſt ubiq; diſtinctio ſimplicis & compoſiti.

Diviſio Nominis.

Subſtantivum eſt *quod* verbo junctum perfectum ſenſum efficit, ut *præceptor docet*.

Adjectivum eſt quod ſine ſubſtantivo ſenſum non efficit, ut *doctus*.

Proprium eſt quod cuiq; ſuum eſt, ejuſque quatuor ſunt ſpecies. 1. *Prænomen* quod honoris gratiâ præponitur, ut *Marcus*. 2. *Nomen*, quod eſt ſingulorum proprium, ut *Tullius*. 3. Cognomen quod eſt cognationis nomen, ut *Cicero*. 4. *Agnomen*, quod ab eventu fit, ut *Ovidius* dictus eſt *Naſo à magnitudine Naſi*.

Ap-

Appellativum eſt quod rem multis communem ſignificat, ut *homo*. Derivatur nomen. 1. à *nomine* & dicitur *denominativum*, quod varium eſt. *Diminutivum* quod diminutionem primitivi ſignificat, ut *corculum* à *cor*. *Poſſeſſivum* ad quod ſpectat quippiam, ut *Regius* à *Rex*.

Abſtractum quod ſignificat rei eſſentiam, ut *juſtitia* à *juſtus*.

Patronymicum, quod proprie à patre, aliquando aliunde derivatur; ejus terminationes ſunt *des* maſculini generis; *as*, *is* & *ne*, fœminini. Formantur à genitivo caſu. Ut *Peleus*, *Pelei*, *Peleides*, *Mœnetius*, *Menetii*, *Mœnetiades*. *Æta*, *Ætæ*, *Ætias*. *Priamus*, *Priami*, *Priamides*. *Peleus*, *Pelei*, *Pelias*. *Priamus*, *Priami*, *Priamis*. *Æneas*, *Æntæ*, *Æneis*. *Nereus*, *Nerei*, *Nerine*. *Adraſtus*, *Adraſti*, *Adraſtine*. Datur & quinta terminatio ſed rarior ſcilicet *Ion* ut *Japetion* ab *Japetus*, *Japeti*, eſtq; Maſculini.

2. à *pronomine* ut *ipſiſſimus* ab *ipſe*.

3. à *verbo*, & dicitur *verbale*, ut *lectio* à *lego*, *honorandus* ab *honoro*. Hoc nomen dicitur etiam *gerundivum*.

4. Ab *adverbio*. Ut *hodiernus* ab *hodie*.

5. à *præpoſitione* ut *ſuperus* à *ſupra*.

Synonymum eſt cum diverſæ voces idem ſignificant, ut *Gladius*, *enſis*.

Homonymum eſt cum eadem vox diverſa ſignificat, ut *nepos*.

Collectivum quod ſignificat multa in ſingulari numero, ut *turba*.

Interrogativum quod quærit, ut *quot*.

Relativum quod aliquod præcedens reſpicit. ut *talis*.

Infinitum quod rem indeterminatè ſignificat, hujuſmodi ſunt voces interrogativæ cum non quærunt.

Partitivum quod vel multa ſigillatim ſignificat, ut *quiſq;* vel unum ex multis, ut *alius*.

Gentile quod ſignificat patriam ut *Scotus*.

Cardinale quo vulgo numeramus, ut *duo*, *tres*.

Ordinale quo ordinem ſignificamus, ut *Secundus*, *Tertius*.

Diſtributivum quod ſingulis multorum eundem numerum diſtribuit, ut *ſinguli*, *bini*.

Mul-

Multiplicativum quod multiplicationem significat, ut *simplex.*

Temporale quod temporis spatium significat, ut *bimus.*

De Pronomine.

PRonomen est pas *orationis* quæ pro nomine posita definitam significat personam.

Ejus accidentia sunt *Genus, numerus, persona, casus, declinatio, species* & *figura.*

Divisio pronominum.

Primitiva sunt *ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic, is, quis* & *qui.*

Derivativa sunt *Meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, vestras, cujas* & *cujus*, quæ derivantur à genitivis primitivorum.

Demonstrativum est quod rem vel personam demonstrat, ut *ego, tu, sui.*

Relativum est quod rem vel personam prius dictam in memoriam revocat; sunt que *ille, ipse, iste, hic, is, qui, quæ*; aliquando etiam sunt demonstrativa.

Possessivum est quod rem tanquam possessam significat, ut *meus, tuus, suus, noster,* & *vester.*

Gentile est quod significat gentem, ut *nostras,* & *vestras.*

Interrogativum est quod quærit, ut *quis, cujus,* & *cujas.*

Componuntur pronomina 1. inter se, ut *ego, tu, sui,* cum *ipse*, per omnes casus. *Iste* & *ille* cum *hic*, ut *isthic, illic*, in nominativo, accusativo, & ablativo singulari, & in neutro nominativi & accusativi pluralis.

2. Cum nomine ut *hujus* & *ejus* cum genitivo *modi* ut *hujusmodi, ejusmodi.* Interdum interjectâ syllabicâ adjectione *ce*, ut *hujuscemodi, ejuscemodi.* Item *apse* pro *ipsâ*, cum ablativo *re* ut *reapse* pro *reipsâ.*

3. Cum adverbio *ecce* ut *is* & *ille* in accusativis utriusque numeri, nisi in neutro, ut *eccum, eccam, eccos, eccas, ellum, ellam, ellos, ellas.*

4. Cum conjunctione *ne* ut *hic*, in nominativo, accusativo, & ablativo singulari, & in neutro nominativi & accusativi, pluralis, ut *hiccine*.

5. Cum præpositione *cum*, ut *mecum*, *tecum*, *secum*, *nobiscum*, *vobiscum*, *quicum* pro *quocum* & *quibuscum*.

6. Cum parelcis, id est syllabicis adjectionibus, *dem*, *met*, *te*, *ce*, *pte*, *tim*. Dem componitur cum *is* per omnes casus, ut *idem*. *Met* cum *ego*, *tu*, *sui*, per omnes casus. *Te* cum *tu* & *te*. *ce*. cum *hic*, & genitivo *ejus*. *Pte* cum ablativis *meâ*, *tuâ*, *suâ*, *nostrâ* & *vestrâ*. Et aliquando cum *meo*, *tuo*, *suo*, &c. *Tim* cum ablativis *meâ*, *tuâ*, *suâ*, &c.

De generibus nominum Regulæ generales sive significationum.

MAsculei generis maribus data nomina sunto.

Ad hanc regulam pertinent sextuplicia. 1. nomina Deorum. Ut *Jupiter*. (huc etiam spectant nomina Angelorum, ut *Gabriel*). 2. Virorum. Ut *Andreas*. 3. Ventorum; ut *Eurus*. 4. Fluviorum, ut *Nilus*. 5. Brutorum masculorum, ut *Leo*. 6. Appellativa viris data. ut *Rex*.

*Ven-

* Venti & fluvii ſpecie virili pinguntur, & a poetis mares finguntur.

Femellæ nomen dat fœmineum genus uſque.

Ad hanc regulam pertinent quadruplicia. 1. Nomina Dearum, ut *Minerva.* 2. Mulierum, ut *Pentheſilea.* 3 Brutorum fœminorum, ut *leæna.* 4. Appellativa mulieribus data, ut *mater.*

Commune eſt, ut *bos*, ſexum quod ſignat utrumque,

Scitu difficilis ſi ſexus ſit 1. generalis

Vel ſit vox 2. Vel in *um* 3. Finis genus uſque requirit.

1. *Paſſer.* 2. *proles.* 3. *mancipium.*

Eſt neutri generis fixum quod non variatur.

Ut *a*, *b*, *c*. Item voces materialiter ſumptæ, id eſt ſeſe non ſignificantes, ut cum dico, *amo* habet duas ſyllabas. Item voces pro nomine poſitæ, ut *ſcire*, *tuum*, *iſtud*, *cras*.

Dat genus uſque ſui finis regni, inſulæ & urbis

Nomen 1. in *os*, vel in *us*, vel in *on* ternæ ſibi vult hæc 2.

Hic *Pontus* raro. hæc *Gadir*. neutrum dabit *Argos*.

I Plurale dat hic 3. dubii ſunt *Leſbos*, *Abydos*.

1. *Gallia*, *Britannia*. *Roma*. 2. *Tenedos*, *Ægyptus*, *Opus*, *Lacedæmon*. 3. *Pariſii*.

Ar-

Arboris hæc nomen 1 dabit hic quod desinit in ſter 2.

Rebur, acer, ſuberque, ſiler, tus neutra requirunt

1. Pyrus 2. pyraſter.

Regulæ ſpeciales ſive terminationum.

A ternæ neutrum eſt 1. *A* primæ fœmineum vult 2.

Hadria maſculeo datur atque *cometa planeta*

Maſculei generis ſunt raro *talpaque dama*.

1. Scomma. 2. penna.

E primæ dabit hæc 1. neutrum ſibi tertia poſcit 2.

1. Epitome. 2. monile.

O dabit hic 1. hæc dant *do, go.* 2. ſunt maſcula *tendo,*

Harpago, cudo, ligo, ordo, udo. Sed rarius hæc dant

Arrhabo, cum *bubo, margo,* ſic *cardo, cupido.*

Fœmineum eſt verbale in *io* 3. *pugio* tamen hic dat,

Portio fœmineum dat, *perdu* ac *ellio* 4. junge.

Talio cum *ditio conſortio.* Sic *caro* vult hæc.

1. Sermo. 2. formido, ſartago. 3. dictio. 4. perduellio.

Sunt neutri generis *c, l, t,* ſimul *m* velut *æquum.*

Maſ-

Maſcula ſunt *mugil*, *ſol*, *ſal*. *Sal* rariùs hoc vult.

1. *Lac*, *tribunal*, *caput*.

An, *in*, *on* maribus dantur 1. ſunt neutra ſecundæ 2

Hic aut hæc *Python*. *Syndon* muliebris, & *icon*,

Halcyonem dabis his, conjungi poſcit *aedon*.

1. Pæan, delphin, canon. 2. colon.

En neutrum pono 1. mas eſt cum *pectine lichen*,

Et *ren*, addito *hymen*, *atagen*, *ſplen* junge *lienem*.

1. *Flumen*.

Ar petit hoc 1. *ſalar* hic. hæc *baccar*, *lucar* aviſq;

1. *Calcar*.

Er petit hic 1. terræ quæ ſignant nomina fructum

Sunt neutri 2. (*cucumer* demes) queis adde *cadaver*,

Ver, *ſpinter*, *tuber* cum ſignat quemque tumorem,

Uber, *iter*, *verber*. Dabit hic aut hæc tibi *linter*.

1. *Culter*. 2. *piper*.

Hic

Hic dat *or* 1 hæc *arbor*; *cor* neutrum, *marmor* & *æquor*

1 *mœror.*

Hoc dat *ur* 1. hic *furfur* capiet, cum *vulture turtur*,

1. *Murmur.*

As primæ vult hic 1. *As* ternæ fœmineum vult 2.

Maſculeum dabit *as*, *elephas*, *adamas*, *Agragaſq;*.

Artocreas neutrum eſt, ſic *vas*, *eryſipelaſque*

1. *Tiaras.* 2. *pietas.*

Es ſit fœmineum 1. *Aides* hic vult, *poples* & *ames.*

Peſq;, *coles*, *paries*, *palmes*, cum *limite*, *ſtipes*, *Bes*, *fomes*, *trames*, *termes*, cum *gurgite*, *ceſpes*;

His junges *merges*, quibus addito plurima Græca 2.

Atq; *dies*, *ales*, dubij. Hic compoſta dabunt 3. hoc

Hippomanes, *panaces*, *nepenthes*, *æs*, *cacoethes.*

1. *Sedes.* 2. *magnes*, *lebes*, *tapes*, *cometes*, *planetes.* 3. *meridies.*

Is dabit hæc, ut *vis*. Poſcunt hic *piſcis*, & *axis*,

Glis, *callis*, *vermis*, *ſotularis*, *acinacis*, *orbis*,

Et *cenchris*, *vectis*, *poſtis*, cum *ſanguine*, *faſcis*,

Et *fuſtis*, *menſis*, *collis*, *caulis*, quoque, *follis*,

Mugilis & *torris*, *caſſis* 2. ſic *pollis* & *enſis*,

Sic *delphis*, *cucumis*, *vomis*, compoſtaq; ab aſſe 3.

Quæ

Quæ ſignant menſis 4. *ſentis*, *lapis*, *unguis*, *aqualis*,

Atque in *mis*, finita 5. *tyrannis* tolle *coronisque*

Hæc raro donant *funis*, *clunis*, *cinis*, *anguis*, *Finis*, cum *torquis*, *pulvis*, cum *corbe*, *canalis*.

1. Pro ſerpente 2. Pro reti 3. *ſemis*. 4. *aprilis*. 5. *panis*.

Maſculeum dabit *os* 1. ſunt neutra *chaos*, *melos*, ac *os*.

Dices hæc *arbos*, *cos*, *dos*, *cos*, *diametros* 2

1. *Flos*. 2. ſic *perimetros*.

Maſculeum dat in *us* vox quartæ 1. ſive ſecundæ 2.

Fœmineum domus eſt, & *vannus*, *humus*, *colus*, *alvus*,

Et *tribus*, atq; *manus*, ceu *porticus*, ac *acus* 3. *idûs*.

Ficus pro fructu. Ac *os* in *us* mutantia Græca,

Ut nomen gemmæ 4. *nardus* ſic *coſtus*, *cremus*,

Ex *odus* & *phthonius* compoſtum 5. *byſſus*, *abyſſus*,

Proq; rubo *batus*, *dialectus*, junge *papyrus*, *Antidotus*, *balanus*, *biblus* ſic *arctus* & urſam,

Barbitus his addes, quod masculeum quoq; poscit.

Carbasus hic aut hæc. *grossus*, *pharus* ac *atomus* dant.

Pampinus atq; *pinus*, *rubus* & *specus*, atq; *phaselus*.

Hoc *pelagus*. *vulgus* dabit hic aut hoc, mage vult hoc.

Nomen in *us* terni flexûs neutrum est velut *hulcus*.

Dat *pecus* hæc pecudis, *virtus*, *subscus*, *palus*, *incus*,

Adde *senectûs*, ac *servitus*, junge *juventus*,

Atque *salus*, & *grus* ferme. dabit hic *lepus* & *mus*.

Et *pus* compositum, 6 nisi *lagopus* capiens hæc.

Fœmineum genus hæ voces, *laus*, *frausque* requirunt.

1. *Fructus*. 2. *ventus*. 3. Pro instrumento sartorio. 4. *sapphirus*, *smaragdus*, *chrystallus* &c. 5. *synodus*, *diphthongus*. 6. *tripus*.

Ys semper muliebre genus, veluti *chelys*, optat.

Consona cùm præit *s* vox (ut *plebs*) fœmineum vult

M.s-

Maſcula ſunt *pons*, *fons*, *mons*, *gryps*, *ſeps* anguis, *hydropſq;*,
Denſq; *chalybſq;* *merops*, aſſis cui jungito partes 1
Hic aut hæc donant *frons*, *ſcrobs*, *ſtirps*, truncus adeplque.

1. *Sextans.*

Hæc petit X 1 *ax*, *ex*, (niſi ſit monoſyllaba) vult hic 2.
Dic tamen hæc *fornax*, *ſimilax*, *carex*, velut *halex*,
Et *tomex*, *vibex*, cum *forfex* atq; *ſupellex*.
Hic aut hæc *cortex*, *imbrex*, *ramexq;* *ſilexq;*,
Pumex atq; *culex*, *limax*, *cbiccm* volo jungi.
Maſcula ſunt *fornix*, *phœnix*, cum *varice*, *maſtix*
Et *bombyx*, *ſpadix*, & *oryx*, quodq; uncia præbet 3.
Grex & Erix, *ſandix*, *volvoxq;*, *calixq;*, *calyxq;*,
His addes *coccyx*, *eſox*, *traduxq;*, *lyrixq;*.
Sed *natrix*, *lynx*, *calx* 4, & *onyx* ſemper dubitabis.

1. *Pax.* 2. *thorax*, *pollex.* 3. *deunx.* 4 pro calcaneo.

Appendix de genere carentium ſingulari numero.

In defectivis numerum tu finge priorem
Ut genus a invenias 1, ut *loculi, nugæ, athenæ, munia, Bactra,*
Si haberent ſingularem eſſet, loculus, nuga, Athena, munium, Bactrum.
Eſt omnis generis dans unum mobile finem 1.
Si duo ſint, prior eſt communis. 2. Dummodo terni,
Tum genus uſq; ſuum ſortitur quilibet horum 3.

1. *Fœlix.* 2. *Dulcis,* dulce. 3. *Bonus,* bona, bonum.

Appendix de adjectivis ſine ſubſtantivo poſitis.

Mobile, ſi fixum ſubſit, fixi genus optat,
Ut *torrens* 1, *oriens* 2, *nefrenſq;* 3, *tridenſq;* 4, *bipennis* 5,
Natalis 6, *ſonipes* 7, *rudens* 8, his adde *molaris* 9.
Civica 10, *muralis* 11, queis junge *canina* 12, *biremis* 13.
Quod ſi non ſubſit fixum, tum mobile neutrum

Op

Optabit, per *res* declara hoc mobile neutrum 14.

1 *Amnis.* 2. *ſol.* 3. *porcellus.* 4. *ligo.* 5. *ſecuris.* 6. *dies.* 7. *equus.* 8. *funis.* 9. *DENS.* 10. 11. *corona.* 12. *caro.* 13. *navis.* 14. *triſte*, id eſt, res triſtis.

De declinatione nominum Regulæ generales

Compoſitum & ſimplex pariter flecte, *ars* ut, *inerſque.*

Demitur *exanguis* 1, demes compoſta manuſque 2.

Rectum in compoſitis integris tu modo flectes 3.

In *Leopardus* & *alternter* prior haud variatur.

Queis addes *duo*, quod ſemper manet invariatum 4.

Eſt primo quintus ſimilis. Sed Græcus *ſ* aufert

Sæpe, velut *Thoma*, *Theſeu*, *Panthu*, *Pari*, *Palla* 5.

In neutris primus, quartus, quintus ſimiles ſunt 6.

Pluralis flecti ſi poſſunt *A* capit uſque 7.

Pluralis terno ſimilis, vult eſſe Latinus 8.

1. Facit genitivum ſimilem nominativo. 2. ut *centimanus*, quod eſt ſecundæ. 3. *reſpublica*. 4. *duodeviginti*, *duodevigeſimus*. 5. a nominativis in *as* habente *antis* in genitivo. 6. *ſcamnum*. 7. *ſcamna*. 8. *ventis*.

Regulæ ſpeciales
Prima declinatio.

Prima dat *as*, *es*, *e*, 1. *rectis* & *a*. patrius *æ* vult

Cum terno. e dabit *es* patrio, teſtatur id *Hebe*.

Hos ſolos caſus flectunt cum talibus *Adam*.

Ai dant patrio ſimul *as* quandoq; vetuſti 2.

Am faciet quartus. finita per *as* vel *a* Græca.

An qucque dant 3. *en* fiet ab *es* & ab *e*, nec habent *em* 4.

A ſextus donat. tamen *es* ac *e* retinent *a* 5.

Primus pluralis fit in *æ*. Genitivus in *arum*.

Tertius *is* poſcit. tamen *abus* pauca requirunt,

Filia, *mula*, *duæ*, *liberta*, *equa*, *nata*, *dea*, *ambæ* 6.

Accuſativus pluralis ſemper in *as* ſit.

I.

1. Hæ ſunt ſemper Græcæ terminationes. 2. *Vti familias.* 3. *Æneam* vel *Æneam. Oſſam* vel *Oſſan.* 4. *Anchiſen, Heben.* 5. *Anchiſe, Hebe.* 6. recentiores addunt, *anima, aſina, ſerva, ſocia,* &c. efferuntur hæc aliquando per regulam.

Secunda Declinatio.

Altera flexio vult *er, ir, um,* vel *ur, eus, os, us,* ac *on.* 1.

I patrius. recto pariſyllabus eſt. *ir, ur,* aufer

Nomen quod recto dat 2. in *er* voceſq; ſequentes,

Presbyter, & *puer,* appellativum *aſper, adulter,*

Atque *tener, liber* (niſi *codex* ſignificetur).

Adde *gener, proſper, miſer, exter, gibber, Iberq;*

Et *lacer,* atq; *ſocer,* compoſta gero, fero, *dexter.*

Ei vel *ei* vel *eos* dabis *eus* 3. raro dabit *os o* 4.

Unus, cùm *ſolus, totuſq;, aliuſq;, uter, alter,*

Ullus, dant *ius* patrio; dant *I* ſibi terno,

Caſibus his horum tu ſic muliebria flectes 5.

Neutrum *aliudque alius* donat, ternus duo vult *I.*

Per normam veteres flexerunt hæc generalem.

Ternus cum ſexto dabit *o*, *eus eiq;* requirit 6.

Um poſcit quartus. quandoque per *on* loco Græca. 7.

Eus ea vult etiam 8. Per *e* quintus vertit *us*, aufer

Filius, o *fili*. *DEUS*, o *DEUS* additur illi.

Cum proprium dat *ius*, dempto *us*, fit in *I* tibi quintus 9.

Primus pluralis fit in *I*. Genitivus in *orum*. Græcus fiet in *en* 10. *is* tertius. *os* dato quarto.

1. *Eus*, *os*, & *on* ſunt Græcæ, 2. *vir*, *ſatur*. *lanigeri*, *ſigniferi*. 3. *Orphei*, *Orphi*, vel *Orpheos*. *Achilli*, *ulyſſi* ſunt genitivi contracti pro *Achillei*, *ulyſſei*, ab antiquis nominativis in *eus*. 4. *Atho*. 5. *unius*, *uni* &c. 6. *Orphei*. 7. *Diphthongon*. a nominativo in *os*. 8. *Orphea*. & *Orpheon*. 9. *Patrici*. huc non ſpectant *Cynthius*, *delius*, *Tyrinthius*, &c. quia naturâ ſua non propria ſunt, ſed epitheta *Apollinis*, & *Herculis*. 10. *Cimmerion*.

Tertia Declinatio.

Um niſi, *eus*, ac *u*, cunctos dat tertia fines.

Is vulgo patrius: Græcus tibi reddet *os* ac *us*.

Sem-

Semper *A* mittit *atis*. 1. vertes *E* per *IS* genitivo 2.

1. *Poemat*is. 2. *cubilis.*

Addito *nis* poſt *O* 1. dat *inis* muliebre *do, goq;* 2.

Sic *ordo, virgo,* cum *margo, cardo, cupido.*

Unedo vult *onis,* cum *tendo,* donat *iniſq;*

Dant *inis* hæc, *turbo* pro vento, *homo,* jungito *Apollo.*

Enis habent *Anio, Nerio. Caro* dat tibi *carnis.*

Cuncta per *o* patrio dant *ûs* muliebria, Græca 3.

In reliquis *o* dant. veteres flexere per *onis*

1. *Sirmonis.* 2. *formidinis. ſartaginis.* 3. *Didûs.*

Is jungunt *C, D. L* 1. *lac, lactis. lis* dato *mel, fel.*

1. *Melchiſedecis Davidis vectigalis.*

N capit *is* 1. *Panos, Pan. On* quandoq; dat *ontis* 2.

Donat *inis* neutrum 3. & *pecten, ſamen,* cano natum 4.

1. *Titanis.* 3. hujuſmodi ſunt propria in *phon, con. leon, medon,* & quæcunq; participiorum Græcorum formam habent, ut *Xynophon, Laocoon, Demophoon, Demoleon, Laomedon, Acheron, Charon, horizon, Phaethon, Phlegethon, Ucalegon*: præter *colophon, Typhon, Athan* quæ habent *onis.* 3. *fluminis.* 4. *tibicinis.*

R capit *is* patrio 1. *far farris* postulat. *hepar*
Hepatos efficiet. *Cer* mobile vertitur in *Cris* 2.
Mobile *ber bris* dat 3, junge *imber*, compositumq; 4.
In *ter* finitum sibi *tris* vult omne Latinum 5.
Et *pater*, & *mater*, *linter*. Dat *eris* *later*, & *cor*
Cordis, *itertineris*. *Jovis* optat *Jupiter* usq;.
Robur oris, *jecur*, 6. atq; *femur* tibi præbet *eburq;*.

1. *Doloris*. 2. *acris*. 3. *salubris*. *Insubris*. 4. *september*. 5. *fratris*. 6. habet etiam *jecinoris*, ab antiquo *jecinus*.

As interponit *ti* 1. *mas maris*. *as* dabit *assis*.
Hoc *vas* *vasis* habet. *vas* hic *vadis*. *antis* habento
Masculа Græca 2. volunt per *adis* non masculа poni 3.

1. *Pittatis*. 2. *adamantis*. 3. *palladis*.

Es mutabis in *is* 1. *dant etis* plurima Græca. 2.
(Multa etiam, ut *Laches*, dant *etis* & *is* genitivo).

Ad-

Adde *quies*, *locuples*. Curtum per *etis teges* exit,

Et *ſeges*, *interpres*, *præpes*, *parieſq;*, *abieſq;*, *Indiges* atq; *aries*, *perpes*, *teres*, ac *Lebes* addo.

Exceptis *verres*, *vateſq;* *coles*; per *itis* fit

Communis generis non dictum, ſive marini 3.

Peſq; pedis. natum ſedeo dat *idis* 4. capit *edis*

Hæres, ut *merces*. *Cereriſq;* *Ceres* retinebit.

Bes beſſis facit. *æs æris*. *præs prædis* habebit.

1. *Sedis*. 2. *lebetis*. 3. *hoſpitis*, *limitis*, & *præſidis*.

Is non mutatur 1. dant *dis cuſpis*, *lapis*, atq; *Promulſis*, *promuſcis*, pro galeâ addito *caſſis*

Cum multis Græcis 2. quorum quædam capiunt *is* 3.

Plurima Græca dabunt patrium per *cos*, per *ioſve*, 4.

Entis habent quædam, ut *ſimois*. *Charis* at *Charitis* dat.

Quod dedit *er* dat *eris* 5. quod in *N* fuit ut priùs effer 6.

Dis, *lis* dant *itis*, cum *Samnis*, junge *Quiritem*.

Clis

Glis ſolum *gliris. ſemis ſemiſſis* habebit.

1. *Canis.* 2. *tyrannidis.* 3. *tigridis* & *tigris* 4. *hæreſtos* vel *hereſios.* 5. *cineris.* 6. *ſanguinis.*

Os ti interponit 1. *glos, mos, flos, ros* facit *oris.*

Quod dat & *or* flectes veluti priùs 2 *oſſis os. oris*

Os faciem ſignans. *cuſtos cuſtodis* habebit.

Thor, Minos, Heros, Tros ois. Bos bovis optat.

1. *Cotis.* 2. *arboris.*

Us breve mittit *oris* 1. longat medius gradus *oris* 2.

Dant *eris hulcus, olus, vellus, Venus,* & *genus,* atq;

Viſcus, acus, fœdus, ſcelus, & cum *pondere, vulnus,*

Munus, onus, ſidus, latus ac *opus,* & *vetus* adde,

Et *funus, rudus, glomus.* At cum *pignore, fœnus*

Dant *eris,* aut *oris*: at meliùs per *oris* fit utrumq;

Urs habet *tellus* veluti monoſyllaba 3. *grus, ſus*

Dant *uis. Intercus* dat *utis. pecudis pecus* hæc dat.

Si-

Sicut *Opuntis Opûs* loco Græca feruntur in untis.

Dûs ortum dat *odis* 4. *ſubcus, incus, palus udis.*

Utis fæmineum reliquum 5. *laus frauſq;* dat *audis.*

1. *Corporis.* 2. *doctioris.* 3. *puris.* 4. *tripodis.* 5. *virtutis.*

Ys dat *yos* patrio 1. dare *ydis* quandoq; videbis 2.

Quod dat & *N*, *Phorcys* teſtis, tu flecti-to ut ante.

1. *Chelyos,* 2. *chlamydis.*

M, B, P, ſi præit *S* dabit *I* medians genitivo 1.

E per *I* mutat hypermonoſyllaba dictio 2. at *auceps*

Aucupis. ut *præceps, cipitis* compoſta *caput* dant.

At patrium caſum quædam aſpirare videbis 3.

1. *Hyemis, trabis, ſtipis.* 2. *cœlibis, forcipis.* 3. *gryphis, cyniphis.*

Si ponas *S* poſt *L, N, R,* dempto *S* capiet *tis* 1.

Tirynthis Tiryns aſpirabit genitivum.

Dis vult *glans, nefrens,* capitis *lens,* & folium *frons,*

Li-

*Libri*que *pens*, addes, ut *concors*, compoſitum *cor*.

Untis habento *quiens* & *iens* 2, cum compoſitis; at

Ambio participans *entis* 3. *capitis caput* optat.

1. *Pultis, dentis, artis.* 2. *queuntis, cuntis.* 3. *ambientis.*

X in *cis* muto i aſpirabit *onyxonychis* dans.

Donabunt *gis lex, remex, grex, frux, aquilex, Rex,*

Cum Græcis 2. *conjunx*, *n* tollens, *conjugis* edit.

E mutabis in *I* 3. (niſi ſit monoſyllaba) tolles.

Myrmex & *vervex, aquilex, halexq; reſexq;*

Atq; *lelex* addes. *Ollis* optat habere *ſupellex.*

Nix, nivis, & *nox noctis.* habetq; *ſenex ſenis* uſq;

At quondam *ſenecis.* dant *actis* paucula Græca 4.

1. *Pacis.* 2. *ſphingis.* 3. *verticis.* 4. *hylax*, & compoſita a Græco *Anax.* ut *Aſtyanax.*

Tertius *I* præbet i quartus fit in *em* tibi caſus 2.

Em dat & *imburis, pelvis*, cum *clave, ſecu-*

ris, Et

Et *puppis*, *turris*, *restis*, sic *febris*, *aqualis*,
Sic *pestis*, *navis*, *torquis* conjunge *bipennis*.
Im dant *vis*, *cucumis*, *ravis*, *præsepis*, *amussis*,
Tussis, *maguderis*, *tigris*, *sitis*, atq; *mephitis*,
Ac *Araris*, *Tiberis*, *fabaris*, *sirtisq*; *Charybdis*.
Græca quibus rectus sit in *is*, vel in *ys*, sed & *n* dant 3.
Raro *m*, *Tros*, *Minos*, *Heros*, quantum per *A* flectunt.
Consona si præit *is*, quæ crescunt nomina Græca,
In quarto casu ferme *A*, raro *M* capiunto 4.
Sed *Pan*, & *Paan*, *Delphinq*; lego per *A* tantum.

1. *Mucroni*. 2. *mucronem*. 3. hujusmodi fere sunt omnia mittentia genitivum in *os* purum (hoc est, si vocalis præcedat *os*) ut genesim vel *genesin*. 4. *Laidem* vel *Laida*.

Sextus *e* donabit casus, *mucrone* probabit.
Al, vel *ar* in neutris, simul *e*, dant *I* 1. nisi *nectar*,
Sal, *jubar*, & *far*, *hepar*. *e* dat quandoq; poeta 2.
Mensibus *I* tantum est 3. ut queis dat quartus *in* aut *im* 4.

Ast

Aſt *Araris* capit *e.* dant *I mugil, ſtrigilis, plus.*

Rectus in *ys* dat *y* ſexto, ut *Tethys*, flecti-to *Tethy.*

Sæpiùs *E* donant, tamen *I* quandoq; requirunt

Anguis, cum *funis, fuſtis, pugil*, & *vigil, imber,*

Unguis, avis, poſtis, vectis, cum *nepte, ſupellex,*

Atq; *tridens, claſſis*, cum *civis*, & *amnis*, & *ignis.*

Sextus *e* donat & *I*, cumquartus in *em* vel in *im* fit 5.

Mobile vult *e* vel *i*, ut *fœlix:* tamen excipiuntur

A pes compoſtum 6. *pauper, ſoſpeſq; ſenexq;*,

Queis addes *hoſpes*, cum *dives*, quæ capiunt *e.*

At *memor* & *par* mobile donant *I* tibi ſemper.

Participans quod non regitur tibi ſæpius *e* dat 7.

I vel *E* dat verbale quod in *trix* finit, ut *altrix.*

Mobile quod dedit *e* neutro dabit *I* modo ſexto 8.

At-

Attamen hoc raro dabit e pro more poetæ 9.

1. *Vectigali, calcari, cubili.* 2. de *mare* demit aquam. *Ovid* 3. *aprili* 4. hac ſpectant quæ mittunt accuſ. in *im* vel in *in* ſolum & quæ non creſcunt in genitivo, ut *geneſis* non creſcens habet *geneſi, vis, vi.* 5. *puppe*, vel *puppi*. 6. *bipede*. 7. *Deo volente*, non *volenti*. 8. *dulci* 9. *cœleſte* ſagittâ figar. *Ovid.*

Rectus pluralis dabit *es* 1. *ia* dat tibi neutrum

Quod dedit *I* ſexto 2. medius gradus excipietur 3.

Vult *ia plus* raro. nunquam *vetus*. offer *aplu ſtra*,

Vel *ſtria*. compoſtum *corpus* dabit *A* tibi ſolum. 4.

1. *Sermones.* 2. *ſtdilia, dulcia.* 3. *meliora.* 4. *tricorpora.*

Um vel *ium* patrius donat. Sed Græca dabunt *on* 1.

Quod dedit *I* ſexto formabit *ium* genitivo Pluralis numeri 2. medius gradus excipietur 3.

(*Plus* niſi) junge *vetus*, *ſupplex*, *complex*, *memor*, *uber*,

Mugilis, & *puber*, *ſtrigilis*, *compos*, *vigil*, *impos*,

Et *pugil*, addito *inops*, *conſors*, compoſtaq; *corpus*,

Et

Et *genus*, & *facio*, *capio*, *caput* addere poſſis 4.

Quod dedit e tantùm ſexto dabit *um* genitivo 5.

As dat *ium* Latialis 6. hypermonoſyllaba raro 7.

Donat *ium*, *dos*, *os*, *glis*, *faux*, *nix*, *nox* quoq; *cor*, *lis*,

Et *crux*, *lar*, *mus*, *cos*, *ſamnis*, *caro*, *linter*, *uter*, *jus*,

Junge *coherſq*, *paluſq*;, *Quiris*, compoſtaq; ab *aſſe* 8.

Addes nomen in *ns* 9. ſic monoſyllaba cuncta

Conſona bina tenet ſi finis 10. in *S* quoq; nomen

Non creſcens patrio 11. capito hinc panis, juveniſq;,

Et *volucris* fixum, junges *vates canis* illis.

Aſt & *ium*, ſimul *orum* interdum feſta requirunt 12.

Baſq; boum tibi dat.

1. *Epigrammaton.* 2. *cubilium*, *dulcium.* 3. *meliorum.* 4. *tricorporum*, *degenerum*, *artificum*, *participum*, *præcipitum.* 5. *mucronum.* 6. *vadium* 7. *penatium* raò, vulgò *penatum.* 8. *ſemiſſium.* 9. *amantium* 10. *artium.* 11. *juſtium.* 12. *Bacchanalium* vel *Bacchanaliorum.* Item *Vulcanalia*, *Saturnalia*, & alia quæ uſus docebit.

Ter-

Tertius est in *ibus* 1. *bos bobus* flecte, *bulusq;* 2.

Ma Græcum terno *tibus*, aut *tis*; sed mage *tis* dat 3.

Perrarò optat *asin* Græcum, velut *Arcasin Arcas.*

1. *Sermonibus.* 2. fic *sus suibus* vel *subus.* 3. *poematibus* vel *poematis.*

Accusativus casus communiter *es* dat 1.

Cum genitivus *ium*, dat quartus in *eis* quoq; fiet 2.

Eis vice nonnunquam capit *is* 3. *as* quartus habebit

Cum capit *a* quartus Græcus, numeriq; prioris 4.

1. *Sermones.* 2. *omnes* vel *omneis.* 3. *omnis.* 4. *Heroas.*

Appendix de adjectivis carentibus neutro genere.

Nunquam pluralis numeri, rarò ista prioris

Neutrum donabunt, *pauper, sospes, memor, uber,*

Degener, atq; *teres, dives, puberq; superstes, Artiquefex, ales, compos, supplex, hebes, impos,*

Intercus, præpes, locuples, vigil, hospes, inopsq;, Con-

Congener, atq; *ſenex*, *juvenis*, fors plura, *reduxq;*.

Quarta Declinatio.

Vs ſimul *V* recto fines dat flexio quarta.
Vs genitivus habet 1. per *uis* flexere vetuſti 2.
Tertius optat *ui* 3. quandoq; per *V* quoq; lectus 4.
Vm retinet quartus 5. fit ſextus in *u* tibi caſus 6.
Vm quarto, reliquis *V* caſibus optat *Jeſus*.
Primus pluralis cum quarto ſemper in *us* fit 7.
Dat genitivus *uum* 8. per *ibus* tibi tertius exit 9.
Dant *ubus*, *artus*, *acus*, *ficus*, *tribus*, & *lacus*, *arcus*
Et *ſpecus*, atq; *veru*, *partus*, *quercus*, quoq; *portus*.

1. *Fructus* 2. ejus *annis* cauſâ Ter. Nota. nomina quartæ olim declinabantur per tertiam ut *grus*, *ſus*. & quia nunc contrahuntur in quibuſdam caſibus, ex ſe formant novam declinationem. 3. *fructui*. 4. parce *metu*. Virgil. 5. *fructum*. 6. *fructu*. 7. *fructûs*. 8. *fructuum*. 9. *fructibus*.

Quinta Declinatio.

Quinta dat *es* recto duntaxat flexio finem.
Rectus utriuſvis numeri, quartuſq; per *es* fit Plu-

Pluralis quintæ, dempta ſ capit *i* genitivus,
Cum terno caſu. Quartus volet *em*. dabo
ſexto ſ
E benè. vult *erum* patrius. vult tertius
ebus 1.

1. *Res, rei, rem, re, rerum, rebus.*

De nominum comparatione.

DAt formam medio gradui primus
poſitivi
Caſus in *i*, tamen *or* conjungi poſtulat
uſque 1.
Dat quoq; ſupremo, cui junges ſ ſimus
apte 2.
Si poſitivus in *er* fuerit, *rimus* additur
illi 3.

1. *Docti, doctior, dulci, dulcior.* 2. *docti, doctiſſimus. dulci, dulciſſimus.* 3. *ſaluber, ſaluberrimus.*

De comparativo & ſuperlativo irregulari.

At *bonus* & *melior*, dat & *optimus*, & *malus* optat
Peſſimus & *pejor. parvus minor* ac *minimus* dat.
Maximus & *major*, *magnus*, dat *plurimus*, & *plus*

In neutro *multus*; ſed *plus* plurale dat omne.

Hæc *facilis*, *graciliſq*; *agilis*, *ſimilſq*; *humiliſq*;

Dant *timus is* dempto. a *vetus* eſtq; *veterrimus* aptè 1.

Exoptantq; gradus a priſcis vocibus ex *ens* Finita in *dicus*, & *ficus*, & *volus*, & *loquus* 2. atqui

Mirificus dat *mirificiſſimus*. *inferus* autem *Infimus* ac *imus*. *ſuperus*, *ſummuſq*; *ſupremus*.

Poſterus & *poſtremus*. *maturus rimus* optat 3.

Vel *ſimus*. at *dexter*, *citer*, atq; *ſiniſter* habebunt

Hæc *timus*. adde *exter* quod & *extremus* tibi donat

Nequior & *nequam nequiſſimus* optat habere 4.

1. Ab antiquo *veter*. 2. *maledicus*, *maleficus*, *benevolus*, *magniloquus*. 3 ab antiquo *matur*. 4. ab antiquo *nequus* id eſt non æquus.

De hoc aut illo gradu carentibus.

Deterior, *deterrimus*, hæcque carent poſitivo,

Intimus interior, *citimus cite-ſic-rior* adde.

Vl-

Ultimus ulterior. prior & *primus, propiorq;*
Proximus. Ocyor atq; *ocyſſimus* adjiciatur
Pauca gradu medio careant, *ſacer, inclytus*, adde
His *novus, invitus, falſus, diverſus, apricus,*
Invictus, bellus, fidus, mutus, meritusq
Hæc ſuperante carent, *juvenis* quod *junior* optat,
Atq; *ſenex, dives, ſatur, ingens*, ac *adoleſcens,*
Proximus his addes; fors plura legendo notabis.
Anterior ſolum eſt, *ſequiorq; licentior* adde.
Us ſi vocalis præeat nunquam gradus adſit 1.
Cum paucis aliis, quæ lectio multa docebit 2.

1. *Vacuus*, ratio eſt, quia oportet comparativum unâ ſyllabâ vincere poſitivum; excipiuntur quædam apud antiquos, ut *ſtrenuus. aſſiduus, arduus, egregius, induſtrius, innoxius, perpetuus*, & *pius* dans *piiſſimus*. 2. Deſinentia in *timus*, ut *legitimus*, & in *tinus*, ut *matutinus*. Et in *udus*. ut *reverendus, reverendiſſimus*; igitur & alia hujuſmodi Romanorum, non Oratorum, ſed aſſentatorum aulicorum vocabula ſunt. Nec comparantur ea quorum ſignificatio non poteſt augeri vel minui, ut *omnis, nullus*. ſicut & alia multa ut *degener, cicur, lethifer, menior, properus* &c. in his ſuppletur comparativus per adverbium *magis*: & ſuperlativus per *valde* vel *maxime*

ximè; etiam comparabilia quandoq; recipiant hæc adverbia, ut *magis doctus*, pro *doctior*, & *valdè* vel *maximè doctus* pro *doctissimus*.

De anomalis sive irregularibus nominibus.

Nomen anomalum est quadruplex 1. Heterogeneum, quod variat genus. 2. Heteroclitum, quod variat declinationem. 3. Defectivum, cui aliquid deest. 4. Abundans, quod multifariam effertur.

De Heterogeneis.

Masculа sunt primo numero, sunt neutra secundo,

Mœnala, *Taygetus*, cum *Tartara*, *Dindyma*, *Avernus*,

Massia, *Pangæ*, *Ismara*, *Tænara*, *Gargara* junge.

Masculа sunt primo, plurali sunt quoq; neutra,

Sibilus atq; *Jocus*, conjunges his *locus* aptè.

vult. Po-

Pone *Dies* dubium primo. pluraliter hic vult.

Fœminei generis ſunt primo, neutra ſecundo

Carbaſus, adjunges huic *Pergamus* atq; *ſupellex*

Maſcula plurali numero, ſunt neutra priore

Porrum cum *cœlum*, quibus aptè jungitur *Argos*.

Plurali numero ſunt maſcula, neutra ve. Primo

Neutra volunt *frænum*, *filum*, *raſtrumq;*, *capiſtrum*.

Eſt primo numero neutrum *plus* omne ſecundo 1.

1. Cujus compoſitum *complures* caret ſingulari numero, & ſemper ſumitur poſitivè.

De Heteroclitis.

Vas vaſis terni *flexûs*, plurale ſecundi eſt.

Jugerum habet flexum numero præeunte ſecundum,

Jugeris in patrio, poſcit quoq;, *jugere* ſexto;

Plurali tantum numero ſit *jugera* terni.

Anormes ſervant obliquos nomina quæ dam 1.

1. Hujuſmodi ſunt *Jupiter*, *ſanguis*, *Anio*, *ſupellex*, *iter* ab antiquis nominativis, *Jovis*, *ſanguen*, *Anien*, *ſupellis* *ctile*, *itiner*.

Ambo, *duo*, neutri generis ſunt maſculei que.

Mas *o* vel *os* quartus donat, vult tertiu *obus*.

De heterogeneis & heteroclitis ſimul.

Hoc *epulum* primo flectes, *epulæq*, ſecun do

Fœmineum dat. *Delicium* ſic flectere de bes.

Balnea dat neutrum, vel *eæ* pluraliter op tat

Fœmineum: prior *um* neutrum tantum modo poſcit.

De defectivis.

Nomen in *u* nullum numero variabo pr ore 1.

Neutro nomen in *i* vel in *y* 2. neutro nu meros *a*

Quatuor ad centum 3. varies nec mobi mille.

Nec fixum primo numero, at variabc ſe cundo.

Ne

Nec flectes *halec*, *virus*, *pondo*, *nihil*, *hir*, *fas*.

Et *nequam*, *tot*, *quot*, *git*, *ſubtal*, *cœpe*, *neceſſe*.

Sic pluralia in *e*, veluti *Tempe*, *cacoethe*.

Atq; *opus* 4. ac *inſtar*, *volupe*, *expes*, ſic *ſatiaſq;*

Praſto, *epos* & *nugas*, *frit*, *damnas*, barbara junge 5.

Literulas etiam 6. voces quoq; materiales.

1. *Cornu.* 2. *ſinapi*, *moly.* Item *frugi*, *nauci*, *nihili*, *mancipi*, & ſimilia. 3. voces ſcilicet cardinalis numeri: 4. niſi ſignificet urbem aut laborem. 5. *Job*, *Cherubim*, & aliæ voces quæ nec ſunt Græcæ nec Latinæ. 6. a, b, c. &c.

Exoptare *dicis* patrium vult. *ſuppetiæq;*

Suppetias. Tantum *inficias* quartum, *inficiquetas* dant.

Sextum *ergô ingratîs* 1. poſcit *tabi* ſibi *tabo.*

O *macte* & *macti.* quartum *dica* donat utrumq;.

Et *chaos* atq; *melos* ſextum capiunto prioris.

Spontis ſponte leges. Dat & *impetis*, *impete*, junge

Impetibus. Poſcit *repetundarum repetundis.*

Tantundem ſolum *tantidem* poſcit habere.

Gratis grate leges, *grates* pluraliter edit.
Dic *fors*, *forte*, *lueſq;* *luemq;* *lue*. & *ſpecus*
optat.
Conſimiles caſus. Variabo *pedumq;* *pedo*
dans.
Pluſq; caret terno, quinto ſimul. atq;
veru non
Vult *veruum*. *Cæter* nuſquam tu dicere
debes.
Viſq; caret terno, *vires* pluraliter edit,
Et *potis* atq, *pote* effer.
Hæc careant recto, *precis*, atq; *opis* auxi-
lium ſi
Signet. vix donant, *femen*, & ſignans *fo-*
lium frons,
Frux, *ditio*, *daps*, *nex*, *verber*, ſed *verbere*
donat,
Verbera, *verberibus*. Poſcitq. *ambage* priore,
Plurali numero *ambages*, *ambagibus* optat.
Tu *vicis* atq; *vicem*, *vice*, flecte *vices*, *vi-*
cibuſq;.
Hæc ſolum ſextum formant *noctuq;*
diuq;,
Juſſu, *permiſſu*, *natu*, *promptuq;* *rogatu*,
Atq; *aſtu*, quarti flexûs voces ſimileſq; 2.
Plurali numero cum ſexto tertius abſit
Et patrius quintæ; *res* atq; *dies* capis inde.

Hos

Hos caſus nec habent *morum*, *far*, *defruta*, *mulſum*,

Æs, *mare*, *melq*; *forum*, queis *hordea* jungitur aptè:

Oſq; *oris* faciens: quædam quandoq; reſervant.

Quærens, diſtribuens, infinitumq; neganſq;,

Et referens vocitante carent, pronomen ut omne,

Quatuor exceptis *noſter*, *noſtras*, *meus* & *tu*.

1. *Ingratiis*. 2. *accitu*, *objectu* &c. 3. *quis*, *ſinguli*, *quidam*, *nullus*, *qui*, *talis*.

Propria, plurali (niſi ſint pluralia tantum)

Nomina cuncta carent 1. raro plurale tenebunt.

Res menſuratæ 2. perraro abſtracta requirunt 3.

1. *Patricius*. *Roma*. 2. Id eſt quæcunq; menſurantur menſurâ liquidâ, aridâ, vel pondere. ut *lac*, *triticum*, *piper*. 3. *pietas*. Nota. propria pluraliter uſurpantur, vel quando plures ejuſdem nominis ſignificantur, ut non omnes *fabios* abſtulit una dies. *Ovid*. vel cum ſumuntur appellativè, ut, non omnes poſſumus eſſe *Ciceones* aut *Virgilij*, id eſt, optimi oratores aut poetæ.

Raro pluralem donant hæc maſcula pauca

Soli, carcer, pulvis, ros, mundus fabrica rerum

Vix unquam *veſper, pontus, mundus* muliebris,

Sic *æther, ſanguis, nemo, limus, ſopor, æer,*

Et *pudor*, atq; *fimus, viſcus, penus*, orta *dieſq;*

1: Semper caret genitivo plurali: cum ſignificat *dies*, uſurpatur tantum pluraliter.

Hæc muliebria perraro pluralia ſunto,

Gloria, lux, ſoboles, fuga, cum *proſapia, gaza*,

Talio cum *peſtis*, junge his *contagio, culpa, Vitaq;, mors, labes*, ſic *pax.*

Vix unquam *proles, tellus, pituita, ſaluſq; Fama, fames, pubes, plebs, tuſſis, bilis, humuſque*,

Junge *ſitis, tabes*, his, cum *indole*, & omnia quintæ,

Tolle *reſque, dies, acies, facies, ſpecies, ſpes*

Raro pluralem donant *ævumque, ſolumque.*

Vix unquam *pelagus, barathrum, viſcum, nihilum, ver,*

Lethum, juſtitium, fel, cœnum, vulgus & *halec*,

Et *jubar*, atque *penum*, ſic *vitrum*, *faſcinum* & *album*,
Adde *gelu* atque *ſalum*, *nitrumque*, *lutumque macellum*,
Hilum, *ebur*, & *gluten*, *virus*, *pus*, *faſque*, *nefaſque*.
Diſtribuens numerus 1. cuiq; eſt a *cardine* nomen 2.
Cum *ludis* 3. *feſtis* 4. ſemper præeunte carebunt,
Nomina quæ ſignant *aries* 5. *urbeſq;* 6. *libroſq;* 7.
Tantum pluralem numerum perſæpe requirunt.

1. *Singuli poetæ* tamen & alii utuntur diſtributivis in ſingulari. 2. Id eſt cardinalis numerus ut *quatuor*. 3. *Olympia*. 4. *Bacchanalia*. 5. *Logica*. 6. *Philippi*. 7. *Chronica*.

Hæc raro primo potientur maſcula, *ſentes*,
Annales, *lumbi*, cum *calitibus*, *lemureſq;*,
Vepres, *carceribus*, *gemini*, ſic *liberi* & *artus*,
Atq; *ſales*, *caſſes*, *loculi*, *procereſq;*, *lareſq;*,
Et *triplices*, addes *primates* his ſimileſq; 1.
Vix unquam, *cani*, *natales* ſanguinis ortus,

Cancelli, fasci, manes, superi, inferi, & *antes,*
Atq; *loci* signans *uterum*, sic *codiquecilli,*
Primoresque, fori, fasces signum imperiale,
Menses profluvium, cum *furfuribus* capitis sic
Ambo pugillares, loculi marsupia signans.
Hæc raro primum numerum muliebria donant,
Crates, & *Parcæ, sortes, offueiæ*, & *Alpes,*
Sordes, blanditiæ, grossique, facetiæ, habenæ,
Fauces atque *fores, inimicitiæque, genæque,*
Copiæ & *illecebræ, salebræ, ceremoniæ,* & adde
Literæ, & *argutiæ*, cum *compedibus, decimæque,*
Scalæ, præstigiæ, paleæq;, minutiæ, & *ædes,*
Relliquiæq; preces, bigæ, trigæ, atque *quadrigæ.*
Vix unquam *diræ, valvæ, scopæ, insidiæque,*
Antiæ, & *excubiæ, gerræ, induviæ, exuviæque,*
Feriæ & *exequiæ, nonæque, idûsq;, calendæ,*
Divitiæq;, plagæ, pro reti, *vindiciæq;,*
Addito *opes, apinæ, tricæq;, manubiæ*, & *antæ,*

At-

Atq; *minæ*, *cunæ*, *lactes*, *nugæ*, *tenebræq;*,
Nundinæ, & *inferiæ*, *partes* si factio *signet*,
Primæ cum sociis 1. *clitellæ*, *quisquiliæq;*,
Nuptiæ & *oreæ*, itemq; *stativæ primitiæq;*
Virgiliæ junges, *fortunæ*, *inductæq;* itemq;
Adde *facultates* pro divitiis, *phaleræq;*,
Proq; viris *operæ*, *thermæ* conjunge *salinæ*
Cum *vigilîs* 2. *partûs* si sit membrana *secundæ*

1. *Secundæ*, *tertiæ*, &c. 2. *vigiliis*.

Raro dant numerum primum hæc pluralia neutra,
Pascua cum *genitalibus*, atque *mapalia*, *serta*,
Ilia sic, *oblivia*,
Vix unquam *sponsalia*, *rostraq;* *pulpita* signans
Et *multicia*, item *bellaria*, *munia*, *justa*,
Mænia cum *flabris*, *vinacia*, *compita*, *tesqua*,
Cum *natalicîis*, *nutricia*, *lustra ferarum*,
Acta, *cibaria*, & *adversaria*, *lautia*, *scruta*,
Arma, *crepundia*, item *cunabula*, *præbia*, *castra*,
Et *pelage*, atque *mele*, *cete*, *Tempe*, *cacoethe*,
Exta, *stativa*, *ocularia*, sic *magalia* flecte,
Conventum signans *comitia*, cum paraphernis,

Lamenta & *ſubſellia*, ſic *triſcurria*, *fragra*;

De abundantibus ſive quæ multifariam efferuntur.

Dant varios fines ſub eodem ſignificatu
Plurima fixa, frequens quæ lectio ritè docebit 1.

1. *Amaritia*, *amaritudo*, *amator*, *amaries*. *Avaritia*, *avarities*, ſic *pigritia*, *ſegnitia*, *luxuria*, *duritia*, *materia*, *ſævitia*. *munditia*, *barbaria*. *Menda mendum*, ſic *buccina*, *margarita*, *mulctra*, *poſtica*. *Stigmaphus*, *ſyngrapha*, *araneus*, *aranea*, *antidotus*, *antidotum*, ſic *baculus*, *clypeus*, *pileus*, *balteus*, *barbitus*, *commentarius*, *tignus*. *Angiportus*, *eventus*, *ſenſus*. Sic *epitoma* vel *epitome*. *Adagium* vel *adagio*. *Hebdomas*, vel *hebdomada*. Item *plebs* vel *plebes*, &c.

Is quoq; dant *alacer*, *celeber*, *volucerq;*, *ſaluber*,
Acer atque *celer*. In *ſter* quoque pauca videbis 1.

1. *Campeſter*, *equeſter*, *pedeſter*.

Is vel *us* in recto fines dant nomina quædam
Orta *jugum*, *frænum*, *nervus*, *clivuſq;*, *bacillus*,
Arma, *animus*, *ſomnus*. 1. Vix fœmineum genus a dat.

1. *Bijugi* vel *bijuges*, *effrænus*, *enervus*, *declivus*, *imbecillus*, *inermus*, *exanimus*, *ſemiſomnus*. Sed alia aliis ſunt uſitatiora.

Prin-

Primum ſeu ternum flexum dant nomina quædam
Græca per *es* primæ 1. queis apte jungito *Paſcha*
Nomina pauca dabunt vel ternum ſive ſecundum
Ortum *pûs* Græco 2. cui junges rite *ſequeſter.*
Multa tibi flexum dant quartum ſive ſecundum,
Ut *ficus, laurus, colus,* & *quercus, domus,* atque
Pinus cum *cornus.* 3. *Specus* & *penus* eſt quoq; terni 4.
Flexum dant ternum quintumq; *fames, requieſq;* 5.

1. *Oreſtes* vel *Oreſtis.* 2. *Oedipus.* 3. *ficus* pro morbo huc non ſpectat *laurus* habet in gen. *lauri* & *laurûs.* In abl. *Lauro* & *lauru.* In accuſ. plur. *Lauros* & *laurus.* cæteri caſus ſunt ſecundæ *colus* in gen. *coli* & *colus,* in abl. *colo* & *colu.* cæteri ſunt ſecundæ. *quercus* in genit. *querci* & *quercûs,* in genit plur. *quercorum* vel *quercuum,* cæteri caſus ſunt quartæ *pinus* & *cornus* habent caſus in *u* & in *ûs* plurales, cæteros habent *e* ſecundâ *Domo* in dat. rarum eſt, *dome* in voc. *domu* in abl. *domi* vel *domis* pluraliter non dicitur juxta vulgarem verſiculum, Tolle *me, mu, mi, mis,* ſi declinare *domus* vis.

Multiplicem caſum nonnunquam vox eadem dat 1.

1. Ut *Chremes Chremetis* vel *Chremis.* *Paris paridis* & pa-

paris. Paridem Parida, parim & Parin. Dies, diei, dii, dij & *dies* in gen. sic *Deus* pluraliter habet *Dei* vel *dij. Deis* vel *diis.*

Appendix de quis *&* qui *in compositione.*

Ec, ne, alius, num, si, deposcunt *quis* sibi subdi 1.

Et *qua* volunt non *quæ* 2. sed *si* simul *ec* dat utrumq;

Fœ nineo generi recti numeriq; prioris 3.

Post *quis nam, que, piam: non qui:* tu pone *putas quam* 4.

Dam, vis, cunque, libet, non *quis,* sed *qui* sibi subdet 5.

Nec *qua* volunt, sed *quæ* in recto numerique prioris 6.

Quisquis habet *quicquid, quoquo, quâquâ* dato *quæquæ.*

Utimur in sexto tantum *quâ* simplice casu

1. *Ecquis, nequis, aliquis, numquis, siquis.* 2. *Ecquâ* non *ecquæ.* &c. 3. *Siqua* vel *siquæ, ecqua* vel *ecquæ.* 4. *Quisnam* &c non *quinam* 5. *quidam* &c. non *quisdam* 6. *quædam* &c. non *quadam. ecquisnam* non flectitur ultra nom. sing. *quois, quoi, quoim* sunt comica pro *quis cui quem.*

De

De verbo.

VErbum eſt pars orationis quæ modis & temporibus declinatur.

Ejus accidentia ſunt, *genus*, *modus*, *tempus*, *perſona*, *numerus*, *conjugatio*, *ſpecies*, & *figura*.

Genus eſt terminatio verbi ſub certâ ſignificatione.

Modus eſt diverſa inclinatio animi varios ejus affectus indicans. ſuntque quatuor, *Indicativus*, *Subjunctivus*, *Imperativus* & *Infinitivus*. tres priores dicuntur *finiti*, poſtremus vero *infinitus*.

Indicativus eſt quo ſimpliciter aliquid indicamus aut interrogamus.

Subjunctivus eſt qui ſubjungitur alij verbo, alioqui ſententiam non abſolvit; & dicitur *optativus*, quando cum eo optamus: aut *potentialis*, cum exponitur per verbum poſſum vel debeo: aut *permiſſivus*, cum ſignificatur aliquid permitti.

Imperativus eſt quo imperamus, aut precamur.

Infinitivus, eſt qui non definit certam perſonam, aut numerum.

Tempus eſt diſcrimen actionis ſecundùm *præſens*, *prius*, & *poſterius*, ſuntque quinque. *Præſens* quo actio nunc fieri indicatur. *Imperfectum* ſignificat rem cæptam ſed non perfectam. *Perfectum* ſive *Præteritum* ſignificat rem completam. *Pluſquamperfectum* ſignificat rem perfectam, ſed reſpectu alterius præteriti. *Futurum* ſignificat rem gerendam in futuro. *Futurum* indicativi dicitur Imperfectum, ſubjunctivi vero *perfectum*.

Differentia præſentis & *imperfecti* infinitivi adſignificatur verbo *præſenti* aut *præterito*, ut, *dico* te *amare*, id eſt, quod tu amas. *Dixi* te *amare*, id eſt, quod tu amas, vel amabas. Itaque non dices, *dico* te *amare*, pro eo quod eſt, tu amabas; ſed dicebam vel *dixi* te *amare*.

Imperativus unicum habet tempus ſcilicet futurum. Caretque prima perſona utriuſque numeri.

Ver-

Verba in or carent præterito & temporibus ab eo formatis; ſed ſupplentur per participium præteriti temporis & verbum ſum vel fui; præteritum impersonalium in *tus* ſuppletur per ſupinum prius & verbum eſt. Futurum infinitivi in activâ voce ſuppletur per participium futuri temporis in *rus*, & verbum eſſe, aut raro ire. Futurum infinitivi verborum in *or* ſuppletur per ſupinum prius & verbum iri.

Conjugatio eſt verbi variatio per modos, tempora, & perſonas. Characteriſticon primæ conjugationis eſt *a* antecrs in infinitivo activo; ſecundæ eſt *e* longum: tertiæ eſt *e* breve. Quartæ eſt *i*.

Prima vox verbi dicitur thema vel poſitio, quod ab ea reliquæ formentur voces.

Tempora omnium verborum derivantur a primâ & ſecundâ perſonâ præſentis indicativi, & a primâ præteriti.

A primâ præſentis fit præſens ſubjunctivi primæ & ſecundæ conjugationis; ab eâdem fiunt futurum indicativi & præſens ſubjunctivi in tertiâ & quartâ conjugatione. Si excipias ea quæ fiunt a primâ præteriti, omnia reliqua tempora fiunt a ſecunda præſentis indicativi.

Prima præteriti indicativi fit a ſecundâ præſentis, & hinc fiunt pluſquamperfectum indicativi, præteritum, pluſquamperfectum & futurum ſubjunctivi, perfectum & pluſquamperfectum infinitivi.

Secundæ ſingularis fiunt a primis, ſed ſecunda vox (cum quâ tertiâ coincidit) ſecundæ perſonæ imperativi fit a tertia ſingularis præſentis indicativi.

Tertiæ ſingularis fiunt a ſecundis, ſed tertia præteriti indicativi fit a prima primæ. Pluralis fiunt a tertiis ſingularis.

Secundæ pluralis fiunt a ſecundis ſingularis.

Tertiæ pluralis fiunt a tertiis ſingularis, ſed tertia præteriti indicativi fit a primâ ſingulari. & tertia præſentis indicativi tertiæ & quartæ conjugationis fit a primâ ſingulari. & tertia futuri indicativi primæ & ſecundæ conjugationis fit a primâ ſingulari & tertia pluralis imperativi fit a tertiâ pluralis præſentis indicativi.

Perſonæ paſſivæ vocis formantur ab iiſdem activæ vocis.

10 tertiæ conjugationis in imperativo mutatur in *e*. in im-

imperfecto ſubjunctivi in *erem*. in præſenti infinitivi in *ere*. *ior* tertiæ conjugationis in ſecunda perſonâ mutatur in *eris* vel *ere*. In imperativo in *ere*. in præſenti infinitivi in *i*.

Deponentia faciunt futurum infinitivi more activorum.

Gerundia & ſupina dicuntur participialia, quod ſint participiis quàm verbis ſimiliora. Variantur tantùm caſibus, carent vocativo, & fiunt ab imperfecto indicativi.

Supinum in *um* habet nominativum & accuſativum, fitque a præterito.

Supinum in *u* habet dativum contractum fitque a ſupino in *um*.

Diviſio Verborum.

ACtivum eſt quod ſignificat actionem in aliud tranſeuntem, deſinit ferè in *o*, & addito *r* fit paſſivum. ut *amo*

Paſſivum eſt quod ſignificat paſſionem ab allo receptam, deſinit ferè in *or*, & auferendo *r* fit rurſum activum. ut *amor*.

Neutrum eſt quod ſignificat vel actionem immanentem, ut *ſto*, vel paſſionem immanentem, ut *caleſco*. & in *o* deſinit. Nota cum actio non in perſonam, ſed in rem tantum tranſit, tunc paſſivum proprie tertiam tantùm habet perſonam, ut *ædificatur*, *aratur*, *editur*.

Neutrum paſſivum eſt quod in *o* deſinit, & paſſivè ſignificat, quæ hoc verſu continentur.

Paſſivè ſignant ſub *o*, *vapulo*, *væneo*, *fio*,
Exulo, cum *nubo*, *liceo*, quèis *pendeo* junge.

Neutro paſſivum eſt quod in *o* deſinit, habetque paſſivum præteritum ſolùm, ut *ſoleo*. Vel activum & paſſivum ſimul, ut *placet*.

Deponens eſt quod ſignificat vel actionem tranſeuntem, ut *loquor*: vel abſolutam, ut *Philoſophor*: & in *or* deſinit.

Apud veteriſſimos authores quædam erant verba communia, ſic dicta, quod & activè & paſſivè ſignificarent; quorum paſſiva ſignificatio jam obſolevit, niſi in quibuſdam

dam participiis: suntque his verbis comprehensa:

Olim dicebant communia, *largior, hortor, Osculor, experior, stipulor, moror, hospitor,* atque *Criminor, amplector, veneror,* cum *dignor, adulor, Oblivisco*r, eis *interpretor*, addito *solor.*

Substantivum est quod aliis verbis substat in conjugando, estque solum *sum.* Ut legor, lectus sum vel fui. Lego, sum legens.

Vocativum est quod per rei nomen proprium vel commune determinatur, ut *vocor, salutor.*

Transitivum est quod habet actionem transeuntem.

Intransitivum sive absolutum est quod per se sensum absolvit.

Personale est quod conjugatur per tres distinctas personas.

Impersonale est quod conjugatur tantùm per tertias singularis.

Impersonalia carent imperativo, gerundiis & participiis; præter *libens, licitus, licturus, pœnitendum, pœnitens & pœnitendus, pudendum, pudens, pudendus. Pertæsus* quod semper activè significat, & *pigendus*, quod poeticum est.

Verbum exceptæ actionis est cujus actus Deo vel naturæ tribuitur, ut *pluit.*

Primitivum est quod ab alio non derivatur, ut lego.

Derivativum est quod aliunde originem habet; idque 1. vel a nomine, ut *frumentor* a frumentum: quorum quædam dicuntur imitativa, quod imitationem significent. quæ rarius desinunt in *isso*, ut *patrisso*: sed frequentius in *or*, ut *vulpinor.* Vel 2. ab adverbio, ut *crastinor*, a cras; vel 3 a præpositione, ut *supero*, a super. Vel 4. a verbo quod varium est, ut

1. Incæptivum, quod inchoationem ferè significat, & desinit in *sco*, ut *ardesco*; quod si a verbo derivatur fit a secundâ præsentis indicativi, addendo *co*: sed irregulare est *hisco*, pro *hiasco.*

2. Exercitativum, quod conatum ferè significat & desinit in *esso*, fit a secundâ præsentis indicativi, mutando *i* in *e*, & addendo *so*, ut *facesso*, sed irregulare est *viso* pro *videsso.*

3. Des-

3. Deſiderativum eſt quod deſiderium ferè ſignificat, deſinit in *rio*, fit a ſupino in *u*, breviando *u* & addendo *rio*, ut *dicturio*. Quædam tamen producunt *u* ut *ſcalpturio*.

4. Diminutivum, quod diminutionem ſignificat, deſinit in *illo*, vel *iſſo*. Ut *ſorbillo*, *pitiſſo*: nec certam habent formationem.

5. Apparativum, quod ſignificat apparitionem actionis ſui primitivi; ut *vellico*, id eſt, *appareo* vellere, & fit a ſecundâ perſonâ præſentis, delendo *ſ* & addendo *co*.

6. Frequentativum quod ferè ſignificat frequentem actionem, & deſinit in *to*, *ſo*, *xo*, & *or*, ut *dicto*, *pulſo*, *nexo*, *amplexor*, hæc in *or* fiunt a primitivis in *or*. Derivantur a ſupino in *u*, ſed atu mutatur in *ito* breve, hinc excipiuntur, *nato* a *no*, *legito* a *lego*, *fugito* a *fugio*, *cogito* a *cogo*, *territo* a *terreo*, *quærito* a *quæro*, *fundito* a *fundo*, *fluito* a *fluo*, *pavito* a *paveo*, *agito* ab *ago*, *noſcito* a *noſco*, *ſector* a *ſequor*, *loquitor* a *loquor*, *ſcitor* a *ſcio*, *graſſor* a *gradior*, & forſan plura. Ab hoc fit defrequentativum, quod a frequentativo inuſitato fit, ut *lectito* a *lego*.

Quædam compoſita fiunt a ſimplicibus obſoletis, ut *cando accendo*, *cello*, *antecello*, *duo*, *induo*, *fauco ſuffoco*, *fendo defendo*, *fligo affligo*, *fragor*, *refragor*, *gruo congruo*, *lacio allicio*, *leo deleo*, *pedio expedio*, *pleo completo*, *rito irrito*, *ſpecio aſpicio*, *ſtigo inſtigo*.

Compoſita interdum mutant ſimplicis genus tantum, ut *ſacro execror*, interdum conjugationem tantum, hinc compoſita *cubo* habentia *in* ante *bo* ſunt tertiæ. & compoſita *do* ſunt omnia tertiæ præter *circundo*, *perfundo*, *ſatisdo* & *venundo*. Et compoſita *facio* deſinentia in *fico* ſunt primæ. Interdum & genus & conjugationem, ut *ſperno aſpernor*.

De præteritis & ſupinis verborum Regulæ generales.

COmpoſitum ſimplexque modo flectuntur eodem 1.

Et ſi præteritum ſimplex geminet, tamen ejus

Compoſitum geminare nequit 2. ſed tollitur inde

Ex *do*, *ſto*, natum, *diſco*, *poſcoque*, *repungo* 3

Compoſitum verbi *curro* cum præpoſituris

Pro, *præ*, *de*, ſimul *ex* nonnunquam tu geminabis 4.

At rarò aut nunquam geminabis cætera *curro*. 5.

Principium ullius nunquam duplicabo ſupini 6.

A præſentis in *i* mutatum vult *e* ſupino 7.

Hinc demes finitum in *do*, *go*, compoſitumque

Ex *habeo*, *ſapio*, *ſalio*, *ſtatuo*, *placeoque* 8.

Præterito *tinni teneo* compoſita requirunt

Icædo, *lædo*, *quæro* donabit utrique 10.

quod mutat in *e*, tantum *e* donabit utrique 11.

Si sit *a* præsenti, non desinit esse supino 12.

1. *Lego, legi, lectum, perlego, perlegi, perlectum.* 2. *mordeo momordi, remordeo, remordi.* 3. *Do dedi, pessundo pessundedi, sto steti, asto astiti, disco didici, edisco edidici, posco poposci, repolco repoposci,* & solum *repungo* geminatur, faciens *repupugi.* 4. *Procurro, præcurro, excurro, decurro.* 5. *Incurro incurri.* 6. *Curro cursum,* non *cucursum* 7. *Facio, afficio affectum.* 8. *Cado, occido, occasum. Pango, compingo compactum. Habeo, prohibeo prohibitum. Sapio, desipio desipitum. Salio, insilio insultum. Statuo, instituo institutum. Placeo, displiceo displicitum.* 9. *Detineo detinui.* 10. *Occido, occisi, occisum. Illido, illisi, illisum. Inquiro, inquisivi, inquisitum.* 11. *Scando, ascendo ascendi ascensum.* 12. *Facio factum.*

Prima Conjugatio.

Avi præterito dat prima, *atumque* supino 1

Excipe *do, dedit* atque *datum.* Faciensque *steti sto:*

Cujus compositum *stitit* atque *stitum* 2.

Simul *atum*

Resto cum *prasito,* rarò inveniuntur habere.

Dono juvo juvi, tu nunquam dicito *jutum:*

Adjutum semper: *juvo* dat quandoque *juvatum.*

Dono *lavo lavi, lotum, lautum,* atque *lavatum.*

Poto potatum rarò, sed vult magis *potum.*

Dant

Dant *ui itumque domo, cubo,* cum *sono* junge *vetoque,*

Et *crepo,* compositum normam quandoque reservat 3.

Et *tonui tonitum tono* dat, poscitque *tonatum.*

Vultque *mico micui tantum:* normam quoque poscit

Dimico. Dat *secui sectum seco.* Vult *frico fricum*

Et *fricui:* quandoque dabunt composita *fricatum.*

A *neco* compositum *necui itum, perneco* testis.

Con, in, ad, ex, composita *plico* cum præposituris

Nunc *ui itumq;* dabunt, nunc formant *avit* & *atum.* 4.

Cætera sed normam (ut *replico*) poscunt generalem.

At *labo,* cum *nexo,* nil inveniuntur habere.

1. *Amo.* 2. *iuſto.* 3. *diſcrepo, increpo.* 4. *complico,* &c.

Secunda Conjugatio.

Altera præterito dat *ui,* dat *itumq;* supino 1.

1. *Habeo;*

Præ-

Præterito *jubeo* *jussi*, *jussumq*; supino.
Sorbeo psiptum dat rarò 1. normam quoq; poscit.

1. Ab antiquo *sorbo* tertiæ.

Misceo dat *mixtum* vel *stum*. *Doctum doceo* dat.
Mulceo dat *si sum*, vel *ctum*. Vult *luceo luxi*,
Nil dat præterea, tamen hinc *polluceo ctum* dat.
Compositum *taceo* nullum formato supinum 1.

1. *Conticeo.*

In si sum mutant *DEO*, *suadet*, *ridet* & *ardet*,
Atque etiam *prandet*, *videt*, & *sedet* at geminabit.
Sessum. *Stridet stridi* facit absque supino.
Disum præterito geminato *mordeo* donat,
Ut *pendet*, *spondet*, *tondet* 1. Sed *nideo* nil dat.
Hæc septem sine *d* gaudent formare supinum.

1. *Momordi* &c. sed *spondeo spopondi* non *spospondi*.

Mulgeo si ctum vult, *si tumq*; *indulgeo* poscit.

Lu-

Lugeo vult *luxi*, *luctum*. Sic *augeo* flect
Tergeo si ſum dat. *Friget xi*, tolle ſupinu
Quatuor hæc, *urget*, cum *fulget*, *turget*
alget,
Dant ſi præterito, ſed deficiente ſupin

Dant *vi tum delet*, *fleo*, ſic compoſita
dant 1.
Ortum *olet olfacio* ſignans, dat *ui*, dat
tumq; 2.
Dat *vi tum creſco* ſignans 3. Sed demi
adultum
Ex *adolet*. *Pollet* nullum tibi præteritu
dat.

1. *Impleo*. 2. *oboleo*. 3. *exoleo*.

Et *timeo* & *mineo* 1. nullum formanto ſ
pinum.

1. *Mineo* non eſt multum in uſu, ſed compoſita, ut *
mineo.

Dat *teneo tentum*. *Nes vi tum*. *Si man*
& *ſum*.

Dat *liqueo licui tantum*. Vult *torqueo*
tum 1.

1. Aliquando *torſum*, inde *torſio*.

Torreo dat *toſtum*. *Hæreo* & *hæſi*, *ſum*. Gl
breo nil.

De

Denseo præterito careat, vult *censeo censum* 1.

1. *Recensitum* fit ab antiquo *recensio* quartæ.

Compositum *lateo* nullum ~~[illegible]~~ dat 1.

1. *Deliteo.*

In *veo* quod finit *vi tum* 1. *cautum caveo* dat.

Et *faveo fautum. Veo* neutra carento supinis 2.

Connivet vi xique dabit, *vi* sæpius optat.

Præterea nil vult. *Aveo* nil poscit habere

Ferveo præteritum vult mutuò *ferbeo* verbi 3.

1. *Foveo.* 2. *paveo* 3. *ferbui* sed ipsum *ferbeo* obsolevit.

Vult *cieo civi* atque *citum. Viet evit* & *etum.*

Appendix de neutris.

Quod dat *ui* neutrum nullum formato supinum 1.

Tolle *caret, caleo, coalet, doleo, jaceoq;,*

Paret, olet, noceo, placeo, valeo, liceoq;,

Et *mereo, lateo,* dant hæc normam generalem.

Præterea *cassum careo* vult ritè supino.

1. *Tumeo.*

Ter-

Tertia Conjugatio.

Bo bi, tumq; facit 1. *ſcabo, lambo* carent ſupinis.

Ut *cubo*, ſic proles 2. dant *ſcribo, nuboq; pſi, ptum.*

1. *Bibo.* 2. *Occumbo:* Nota. *excubo, ſecubo, ſupercubo* re ciplunt *M. Diſcumbo ſuccumbo* ſemper habent *M.* cæter & reciplunt & abjiciunt.

Dat *vinco* vîci, *victum.* Vult *dicoq; xi, ctum,*

Ut *duco. Parco ſi ſumq;, pepercit itumq;.*

Ico ci, ctum vult. Verbum quod deſinit in *ſco*

In *vi tum* mutat *ſco* 1. *paſco* dat tibi *paſtum.*

Agnoſco, cognoſco dabis per *itum.* Nihil autem

Gliſco dabit; velut inceptiva 2. aſt ritè requirunt

Mutuo præterita a patribus 3. *poſcoq; poposci.*

Compeſcit, diſpeſcit ui. Diſco didiciq;.

Hæc per *itum* flectes, ſi reddant ulla ſupina.

Conquiqueniſco dabit *conquexi*, aſt abſque ſupino.

1. *Crelco.* 2. *hiſco.* 3. *caleſco calui a calco.*

Do

Do verte in *di sum* 1. *cecidi cado.* Tolle supinum
Ortis 2. quod servat *recido*, simul *occido.*
passum
Et *pansum pando* donat. *Sum stum comedo* dat.
Præteritum geminant hæc *pedo pepedit*, *itumq;*.
Cædo cecidit habet, Sic *pendo pependit*, & in *sum*
Fiet utrumque, quibus par *tendo* est, dans quoque *tentum.*
Tundo facit *tutudi*, *tusum* composita requirunt 3.
Scindo scidi scissum dat. *Findo fidi* dabo fissum
Et *fundo fudi fusum. Lusi* dabo *ludo*,
Sic *vado*, *rado* l*udo*, cum *divido*, *trudo*,
Ut *rodo*, *plaudo*, *claudo*, *cedo* geminans *s.*
Quod *do* componit *didit* atque *ditum* dat, ut *abdo.*
Præterea *abscondo* normam poscit generalem.
Sido præteritum nescit, sed nata coptant
A *sedeo sedi* 4. *rudo strido* carento supinis.

1. Scando. 2. incido. 3. contundo. 4. confido.

Go vel *guo xi ctumque* dabit 1. *go surgoque pergo*

In *rexi rectum* mutant. Tamen ista supinis

N tollunt *pingo, stringo,* quibus addito *fingo.*

Vult *frango fregi fractum. Tango tetigique Tactum.* Vult *pango pepegi panxi quoque, pactum.*

At composta volunt *pegi tantum* 2. *lego legi,*

Diligo xi sibi vult, *intelligo, negligo* junge.

Dat *pungo pupugi punxi,* compostaque *xi* dant 3.

Tolle *repungo* tamen. Poscunt *xum figere, frigo.*

In *si sum* mutant *go spargo, mergere, tergo. Egit ago,* at *satago,* cum *prodigo, dego* supinum

Non dant: queis addes *ango,* cum *clangere, ningit.*

Ambigo nil donat, cui *vergo* jungere debes.

1. *Affligo. distinguo.* 2. *compingo.* 3. *compungo.*

Dono *velo vexi vectum. Traxi trako tractum.* Me-

Mejo facit *minxi mictum*, olim *mingo* ferebant.

Lo dat *ui*. *Colo*, *consulo*, & *occulo* dantur in *ultum*.

Donat *ui* per *itum molo* sic *alo*, quod dat & *altum*.

Compositum *cello celsum* 1. sed ab *ante* supinum

Non vult 2. *perculsum percello perculit* optat 3.

Fallo fefellit habet *falsum*. Tamen absque Supino

Dono *refello*, *volo*, *psallo psalli* bene junge.

Salle facit *salli salsum*. *Pepuli* dato *pulsum Pello*, Dat *velli* & *vulsi vulsum* bene *vello*.

Tollo sustollo composto *sustulit* atque.

Mutuo *sui latum* capit. *Attollo* nihil optat.

1. *Excello*. 2. *antecello*. 3. ab antiquo *cello celui*.

Mo per *ui* dat *itum* 1. *tremo* ponitur absque supino.

Dant *psiptum demo*, *promo*, cum *sumere*, *como*

Vult *emit emi emptum*. *pressi*, *pressum premo* donat

1. *Vomo*.

Vult *genui genitum gigno*. *Posui posi umq*;

Pono. *Cano cecini cantum*, compositum *ui poscit* 1.

Temno compositum, *contemno* ut, vult sibi *psiptum*.

Donabit *sperno sprevi spretum*. *Sino sivi* Atque *situm*. *Sterno stravi stratumq;* requirit.

Compositum *cerno crevi cretum* 2. *lino* posscit

Lini vel *livi*, *levi* mage, flecte *litumq;*

1. *Præcino*. 2. *Decerno*.

Po psi ptumq; facit 1. *rupi ruptum* dabo *rumpo*.

Præterito *strepui strepo* dat, *strepitumq;* supino.

1. *Repo*.

Donabit *linquo liqui lictum* 1. *cequo xi ctum*.

1. *Lictum* obsolevit ferè, nisi in compositis.

Quæro quæsivi quæsitum ritè requirit.

Datque *tero trivi tritum*. *Gessi gero gestum*. *Uro ussi* ac *ustum*. *Verro verri* dato *versum*.

Curro cucurrit habet *cursumque*. *Satum sero sevi*,

Compositum dat *itum* 1. *serui sertum ordino* signans 2.

Datque *tuli latumque fero*, sed *suffero* nil dat

Significans *patior*. *Furo* nil sibi poscit habere.

1. *In-*

1. *Insero.* 2. Fere obsolevit, nisi in compositis.

So sivi, si contractè, *situmque* requirit 1.
Depsuit a *depso. Viso visi* absque supino.
Pinsuit & *pinso, pistum, pinsum* dat *itumq;*
Incesso incessi format nullumque supinum.

1. *Lacesso, lacessivi, lacessii, lacessi.*

Xi xum dant *plecto,* cum *flecto, nectere, pecto,*
Hæcque duo *xui* dant 1. *ivi peto* donat & *itum.*
Mitto facit *misi missum s.* geminanto supino.
Sq; meto geminans *suit & sum. Vertoque verti,*
Et *versum. Sterto* dat *stertuit* absq; supino.
Nil neutrum *sisto*: compostum mutuat a *sto*
Compositis 2. *sisto* activum *stitit* atq; *statum* dat.

1. *Necto* & *pecto.* 2. *circumsisto* a *circumsto:*

Dat *vivo xi ctum. Solvo solviq; solutum.*
Sic flectes *volvo, volvi* dans atque *volutum.*

Texuit a *texo* formes, *textumq;* supino

Vult *xi ctumque cio* 1. *elicio* dat *ui* dat *i tumq;*.

Hæc duo dant *eci* atque *actum facio, ja cioque.*

Dic *fodi fossum. Fugio fugi, fugitumq;*

Ivi itumq; cupit. Sapio dat *ui*, dat *itum que.*

Dic *capio. cepi captum. Rapio rapui ptum.*

Dat *pario peperi partum paritum. Quatio que.*

Dat *quassi quassum. Cussi cussum* dabo pro li 2.

1. *Aspicio* 2. *percutio.*

Vult *uo* semper *ui* dans *utum* 1. vult *stru xi ctum.*

Datque *fluo xi xum.* Tamen hoc *vi ctum* dedit olim 2.

Vi raro *pluo* dat. *luitum* rarò *luo* donat.

Vultque *ruo ruitum.* Dat *utum* proles ti bi solum 3.

Orta *gruo* 4. & *metuo*, sic *eluo* nulla su pina 5

Et composta *nuo* rarò dant, *annuo* testis

1. *Arguo.* 2. inde *fluctus.* 3. *diruo.* 4. *congruo.*

Quarta Conjugatio.

Ivi præterito dat & *itum* quarta supino

Da

Dat *venio veni ventum.* vult *vincio xi ctum*;

Sancio jungatur, quod & *ivi* format & *itum.*

Singultit vult *singultum. Sepelire sepultum.*

Haurio vult *hausi, sum, stum*; normam quoque poscit.

Sepio psi ptum dat; nonnunquam format & *ivi.*

Pro *salto salio, salui saltum: salii* vix,

Proles, ut *resilit, silui sultum.* Dato *psi pstum*

Cambio: vel normam vult. *Veneo* tolle supinum.

Vult *amicit xi ctum* vulgò, dat *ui* simul *ivi.*

Sentio vult *sensi sensum*, Sic *Raucio rausi Rausum* donabit. *Fulsi* dato *fulsio fultum*; Ut *fareit, farcit.* Per *ui* mutatur & *ertum* Ex *pario* natum 2. *ri comperit* & *reperit* vult.

Nil *ferio* donat. Nil dant medi[illegible]untia verba 3.

Parturio, esurio, cum *nupturio* volo tolli.

1. *Scio* 2. *aperio.* 3. *diffurio.* Not. apud veteres imperfectum invenitur in *ibam* & futurum in *ibo.*

De

De præteritis verborum in or.

Præteritum nullum verbum formatquod in *or* fit.

Mutuo participans dat præteritum: tamen illi,

Huic *sum* sive *fui* semper conjungere debes 1.

Activum verbum si desit fingere oportet.

Passivum *fio facio* vult, compositumq;

A quoties mutatur in *I ficior* capit aptè 2.

In *fico* quod finit proles *ficor* optat habere 3.

1. Amatus sum vel fui, sed vulgò differunt, amatus sum, qui adhuc amor, amatus fui, qui desii amari. 2. *efficior.* 3. *magnifico.*

Exceptiones.

Dat *fateor fassus. misereri* vultq; *misertus.*

Atque *reor ratus.* At *medeor* nil optat habere.

Aptus apiscor habet. *Commentus commisceo niscor*

Et *labor lapsus*, *Nanciscor nactus* habebit:

Datque *queror questus*, *Nitor nisus*, magè *nixus* 1.

Ulciscorque ultus donat. *Possus paticor* vult.

Dat

Dat *gradior gressusq;* 2. *Fruor fructus, fruitus* vix.
Mortuus a *moriorq;*. *Ortusq; orior* dabit apte
Experrectus ab *expergisci, expergitus* at vix.
Atque *profectus* habet *proficiscor*. flecte *fatiscor*
Fessus habens. Donant *sequor* & *loquor utus* utrumque.
Atque *paciscor* habet *pactus*. Vult *usus* & *utor*.
Metior exoptat *mensus*. Vult *ordior orsus*.
Prævertor, calvor, liquor, ringor, reminiscor,
Divertor, vescor, nullum tibi præteritum dant.

1. At *enitor* pro *pario enixus*, pro *laboro enisus*. 2. olim *grassus*, hinc *graßor*.

De præteritis neutro-passivorum.

Hæc sex verba *solet*, fio, sic *fidit* & *audet*,
Mæreo, cum *gaudet*, passivum præteritum dant.
Activum dant passivumq; *placet, miseretque*,
Et *piget* atque *licet, tædet pudet* & *libet*, adde
Cæno cum *juro, confido, prandeo* junge.

Haud servant normam hæc, *ausus mœstusque gavisus*,
Tædet habens *tæsum* in composto, junge *misertum*.

De Anomalis verbis.

Verbum Anomalum est quadruplex. 1. Heterogeneum, quod variat genus 2. Heteroclitum, quod recedit à conjugatione aliorum. 3. Defectivum, cui aliquid deest. 4. Abundans, quod multifariam effertur.

De Heterogeneis.

Activum dant & neutralem significatum,
Differo cum *coeo*, *duro*, *incipio*, *maneoq*;,
Atq; *moror*, *pasco*, *offendo*, quæ glossa recludet.

Differre colore, & *differre* negotium. *Coire* in unum, & *coire* societatem. *Durare* in ædibus, & *durare* animam. *Incipit* ver, & *incipere* facinus. *Manere* in urbe, & *manere* aliquem. *Morari* sub dio, & nil purpuram *moror*, *Pascentes* capellæ, & *pascentes* capellas. *Offendere* ad lapidem, & *offendere* animum.

Comperit, *assentit*, *jurgo*, *populo*, *fabricoq*;,
Munerat, *impertit*, *lachrymo*, *comito*, *mereoque*;
Punit. *Or* hæc capiunt sub eodem significatu.

De Heteroclitis.

Hæc contra normam flectes, *sum*, *fio*, *voloque*,

His

His *edo*, junge *queo*, *fero*, sic *eo*. Perlege glossam.

Possum sequente vocali retinet *t*, ut *potes*. Sed pro *t* habet *s* si *s* sequatur, ut *possis*. Antiqui dicebant *potessem*, *potesse* pro *possem*, *posse*. *Prosum* sequente vocali assumit *d*, ut *prodes*. Veteres dixere pro *malim*, *mallem*, *mavelim*, *mavellem*. Composita *eo* habent aliquando *iam* in futuro. *Ambio* regulariter flectitur. *Veneo* caret gerundiis & participiis. *Circumeo* sequente *i* modò retinet *m*, ut *circumis*, modò rejicit ut *circuis*. *Queo* caret imperativo & gerundiis. *Edo* mutuatur tempora & personas a *sum* quoties incipiunt ab *es* syllaba. Dicitur etiam *estur* pro *editur*. Antiqui subjunctivi futurum in primâ conjugatione extulerunt per *asso* in secundâ & tertia per *esso*, hinc infinitivi in *assere* & *essere*. Ut *expugnasse*, *prohibessere* Item antiqui extulerunt præsens subjunctivi in *im*, ut *edim*, *duim*, pro *edam*, *dem*. Item *axim* pro *agam*, unde remansere *ausim*, *faxim*, pro *audeam* *faciam*. Habere etiam futurum in *xo*, ut *faxo*, *axo*, pro *fecero*, *egero*.

De Defectivis.

Defectiva legas, *apage*, *aio*, *quæso*, *cedoq*;
Addito *ave* *salveque*, *vale*, *defit*, *scio*, *fari*,
Atque *dari*, *infit*, *ovatque*, *forem* queis jungitur *inquam*,
Sis, *sodes*, *capsi*. Quæ prosa recludet abunde.
Præteritum signant & præsens præteritivâ
Sub voce, hæc *odi*, *capi* 1. *novi*, *meminiq*;
Tempora des illis quod præteritum tibi format,

Hoc

Hoc verbum *memini tote* 2. atque *memento* requirit.

1. *Cæpi* vix præsens significat. 2. *mementote*. Imperativus *apage*, *apagete*. Indicat. præs. *aio*, *ais*, *ait*, *aiunt*. Imperf. *aiebam* &c. subj. præs. *aias*, *aiat*, *aiatis*, *aiant*. Imperat. *ai*. part. *aiens*. Imperat *cedo*, *cedite*, pro quo veteres dixere *cette*. Imperat. *Ave*, *avete*, *avetote*. Inf. *avere*. Sic flectitur *Salve* & *vale*. *Defit* pro *deest* habet *defiet* & *defiat*. *Sci* non dicitur sed *scito*. *For* & *dor* non sunt in usu, nec in subjunctivo *fer*, & *der*: sed iis utimur in compositis. *Infit* solum est pro *cæpit*. *Ovat* tantum habet *ovans*. Subj. imperf. *forem*, *fores*, *foret*, *forent*, & infinit. *Fore*, pro *fuerem* & *fuere*, ab antiquo *fuo*. Indic. præs. *inquam*, *inquis*, *inquit*, *inquimus*, *inquiunt*. Imperf. *inquiebat*, *inquiebant*. Perf. *inquisti*. Fut. *inquies*, *inquiet*. Imperat. *Inque*. *inquito*. *Sis*, *sodes*, & *capsis*, sunt contracta pro *si vis*, *si audes*, *cape si vis*, ab *odi* venit *osus* & *osurus*, sic *exosus* & *perosus*.

De Abundantibus.

Sæpius est primæ, ternam rarò lavo poscit.
Rarius hæc ternæ, sed crebrò sunto secundæ,
Ferveo, cum *fulget*, *stridet*, *tueorque*, *oleoque*.
Vult *cieo* quartam, sed sæpius esto secundæ.
Tergeo donabit vel ternam sive secundam.
Rarò dant quartam, ternam sed sæpius optant,
Sallo, *lino*, *fodio*, *morior*, *potiorque*, *oriorque*.

Jam

Jam *ſapio* & *ſparo* ternam, quartam dedit olim.

Hæc verba in quibuſdam temporibus ſunt hujus aut illius conjugationis, ſed *potior* & *orior* ſunt ſemper quartæ in *infinitivo*.

De Participio.

PArticipium eſt pars orationis flexa per caſus tempus ſignificans.

Accidentia ejus ſunt genus, caſus, numerus, declinatio, (quæ ſic ſe hic habent, ut in nomine) tempus, ſignificatio & figura.

Tempora ſunt tria, præſens quod deſinit in *ns*, & fit ab imperfecto Indicativi, ſed *iens* ab *ibam* aſſumit *e*. Not. Indicio eſt participium præſens derivari ab Imperfecto Indicativi, quia verba quæ carent Imperf. Indicat. carent etiam participio præſenti, ut *odi*.

Præteritum deſinit in *tus*, *ſus*, *xus*, & *uus*, & fit a ſupino priori.

Futurum deſinit in *rus* & *dus*. In *rus* fit a ſupino priori. Sed irregulariter fiunt *naſciturus*, *arguiturus*, *erriturus*, *noſciturus*, *oſurus*, *moriturus*, *oriturus*, & *futurus*. In *aturus*, rarius in *iturus*, deſinunt quæ veniunt a ſupinis primæ conjugationis in *itum*, ut *ſonaturus*. Quod deſinit in *dus*, fit a participio præſenti.

Ab activis veniunt præſens in *ns* & futurum in *rus*. ut ab *amo*, *amans* & *amaturus*.

A paſſivis fiunt præteritum & futurum in *dus*, ut ab *amor*, *amatus* & *amandus*.

A neutris veniunt præſens & futurum in *rus*. ut a *calo*, *calens*, *caliturus*. Et a quibuſdam præteritum, ab iis ſcilicet quæ mittunt præteritum paſſivorum more. ut ab *audeo*, *audens*, *auſurus* & *auſus*. Et aliquando in *dus* ut a *cæno*, *cænans*, *cænaturus*, *cænatus* & *cænandus*.

A deponentibus veniunt præsens, præteritum & futurum in *rus*. ut ab *oriar oriens*, *ortus* & *oriturus*. Et aliquando in *dus* cum significant actionem transeuntem. ut a *loquor loquendus*.

Nota *queo* & *fio* carent participio præsenti.

Ausus semper activè significat, *inausus* passivè. *Exosus* & *perosus* cum accusativo activè significant.

Participia præsentis activè significant, nisi veniant a neutris passivis.

Participia præteriti passivè significant, quæ a passivis veniunt.

Activè significant quæ a deponentibus veniunt.

Et activè & passivè significant quæ veniunt a verbis olim communibus.

Futura in *rus* fere omnia activè significant nisi veniant a neutris passivis.

Futura in *dus* omnia passivè significant.

De Adverbio.

ADverbium est pars orationis quæ adjecta verbo aut alii voci, sensum ejus explanat.

Accidentia ejus sunt, significatio, comparatio, species & figura.

Significatio est varia. In loco sunt, *hîc*, *illîc*, *istîc*, *usquam*, *passim*, *intus*, *foris*, *utrobique*, *subtus*. &c.

Ad locum, *huc*, *illûc*, *istûc*, *eò*, *quò*, *aliquò*, *intrò*, *foras*, *sursum*, *deorsum*, *dextrorsum*, &c.

E loco, *hinc*, *istinc illinc*, *inde*, *cælitus*, *funditus*, *radicitus* *supernè*, *infernè*, *eminus*, *cominus*, *humanitus*, &c.

Per locum, *hâc*, *istâc*, *illâc*, *eâ*. &c. Not. *uspiam*, *nusquam* & *longè* significant de loco, & ad locum. *Intus*, *foris*, *infernè* & *supernè*, significant in loco, & de loco. *E* loco & ad locum significat *peregre*.

Temporis sunt, *hesi*, *hodie*, *cras*, *nunc*, *nuper*, *jam*, *perendie*, *nudiustertius*, &c. *Dudum*, *pridem*, *semper*, *usq;* & loci & temporis est.

Nu-

Numeri sunt, *semel, bis, ter* &c. Supra *vicies* major numerus præit sine copula, ut *vicies vis*, minor fere præit cum copula, ut *bis & vicies. Infinities, sæpe, rursùs, iterum, toties.* &c.

Ordinis sunt, *inde, deinde, præterea, continuò, primo* &c.

Quantitatis, *multum, parum, satis, nimis, abunde,* &c.

Qualitatis, *docte, pulchrè, benè, malè, strictim, punctim, tessim, raptim,* &c.

Separandi, *seorsum, separatim, segregatim, singulatim, bifariam, aliter, secus* &c.

Congregandi, *simul, una, pariter, populatim, universim, conjunctim,* &c.

Dubitandi, *forsan, forsitan, fors, forte, forsit.*

Affirmandi, *profectò, certè, ne, ita, quidni, sanè, plane, nempe, amen,* &c.

Negandi, *non, haud, nequaquam, minime, ne* ante *quidem.*

Prohibendi, *ne* absolutè positum.

Jurandi, *pol, edepol, castor, ecastor, hercule, diusfidius, medius fidius* &c.

Eligendi, *potiùs, satiùs, potissimum, imo.*

Optandi, *utinam, o si.*

Comparandi, *magis, minùs, maximè, minimè, tam, quàm, atq; ac.*

Similitudinis, *ita, itidem, ceu, quasi, perinde, ac si, quemadmodum,* ut, &c.

Intendendi, *valde, magnoperè, impensè, admodum, omnino, penitus, effictim, tanto, quanto, hoc, eo, quo, multò, paulò.*

Remittendi, *sensim, paulatim, pedetentim, vix, ægrè.*

Excludendi, *solùm, tantùm, modo, duntaxat, demum, nedum.*

Rei imperfectæ, *ferme, fere, prope, propemodum, tantum non.*

Explicandi, *id est, hoc est, quasi dicas, putà, utpote, utpata.*

Interrogandi, *num, nunquid, an, utrum, nonne,* & *ne* encliticum, *id est,* alteri voci adhærens. *Quare, quamobrem, quapropter, quid ita, quidni, quin, quinam, ubi,*

quo

quò, quod, utrò, quorsum, undè, quando, quamdiu, quamdudum, quampridem, quousq; quoties, quomodo, qui, cum, quantoperè.

Comparantur præcipuè ab adjectivis nominibus orta, ut *doctè, doctius, doctissimè*, a doctus. Quædam a nominibus non orta, ut, *diu, diutius, diutissimè, sæpe, sæpius, sæpissimè.* Nec a nomine positivo venit *prope propius, proximè.* Quædam positivo carent, ut, *magis, maximè. Ocyùs, ocyssimè.* Quædam comparativo, ut *penè, penissimè. Nuper nuperrimè.* Quædam superlativo, ut *temperi temperius. Serò* serius. *Excusatè excusatius.*

Derivantur vel a nomine, ut *doctè* a doctus. Vel a pronomine, ut *illic* ab ille. Vel a verbo ut *cæsim* a cædo. Vel a præpositione, ut *subtus* a sub.

De Præpositione.

Præpositio est pars orationis, quæ vel appositione, vel compositione fere præponitur aliis vocibus ad motum vel quietem significandum. Sunt vel separabiles, quæ etiam extra compositionem usurpantur; aut inseparabiles, quæ extra compositionem non sunt in usu.

Separabilium aliæ regunt accusativum, hinc versus.

Hæ voces quartum donabunt, *circiter, extra, Ad, penes, ante, secus, trans, infra, præter, & intra, Citra, apud, adversus, supra, cisq; ultra, secundum; Erga, post, propter, circum, circa, prope, contra, Pone, per, ob, juxta,* sic *inter, versus,* & usque.

Aliæ ablativum regunt; hinc versus.

Hæ voces sextum donant, *abs, a, tenus, absq;, Ex, e, de, coram, cum, clam, pro, præ, procul,* ac *ab,* Adde *palam, sine.* Pluralis patrium *tenus* & dat.

Aliæ

Aliæ & accusativum & ablativum regunt, hinc versus.

Sub, super, in, subter quartum sextumq; requirunt. Inseparabiles sunt *di, dis, re, se, am, ve, con.* Ut *diduco, dissicio, repono, sejungo, ambedo, vesanus, condo.*

De Interiectione.

INterjectio est pars orationis, per se sententiam perficiens, & interjici solet orationi ad declarandum animi affectum. Significationes ejus sunt variæ pro varietate affectuum.

Dolentis sunt, *evax, euhoe,* vel *evohe, vah.* Dolentis, *hei, heu, eheu, ah, hoi.* Admirantis, *papæ:* Metuentis, *at at.* Imprecantis, *malùm, , va.*

Exclamantis, *o, oh, proh.* Irridentis, *huj.* vocantis, *ô, heus, eho, ehodum.*

Silentium injungentis, *au 'st.* Laudantis, *euge.* Fastidientis, *Phy.* Hortantis, *eia, age, agite, agitedum, ehodum.* Ridentis, *ha, ha, he,* O inservit cuilibet affectui.

De Coniunctione.

COnjunctio est pars orationis quæ dictiones aut clausulas conjungit. Ejus accidentia sunt, significatio, figura, & ordo. Significatio sive potestas est varia.

Copulativæ, sunt, quæ copulant verba & sensum, suntq; *&, que, quoq; ac, atq;, etiam, cum, tum;* & his contrariæ, *nec, neq;, neu, neve.* Quarum & *que, nec, neq;, cum, tum* geminatæ, dicuntur suspensivæ priori loco, quia aliam ejusdem potestatis expectare faciunt.

Disjunctivæ sunt, quæ verba conjungunt, sensum autem dis-

disjungunt. Ut, *aut, vel, seu, sive.* Dicuntur etiam hæ suspensivæ priori loco.

Concessivæ, quæ aliquid concedunt, cui posterior sententia adversatur. Ut, *etsi, etiamsi, quanquam, quamvis, licet.*

Adversativæ, quæ diversam sententiam superiori adjiciunt, ut, *ast, atqui, verum, tamen, attamen, veruntamen,* &c.

Causales, quæ causam reddunt superioris sententiæ. ut *nam, namq;, enim, etenim, quia, quoniam, quando, quandoquidem,* &c.

Ratiocinativæ, quæ ex ratione propositâ conclusionem inferunt ut, *ergo, ideo, igitur, idcirco, quapropter, proinde, ideoq;.*

Conditionales, quæ sententiam conditione aliquâ determinant, ut, *ni, nisi, si, modo, dummodo, sin,* &c.

Perfectivæ, quæ fini & perfectioni præponuntur, ut *ut, uti, quo.*

Dubitativæ, quibus utimur cum de duobus dubitamus ut, *ne, an, anne, num, utrum, nunquid, necne.*

Imminutivæ, quæ superiori sententiæ minus aliquid subjiciunt, ut, *saltem, et, at, certe, vel.*

Expletivæ, quæ non necessitatis, sed ornatûs gratiâ ponuntur in oratione, ut, *quidem, equidem, nimirum, autem, scilicet,* & aliæ, sive additæ, sive detractæ. nil plus minusve efficiunt. Not. *equidem* semper adhæret verbo primæ personæ. quia componitur cum *ego* & *quidem.*

Ordinis præpositivi sunt, *nam, quare, ac, ast, nec, neq;, seu, sive, si, sin, nisi quin,* semper enim præponuntur in sententiâ.

Postpositivi sunt, *enim, autem, quoq; vero, quidem.* & encliticæ *que, ve, ne,* nem secundum in oratione locum habent.

Communes sunt, *ergo, igitur, itaq; quoniam, tamen* &c. quia possunt vel præponi, vel postponi.

De Etymologiæ figuris.

Figura est ratio loquendi a vulgari modo differens. Figuræ etymologiæ dicuntur Metaplasmi, suntq; hi versibus comprehensæ.

Ad

Adjice principio quicquam, sic *Prosthesis* edes.
Adjice quid medio sic fiet *epenthesis* aptè 2
Adjice quid fini vocis, facies *paragogen* 3.
Aufert principio vates, ut *aphaeresin* edat 4.
E medio quicquam tolles, ita *syncopa* fiet 5.
Est *apo* nempe *cope* quicquam de fine recidens 6.
Syllaba per binas divisa *diaeresis* esto. 7.
Syllaba de binis est facta *synaeresis* una 8.
Antithesis fiet tibi littera si varietur 9.
Est *meta* nempe *thesis* si transponas elementum 10.
Quod nihil ad sensum facit esto *parelcon* ubiq; 11.

1. *Gnatus* pro *natus*. 2. *Induperator* pro *imperator*. 3. *Dicier* pro *dici*. 4. *Conia* pro *ciconia*. 5. Hæc figura frequens est in genitivis pluralibus omnium declinationum, quinta excepta. In *dexter* est frequens, quandoq; in *alter*. Frequens etiam est in præteritis in *vi* desinentibus & temporibus inde formatis, ut *audisti* pro *audivisti*. Sed dissyllaba rarius syncopantur, nisi in *nosti*, *sisti*, *stisti* *stesti*. Rarius syncopantur alia verba, ut *accestis* pro *accessistis*, quandoq; syncopa fit ex alia ut *audistis* pro *audisistis* & hoc pro *audivistis*. 6 *audin* pro *audisne*, semper fere fit in Imperativis *dico*, *duco*, *facio*, *fero*. Cum compositis, sed composita a *facto* mutantia *a* in *i* integra manent, ut *perfici*. 7. *aulai* pro *aulæ*. 8. *aureis* pro *aureis*. 9. *vostris* pro *vestris*. 10. *Evandre* pro *Evander* 11. *adesdum* pro *ades*.

De

DE ORTHOGRAPHIA.

ORTHOGRAPHIA docet discrimina literarum, earumque prolationem; sunt autem quatuor & viginti, quarum Character & valor sequitur.

A, a. magno rictu, solo spiritu plenissimè sonat, linguâ ad palati radices a dentibus reflexâ.

B, b. compressis leviter labiis sonum explodit.

C, c. linguâ palatum & genuinos exteriùs premente sonum excludit.

D, d. pulsando summos & imos dentes conjunctim, suprema sui parte lingua mollius sonat.

E, e. mediocri rictu, linguâ genuinis impactâ, leviterque inferos dentes ferente, plenius sonat.

F, f. imum labrum, supremis imprimentibus dentibus, & reflexâ linguâ ad palati fastigium, leni affatu profertur.

G, g. reductâ introrsum linguâ, medium palatum dentesque genuinis vicinos premente, remissius sonat.

I, i. semiclusо ore, linguâ genuinis impactâ, angustius sonat.

I, i. Pleniore orbe fricdit extremo palato & dentibus.

K, k. est eadem prorsus quæ *c*, & plane Latinis vocibus inutilis.

L, l. minimo sono, lingua palati radices ferente, plenius tamen in fine syllabæ sonat.

M, m. impressis invicem labiis, narium spiritu mugit, plenius in initio, obscuriùs in fine, mediocriter in medio.

N,

N, n. linguæ ad palati convexum reflexâ, nare tinnit, cutius in principio & fine, obtusius in medio.

O, o. pleno orbe, linguâ introrsum reductâ, sonat.

P, p. compresso ore medijs labijs erumpit.

Q, q idem prorsus quod *c* sonat, & in gremio *u* liquescit, sequente semper alia vocali.

R, r. interius palatum fere ferit, & circa dentes tremula susurrat.

S, ſ, s. linguâ extremum palatum feriente dentibus adversis sibilat.

T, t. lingua superos dentes premente fortius sonat.

U, u. mediocri orbe. mediâ linguâ depressâ coeuntibus & productis labijs sonat.

V, v. medio orbe denso spiramine bombilat.

X, x, cs. sonat vel *gs.*

Y, y. minimo orbe linguâ extremâ, depressâ, infero labro sonat exilius ut *u* liquida in *quis.*

Z, z, dſ. vel geminum *ſſ* sonat.

H, h. licet formam literæ habeat, est tantum nota spiritus asperi, at olim ejus tantum dextera pars erat nota spiritus asperi, sicut sinistra notabat spiritum lenem. Hanc posteriores Latini in totum omiserunt, & hodie integrum nobis servit.

Litera est nota soni individui, estque vocalis vel consona, Vocalis est quæ per se vocem edit, suntque *a, e, i, o, u, y.*

Comprehensio vocalium vim suam retinentium in unam syllabam dicitur diphthongus, suntque quatuor usitatæ, *æ, œ, au,* & *eu.* Minus usitatæ sunt *ai, ei, oi, uy,* & *yi.* In *lingua, suadeo,* & hujusmodi non est diphthongus quia hîc *u* liquescit, & parum auditur.

Consona est quæ cum vocali sonat, estque muta vel semivocalis.

Muta est cujus sonus est obtusior, nec continuatur, aut est in quâ sonus vocalis sequitur, suntque, *b, c, d, f, g, k, p, q, t, y, v.* etsi vocalis prædat *f* non tamen sic fit in Græcorum *φ*, cui nostrum *f* respondet.

Semivocalis est cujus sonus est clarior & continuatur, aut est in quâ sonus præcedit, suntque *l, m, n, r, ſ, x, z.* Estque liquida vel duplex consona.

Li-

Liquida est quæ post mutam posita liquescit, suntque *l, m, n, r.*

Duplex consona est quæ ex duabus consonis coalescit, suntq; *x. z.* Ea quæ est missæ potestatis est *s.*

S longo in fine vocis nunquam utimur, nec nisi in fine isto *s.* & rarò in initio isto *s.*

Sextuplices voces inchoant a Majusculis.

1 Propria nomina. Ut *Cicero, Ciceronianus.*
2 Nomina dignitatum. Ut *Rex. Dominus.*
3 Nomina artium. Ut *Grammatica.*
4 Nomina festorum. Ut *Pascha.*
5 Voces novam periodum inchoantes.
6 Primæ versûs cujusque literæ in metro.

Literæ majusculæ ponuntur etiam pro vocibus, ut *A* notat *Aulus. C. Caius. L. Lucius. M. Marcus. P. Publius. Q. Quinctus. T. Titus.* item *P. C. Patres Conscripti. R. P. respublica. P. R. Populus Romanus. V. C. urbe condita. S. P. Q. R. Senatus populusque Romanus. H. S.* vel *L. L. S.* valet *sestertium. D.D.C. Q. dicat, dedicat, consecratque. S. P. D. salutem plurimam dicit. D. D. Domino. Domino.*

Syllaba est sonus unius aut plurium literarum sub uno spiritu.

Syllabicationis regulæ his versibus comprehenduntur.

Syllabæ erit finis non consona 1. tolle, eadem ni

Sit pars compositi 2. finalis 3 vel geminata 4.

Et liquidæ, simul *x*, si subsit consona, finit 5.

Ante *n, m* positum, minimè concludit, aut *a-mnis.*

1. Ra-

1. Ratio hujus regulæ est, quia consonæ quæ in principio vocis conjunguntur, in medio non disjunguntur. *ab-do. qui-quid.* 3 *a-pud.* 4. *pan-nus.* 5. *al-bus, a-bo. an-te. ar-tes. tex-tor.*

In compositione nominum *a* simplicis sæpe mutatur in *e*, ut *aptus, ineptus.* aliàs in *i* aut *u*, ut *sapiens, insipiens. sulsus insulsus.* *Æ* in *i*, ut *æquus iniquus.*

N simplicis ante *b, m, p,* in composito solet mutari in *m*, ut *imbecillis, immitis, impius.*

Præpositiones in compositione verborum sæpe conformant ultimam, primæ consonæ verbi. Ut: *alludo, assentio.* Aliàs litera interponitur, ut *redeo, ambedo.* aliàs aufertur. Ut *cogo, aspergo, traduco.*

Verbum in compositione sæpe patitur literarum mutationem, *a* in *e.* ut *arceo coerceo. carpo decerpo. damno condemno. fallo refello. lacto delectat. Patro impetro. Pario reperio. Partior impertior. Pasco dispesco,* nisi *depasco. Spargo inspergo. Sacro execror. Scando ascendo. Tracto attracto. Fatiscor defetiscor.* aliàs *a* in *i* ut *cado occido. Cano præcino. Lateo delitco. Rapio deripio. Salio insilio. Sapio desipio. Statuo instituo. Tango Contingo. Taceo conticeo. Facio afficio. Habeo inhibeo. Ago adigo.* Aliàs *e* in *i.* ut *cædo occido. Lædo illido. Quæro inquiro.* Alias *e* in *i*, ut *egeo indigeo. Tento retineo.* Alias *a* in *u*, ut *calco inculco. Salto insulto. Scalpo insculpo.*

Composita *quatio* & *claudo* perdunt *a*, ut *concutio, recludo.* Item composita *lavo* & mutant *v* in *u* ut *diluo.*

Dictiones ab *s* incipientes compositæ cum *ex* auferunt suum *s.* ut *ex-ago. Trans* composita cum voce ab *s* incipiente amittit suum *s.* ut *tran-spicio.*

A & *e* præponuntur consonis. *Ab* & *ex* vocalibus, reliqua consonis. *ab* præsertim *j. l. r. abjicio* & *c.*

Syllaba *ti*, sequente vocali, sonat ut *si*, ut *actio.* nisi *s* vel *x* præcedat, ut *quæstio mixtio.* aut cum vox est penultima Græca, ut *Antiochus.*

Derivatio ostendit quomodo scribenda sit dictio, ut *gratia a gratus, audacia ab audax.*

Ubi pars vocis ponitur pro toto, scribenda est prima syllaba cum primâ literâ sequentis, ut *Dom.* pro *dominus, sep.* pro *september.*

Sig-

Signum vocis disjunctæ in fine lineæ est sic, vel sic = vel sic ||.

Notæ vocum & sententiarum sunt. 1°. Apostrophos est nota rejectæ vocalis ut *nemon'* pro *nemine*. Dicitur etiam apocope.

Diæresis sunt duo puncta literæ imposita, sæpe differentiæ causâ, ut *sylüa* pro *sylvæ*.

Hyphen ita connectit duo vocabula ut proximè ad compositorum naturam accedant. Ut *ante malorum*.

Parenthesis est distinctio eorum quæ abesse possunt salvâ sententiâ; ut, munera (*crede mihi*) placant hominesq; deosque.

Syncopes nota est sic ut *DEûM* pro *deorum*.

Admirandi, vocandi & exclamandi fit sic! ut *O curas hominum! O quantum est in rebus inane!*

Interrogationis nota sic fit, ? ut, *cur illud fecisti?*

Notæ numerorum apud Romanos & Chaldæos, earumque valor.

I	1. unum.
V	5. quinque.
X	10. decem.
L	50. quinquaginta.
C	100. centum.
IↃ vel D	500. quingenta.
CIↃ vel ∞. CXↃ. vel M.	1000. mille.
IↃↃ. vel V.	5000. quinque millia.
CCIↃↃ. vel X.	10000. decem millia.
IↃↃↃ. vel L.	50000. quinquaginta millia.
CCCIↃↃↃ. vel C.	1000000. centena millia.
IↃↃↃↃ.	5000000. quingenta millia.
CCCCIↃↃↃↃ.	10000000. decies centena millia

Ex horum compositione facile erit de quovis numero statuere; minor majori præpositus, majori tantundem aufert.

In-

Interpunctio est qua sententia distinguitur, estque quadruplex.

1. *Comma*, ubi clausula est imperfecta & sic notatur (,)

2. *Semicolon*, ubi respiratio est paulò major quam in commate, & minor quàm in colo, clausula adhuc incompleta, & sic notatur (;)

3. *Colon* ostendit sententiam perfectam esse, sed adhuc pendentem, ut cum sententiæ partes sunt duæ, & sic notatur (:)

4. *Punctum* ostendit sententiam esse absolutam, & sic notatur (.) dicitur *periodus*, si ipse sermo sit perfectus. Quæ omnes hoc exemplo concurrunt. *Etsi ea perturbatio est omnium rerum, ut suæ quemque fortunæ pæniteat; nemoque sit, quin ubivis, quàm ibi ubi est, esse malit: tamen mihi dubium non est, quin hoc tempore bono viro Romæ esse miserrimum sit.* Cic.

DE SYNTAXI.

SYntaxis est congrua dictionum in oratione compositio, estque analoga, vel anomala. Analoga est quæ communem loquendi consuetudinem sequitur. Estque concordantia vel regimen. Concordantia est principalis, vel minus principalis. Principalis est qua vox cum voce convenit in accidente aliquo. Estque quadruplex, scilicet, adjectivi cum substantivo, substantivi cum substantivo. Relativi cum antecedente, & verbi cum nominativo. Concordantia adjectivi cum substantivo, aut substantivi cum substantivo est vel immediata, cùm nullum verbum intercedit; vel mediata, cùm intercedit verbum.

De concordantia adjectivi & ſubſtantivi immediata.

MObile vult fixi caſum numerumque genuſque 1.

1. *Omnîs homines* qui ſeſe ſtudent præſtare *cæteris animalibus ſummâ ope* niti decet, ne vitam ſilentio tranſeant veluti pecora. Sal.

De concordantia ſubſtantivi cum ſubſtantivo immediatâ.

Caſu conveniunt eadem ſignantia fixa 1.

1. *Livor* tabificum malis *venenum*, intactis vorat oſſibus medullas. *Virg.*

De utraque concordantiâ mediatâ.

Mobile quadrabit fixo, fixum quoque fixo,
Si mediet ſubſtans 1. verbumve vocans 2 vel eorum
Vim quod habet verbum 3.
Horum participans ponas ſi inter duo fixa
Diverſi generis, quadrabit id anteriori 4.
Sed ſi poſtponas perrarò poſteriori 5.
De quo fit ſermo quadrabit ſæpiùs illi 6.

1. *Levis eſt fortuna* citò repoſcit quæ dedit. Pub. Luxurioſo *frugalitas pœna eſt*, pigro ſupplicii loco labor eſt. Sen. 2. ſeptem fuiſſe dicitur uno tempore qui *ſapientes* & *vocarentur* & *haberentur*. Cic. 3. *Nemo* repen-

te *fit turpiſſimus*, gradatim in vitia labimur. Ter. 4. *Paupertas viſa eſt* mihi *onus* miſerum ac grave. Ter. 5. *Non omnis error ſtultitia* eſt *dicenda*. Cic. *Gens univerſa* Veneti *appellati* Liv. Not. hæc loquendi formula cenſetur Helleniſmus. 6. *Semiramis puer credita eſt*. Juſtin.

De Concordantiâ relativi cum antecedente.

Pone relativum cum præcedente in eodem
Et genere, & numero, nec non perſonâ in eadem 1.
Si referens ponas inter genera variorum
Nomina, nonnunquam quadrabit poſteriori 2.
Eſt neutrum referens ſenſum cum reſpicit omnem 3.
Præcedens, ſi ſit vox infinita, tacetur 4.

1. *Animum* rege, *qui*, niſi paret, imperat: Hor. 2. *Animal* plenum rationis & conſilii, *quem* vocamus hominem. *Cic.* Nihil eſt DEO acceptius quàm *concilia cœtuſque* hominum jure ſociati, *quæ* civitates appellantur. *Cic.* 3. Qui virtute præditus eſt, *ſuis rebus contentus* eſt, *quod* eſt divitiarum proprium. *Cic.* 4. Sunt quibus eſt ſola vivendi cauſa voluptas. Juv.

De concordantia nominativi cum verbo.

Ante capit rectum perſona convenientem
Et numero verbum, quod perſonale vocatur,
Nec non finitum 1. rectum perſæpe tacemus

In verbis primæ perſonæ, ſive ſecundæ 2
Emphaſis 3. aut perſonarum diſcretio n
ſit 4.
Infinitivus cum caſu 5. vel ſine caſu 6.
Atque appellatum 7. nec non adverbia
quædam,
Præſertim quanti, pro recto ſæpe locan-
tur 8.

1. Rarò antecedentem ſceleſtum *deſeruit pœna* pede claudo. Hor. 2, Hoc *volo*, ſic *jubeo*, ſit pro ratione voluntas. Juv. Fortem *poſce* animum & mortis terrore carentem. Juv: 3. *Tu* Dominus, *tu* vir, *tu* mihi frater *eris*. Ovid. Emphaſis eſt figura quâ plus intelligitur, quàm expreſſè dicitur. 4. *Tu* nidum *ſervas*, *ego laudo* ruris amœni rivos. Hor. Diſcretio eſt cum diverſa ſtudia ſignificamus. 5. *Ingenuas didiciſſe* fideliter *artes*, *emollit* mores nec *ſinit* eſſe feros. Ovid. 6. *Dulce* & *decorum eſt* pro patria *mori*. Hor. 7. Gratum *eſt quod* patriæ civem populoque *dediſti*, ſi facis ut patriæ ſit idoneus. Juv. Appellatum eſt oratio nominativi & verbi, ſi præcedat quod, ut, aut ſimile. 8. *Partim* hominum *venerunt*. Gell. Nota; poteſt quis de ſeipſo etiam pluraliter loqui; ut, utinam hoc *mihi* fata præſtarent, ut reſiduum laborantis animæ in tuo *poneremus* amplexu. Quint. Obſervanda hîc Eraſmi regula. In primâ perſonâ mutatur numerus perſæpe, aut modeſtiæ, aut feſtivitatis, aut Euphoniæ gratiâ. In ſecunda nunquam, niſi cum genus ſignificamus, non perſonam. In tertiâ invidiæ cauſa raro. Exempla primæ perſonæ. Populo *Impoſuimus* & oratores viſi *ſumus*. Cic. O Melibœe! DEUS *nobis* hæc otia fecit. Virg. Exemplum ſecundæ. Quæcunque æquor habet quæcunque pericula tellus, tam longæ cauſas ſuſpicor eſſe moræ: Hæc *tego* dum ſtultè meditor, *quæ* veſtra libido eſt, eſſe peregrino captus amore potes. Ovid. ad ſolum Ulyſſem ſcribens Penelope, totum virorum genus taxat. Exemplum tertiæ, cum ad uxores ventum

eſt,

est, tum fiunt senes. Ter. Nausistrata unum Chremetem per invidiam senes appellat.

Appendix de substantivis idem significantibus.

Q. Ex substantivis eadem signantibus utri Mobile vel ~~fixum~~ quadrabit? *R.* Fixo animato 1. verbum

Si sint absque animâ, quadrat voci generali 2.

1. Cum duo fulmina nostri imperii, Cn. & Pub. Scipiones, extincti occidissent. Cic. 2. Tungri civitas Galliæ fontem habet insignem. C. Plin.

Appendix altera de valore plurium singularium, & de dignitate personarum & generum.

Plurali æquivalent voces quas copula nectit 1.

Personam atque genus semper dato nobiliori:

Prima quidem reliquis præstat 2. ternæque secunda 3.

Masculeum reliquis præstat 4. neutri muliebre 5.

Mobilis interdumque vicem fixum bene supplet 6.

Si fixa absque anima fuerint, vult mobile neutrum 7.

1. *Nox & amor, vinumq; nihil* mo[illegible] *ſuadent.* Ovid. Not. *cum* & ablativus aliquando valent &, & alterum ſingulare. ut *Juno cum Minervâ redeunt triſtes, & iratis ſimiles,* indignationem repulſæ geſtibu *profeſſæ.* Apul. 2. *Ego & tu diſputamus. Ego & ſuaviſſimus Cicero valemus.* Cic. 3. *ſi tu & Tullia* lux noſtra *valetis.* Cic. 4. *pater & mater mortui.* Ter. 5. *Lena & ſcortum* ſunt *impuditæ.* 6. *Soceri* tibi *Marſq; Venuſq;* contigerant. Ovid. 7. *Labor voluptaſq; diſſimillima* naturâ, ſocietate quâdam naturali inter feras ſunt *innexa.* Liv. Not. ſi alterum ſingulare fuerit animatum, alterum inanimatum, cum animato plurale convenier. ut Jane fac æternos pacem, paciſque miniſtros. Ovid. Not. Unico poetæ exemplo generalis regula non eſt conſtituenda, quale eſt illud Lucani, hinc leges & plebiſ-ſcita coactæ. Nam eſt vel Zeugma, vel mendum, vel diviſim legendum eſt, ſic, plebis ſcita coactæ.

Regimen eſt quo dictio aliam regit. Eſtque omnium partium orationis niſi conjunctionis. Eſt verum vel apparens. Verum eſt in quo una vox præeſt, & altera inſervit; quæ non niſi certo flexionis fine alteri jungitur, idq; eo fine quem illa exigit. Apparens ubi vox inſerviens non regitur a voce expreſſâ, ſed ab alia voce quæ per eclipſin reticetur. Regimen nominis eſt ſubſtantivi vel adjectivi, & utriuſque in hunc aut illum caſum.

De ſubſtantivo regente aliud in genitivo.

Adjuncti ſixum ſubjecti vult genitivum 1.

1. *Injuriarum remedium* eſt oblivio Pub. Subjectum eſt id cui aliquid accidit. Adjunctum eſt id quod accidit.

De ſubſtantivo, adjectivo & verbo acquiſitivè poſitis.

Ternum vox quævis acquiſitiva requirit 1.

Mobile nonnunquam quartum cum præpoſiturâ 2.

Interdum patrium ſub eodem ſignificatu 3.

1. Cuivis *doloris remedium* eſt patientia. Pub. *cunctis eſto benignus, nulli blandus, paucis familiaris, omnibus æquus.* Sen. *inopi* beneficium bis *dat*, qui dat celeriter. Pub. 2. Homo ad *nullam partem utilis.* Cic. calcei *habiles* & *apti ad pedes.* Cic. 3. Hujuſmodi ſunt *affinis, ſimilis, ſidus, par, proprius*, ut patres æquum eſſe cenſent, nos jam a pueris illico naſci ſenes, neque *illarum* eſſe *affines rerum* quas fert adoleſcentia. Ter. Præterea Regina *tui fidiſſima*, dextra concidit ipſa ſua. Virg. Quem metuis, *par hujus* erat Luc. Ego vitam Deorum propterea ſempiternam eſſe arbitror, quod voluptates *eorum propriæ* ſunt. Ter. Not. Similis & diſſimilis cum reſpiciunt mores aut ingenium genitivum plerumque aſciſcunt, cum formam, dativum.

De ſubſtantivis, adjectivis & verbis regentibus cauſam & modum actionis in ablativo.

In ſexto regitur caſu tum cauſa 1. moduſque 2.

Nonnunquam admittunt, ſed raro, præpoſituram 3.

1. *Naturâ* tu es illi *pater, conſiliis ego.* Ter. *Deteriores* omnes ſumus *licentiâ.* Ter. *Oderunt* peccare boni vir-

virtutis *amore*, *oderunt* peccare mali *formidine* pœnæ Hor. 2. *Puer ætate*. Cæſ. conſilia audacia *primâ ſpecie lætæ*, *tractatu duræ*, *eventu triſtia*: Liv. *Conſilio* melius *vincas* quam *iracundiâ*. Pub. 3. *Præ mœrore loqui* non poſſum. Cic. ſemper magno *cum metu dicere* incipio. Cic.

De ſubſtantivis ſubjecti regentibus adjunctum cum adjectivo notæ, & de horum variatione.

Subjectum regit adjunctum (cui mobile junges
Uſque notæ) in patrio 1. aut ſexto 2. ſi mobile dictum
Quadret ſubjecto, tùm fixum ponito ſexto
Adjuncti. 3. raro patrio 4. ſigna haud variantur 5.

1. *Ingenui vultûs puer*, *ingenuiq; pudoris*. Juv. 2. *Virgo egregiâ forma* atque *ætate integrâ*. Ter. 3. *Homo ornatiſſimus loco*, *ordine*, *nomine*, *virtute*, *ingenio*. Cic. 4. es *modicus voti*. Perſ. *Felix ille animi*. Buchan. 5. *Nullius* ſum *conſilij*. Ter. non *multi cibi hoſpitem* accipies, ſed *multi joci*. Cic. Sum *mei juris homo*. Ter. Si feræ partus ſuos diligunt, *quâ* nos in liberos noſtros *indulgentiâ* eſſe debemus. Cic. Not. Signum eſt vox per ſe nihil ſignificans, ſed alteri addita ſignificationem ejus dirigit.

De opus ſubſtantivo indeclinabili.

Sextum 1. vix patrium dat *opus* fixum invariatum
Cum terno, verbo ſubſtantivo comitante 2. Non-

Nonnuſquam quartum mediet ſi præpoſitura 3

1. Ubi rerum teſtimonia adſunt; non *opus eſt verbis.* Cic. 2. *Mihi operæ* ejus *opus eſt.* Apul. Et *magni laboris & multæ impenſæ opus fuit.* Cic. 3. Nihil *iſtâc opus eſt arte ad hanc rem* quam paro. Ter. Not. Interdum *uſus* ponitur pro *opus.* ut viginti jam *uſus eſt filio* argenti minis. Plaut.

De partitivis.

Pluralis patrium dant partitiva 1. prioris

In collectivis 2. quem ſolvunt præpoſituræ

Inter, & *in* cum ſexto, *ex*, *e*, *de*, queis dabis *ante* 3.

Vult medius binas 4. res plures uſque ſupremus,

Ut patrium poſcant 5. ejuſdem ſunt generiſque,

Ni collectivum, ut Danaûm *fortiſſime gentis.*

Supremuſque gradus poſcit genus anterioris

Fixi 6. perraro quadrabit poſteriori 7.

1. In *unoquoq; virorum* bonorum habitat Deus. Sen: Sic *nemo* pro *nullus*, ut *nemo mortalium* omnibus horis ſapit. Plin. 2. O Danaûm Fortiſſime *gentis* Tydide. Virg. 3. qui *inter eos*, ut apparet *fortior* fuit. Quint. Neque enim tuburcinandum & lurchinabundum jam *in nobis quiſquam* dixerit. Quint. *Pauci de noſtris* cadunt. Cæſ. *Acerrimus ex omnibus ſenſibus* eſt ſenſus videndi. Cic. *fideliſſimi*

liſſimi ante omnia homini canes & equi. Plin. 4. Divellimur inde Iphitus & Pellas mecum, *quorum* Iphitus ævo jam *gravior*, Pellas & vulnere tardus Ulyſſei. Virg. 5. Virgo cæde madentes *ultima cœleſtum* terras Aſtræa reliquit. Ovid. *6. Villoſiſſimus animalium* lepus. Plin. 7. Moly *herbarum laudatiſſima*, *florum pulcherrimus*. Plin. Not. *uter*, *neuter*, *alter*, dicuntur de duobus.

De adjectivis active ſignificantibus.

Mobile ſignificans activè dat genitivum 1 Interdum & ſextum mediet. ſi præpoſitura 2.

1. Quænam *ſumma pœni*? Mens quæ ſibi *conſcia recti*. Virg. eſt animus tibi *rerumque prudens*, & in ſecundis temporibus dubiiſque rectus. Hor. 2. me velim *de tuis rebus* conſiliſque diligentiſſime facias *certiorem*. Cic.

De adjectivis menſuræ.

Mobile menſuræ dat quartum 1. vixque Latinum 2.

1. Umbram reddit quatuor *pedes longam*. Plin. 2. fons *pedibus tribus latus*, *altus triginta*. Colum.

De adjectivis & verbis regentibus inſtrumentum.

Inſtrumenta dabis ſexto ſine præpoſitura 1.

1. *Linguâ* quam *manu promptior*. Sal. Hic *melior remis*. Virg. multa petentibus deſunt multa, bene eſt cui DEUS *obtulit parca* quod ſatis eſt *manu*. Hor.

De

Vult medius ſextum quando per *quàm* referamus 1.

Tolle regans, referens per *quàm* quæ non referantur 2.

1. *Vilius* argentum eſt *auro*, *virtutibus* aurum. Hor. Not. Poetæ aliquando utuntur *ante* cum ſuo caſu pro ablativo. Ut ſcelere *ante alios immanior omnes.* Vir. 2. *Nemine* ſum doctior. Conveni Petrum *quo* ſum *indoctior.*

De ſolum ablativum regentibus.

Hæc ſextum donant *vilis*, cum *præditus*, atque
Fretus, *vænalis*, *ſatus*, *carus*, quoque *curtus* 1

1. *Vilis viginti minis.* Plaut. *ſtudiis* literarum *doctrinâque præditus.* Cic. Magnanimi viri *freti virtute & viribus.* Plaut. Otium *vænale* neque *purpurâ* neque *auro.* Hor ſcandit fatalis machina muros *fœta armis.* Virg. quod non opus eſt, *aſſe carum eſt.* Sen. *Curtum temone* jugum. Juv.

De genitivum vel ablativum regentibus.

Plenus, *inops*, *locuples*, *fœcundus* queis dato *dives*,
Immuniſque, *ſatur*, *puruſque*, *extorris*, *inanis*,
Expers, *diſque*, *potens*, dant ſextum 1. ſive ſecundum 2,

1. Ma-

1. Maxima quæque domus *servis* est *plena superbis*. Juv. *Inops verbis*. Cic. *locuples copiis* rei familiaris & pecuniosus. Cic. amor & *melle* & *felle* est *fœcundissimus* Cic. *dives agris, dives* positis in fœnore *nummis*. Hor. Caprificus *omnibus immunis* est quæ adhuc diximus. Plin. Ambrosiæ *succo saturos*. Ovid. *Purum vitio* cor. Hor. *Extorrem urbe, domo, penatibus, foro, congressu* æqualium. Liv. nulla abs te per hos dies epistola *inanis re* aliquâ utili & suavi venerat. Cic. *expers fama* & *fortunis*. Sal. *dites divitiis qui* aureos montes colunt. Plaut. terra antiqua *potens armis*, atque *ubere* glebæ. Virg. 2. omnia hæc regulam de adjectivis activè significantibus.

De genit. rarius, frequentiùs verò abl. regentibus.

Orbus, contentus, dignus, viduus, vacuusq;,
Addito *onustus* iis, *nudus, liber*; genitivum
Raro dant 1. crebro cernes constructa Latino 2.
Quædam dant sextum mediet si præpositura 3.

1. *Orbus auxilij, opumq;*. Plaut. nec jam libertatis contentos esse. Liv. Magnorum haud unquam *indignus avorum* Virg. *Viduum* fit pectus *amoris*. Ovid. *Vacuas cædis* habete manus. Ovid. Si quis illam invenerit ollam *onustam auri*. Plaut. *Nudus arboris* Othrys erat. Ovid. *Libera legum* Roma fores. Luc. 2. *Orbum visu* regnisque carentem Stat. *Contentum* suis *rebus* esse, maximæ sunt certissimæque divitiæ. Cic. Nemo *dignus DEO* est, nisi qui opes contemnit, Sen. *Viduus pharetra* risit Apollo. Hor. cum sumus necessariis *negotiis curisque vacui*. Cic. *Spoliis* orientis *onustum* Virg. Nec *nudus virtute* Syphax. Sil. animus *terrore liber*. Cic. 3. *Liber ab omni sumptu*. Cic. locus *ab omni turbâ vacuus* Cic.

De

De Dat. & Accuſ. regentibus.

Proximus & *propior* dant quartum *i.* ſive dati' um 2.

1. Laconicus ager *proximus finem* Megalopolitarum eſt: Liv. *Propior montem.* Sal. 2. *Tibi* me *propior* nemo eſt. Cic. *Proximus* ſum *ego* met *mihi.* Ter.

De Adjectivis diverſitatis.

Mobile diverſum quod ſignat, rite requirit.

Poſtremum caſum, mediet ſi præpoſitura 1.

1. Ut in pueris non omnem licentiam damus, ſed eam quæ *ab* honeſtis *actionibus* non ſit *aliena*; ſic in ipſo joco aliquod probi ingenii lumen eluceat. Cic.

De Pronominum Syntaxi.

De poſſeſſivis pro genitivis primitivorum.

POſſeſſum quadrans fixo quod dat genitivum

Pronomen patrij primi vice rite locatur 1.

Id eſt poſſeſſivum pronomen eleganter ponitur pro genitivo ſui primitivi, cum concordat cum ſubſtantivo quod

quod regit aliud in genitivo. Estque ille genitivus vel numeri cardinalis, ut, *noster duorum eventus* ostendet utra gens sit bello melior. Liv. Vel signi universalis, ut *omnium nostra vita* cunctando perit, Sen. Vel signi particularis, ut, qui *vestris paucorum laudibus* respondent. Plaut. Vel genitivi, unius, solius, ipsius. ut *meum solius peccatum* corrigi non potest. Cic. juravi rempublicam *mea unius operâ* esse salvam. Cic. vel aliorum substantivorum. ut *tuum hominis* simplicis *pectus* vidimus. Cic. post judicium *tuum hominis eruditissimi*. Plin. Vel denique participiorum. ut & flêsti, & *nostros* vidisti *flentis ocellos*. Ovid. sæpe rogabis ut *mea defunctæ* molliter *ossa* cubent. Ovid. Sed pro participio est usitatior ejus resolutio in verbum & relativum. Hinc Ovid. nunc *mea scripta* legis, *qui* sum summotus ad Istrum, melius quam semoti.

De *nostrûm* & *nostrî*, *vestrûm* & *vestrî*.

Partitiva regunt *nostrûm vestrûm* genitivos 1.

Ast aliæ voces *nostrî vestrîque* requirunt 2.

Ni capiant aliam vocem sibi convenientem 3.

1. *unusquisque nostrûm* inter negotia moritur. Sen. ne *cui vestrûm* sit mirum Ter. 2. Ne *studio nostri* pecces. Hor. reliquum est quod ipsæ optimè considerabitis, *vestrî similes* cœminæ sintne Romæ? Cic. nil *nostri miserere*. Virg. 3. in *omnium nostrûm humeris* cohærebunt Cic. *alumnus omnium vestrûm*. Liv. Not. primitiva pronomina *mei*, *tui*, *sui*, *nostrî*, *vestrî* reguntur a substantivis affectuum passivè significantibus, hinc *amor mei* est quo ego amor, at *amor meus*, quo ego amo. Sed *amor Regis*, quo aut amat, aut amatur.

De

De pronomine *idem*.

Has voces *idem* post se, *qui*, *ac*, *atque* requirit 1.

Peripatetici quondam *iidem* erant, *qui* Academici. Cic. Amicus ergatte *idem ac* fuit. Ter. unum & *idem* videtur esse *atque* id. Cic.

De *hic* & *ille*.

Sensum prædictum quoties referunt hic & ille,
Hic propius, prius ille notat 1. quandoq; aliter fit 2.

1. Quis neget *Æneæ* natum de stirpe *Neronem*: sustulit *hic* matrem, sustulit *ille* patrem. Aus. melior, tutiorque est *certa pax*, quàm *sperata victoria*; *hæc* in tuâ, *illa* in deorum manu est. Liv.

De reciprocatione sui & suus.

Tertia persona est præeuntis nominis 1: (aut si
Non præeat, valeat tantundem dummodo sensus 2.)
Quam referunt pronomina bina suique, suusque.
Adsint si plures, vulgò referunto priorem 3.
Crebrò relativum pro illis pones, quia sensum
Non varium duplicemve facit forma ista loquendi 4.

Co-

Copula si interfit ne pone ſuive, ſuus ve 5.

1. Lento gradu ad vindictam *ſui* divina procedit *ira*, tarditatemq; ſupplicii gravitate compenſat. Val. *ſua* quemque fraus, & *ſum* terror maximè vexat, *ſuum* quemque ſcelus agitat. Cic. 3. *Pythius* piſcatores rogavit, ut ante *ſuos* hortos piſcarentur. Cic. 4. *vas* factus eſt alter, ut ſi ille non revertiſſet, moriendum eſſet *ipſi*. Cic. 5. Cepi columbam & pullos *ejus*, non ſuos. Not. Pronomina ſubſtantiva (quæ ſunt ego, tu, ſui,) in genitivo recta, & pronomina ſubſtantivè poſita, continentur in regula, adjunctis fixum &c. Nam par eſt ratio, ut amantes *tui* ama. Quid *hoc* homines. Ter. *hoc* literularum exaravi ante lucem. Cic. multaque pars *mei* vivabit libitinam. Hor.

Verborum Regimen.

De genitivo verborum

De *ſum* ſignificante officium, aut *pertinere.*

PErtinet officiumve notans *ſum* dat genitivum 1.

1. *Adoleſcentis eſt* majores natu venereri. Cic. Hæc exempla non ſunt hujus loci, *moris eſt*, *tui muneris eſt*, nam ſubaudiitur *res*. Item, *domini ſumus*, ſubaudiitur *ſervi*, vel *proprij*.

De *refert* & *intereſt*.

Refert, *intereſt* quolvis poſcunt genitivos 1.

Poſ-

Poſſeſſiva regunt pronomina, ſed vice patrûm.

In ſexto 2. capiet *cujâ* non *cujus* utrumque. 3.

1. *Omnium refert* animadverti in malos. Cic. *intereſt omnium* recte agere. Cic. 2. *tua* quod nihil *refert* percontari deſinas: Ter. aut *noſtrâ* aut ipſorum *intereſt*. Cic. 3. *cujâ refert*. Cic. Cædes potiſſimum datur ei *cujâ interfuit*. Cic. Not. *refert* & *intereſt* regunt ablativos fœminini generis, quia componuntur cum nomine *res*. Refert ſæpiùs regit genitivos *tanti, quanti, magni, parvi*, &c. Addito ſubſtantivo reguntur in ablativo, ut *parvo diſcrimine refert*, quo geſtu lepores, aut quo gallus feriatur. Juv.

De verbis æſtimandi.

Æſtimo cum verbis ejuſdem ſignificati 1. Dant patrios multos 2. quædam benè ponito ſexto 3.

1. *Curo, puto, facio, conſulo, duco, pendo, habeo, referi, ſum, intereſt, vendo, licitor, addico, taxo*, &c. 2. *Tanti, quanti* cum compoſitis, pluris, *minoris, plurimi, æqui, parvi, nihili, nauci, flocci, boni, magni, infiniti, aſſis, pili, hujus, teruncii*, &c. ut *pluris eſt* oculatus teſtis unus, quam auriti decem. Plaut. 3. non *nihilo* bonam valetudinem *æſtimo*. Cic. data *magno æſtimat*, accepta *parvo*. Sen.

De verbis memoriæ & obliviouis.

Verba recordandi, obliviſcendique requirunt

Aut patrium 1. aut quartum 2. patrium (ſi mentio fiat).

So-

Solum, vel ſextum, mediet ſi præpoſitura,

Hoc verbum *memini* ſemper ſibi jungere gaudet 3.

1. Homo qui in homine calamitoſo eſt miſericors, *meminit ſui.* Pub. proprium eſt ſtultitiæ aliorum cernere vitia, *oblivisci ſuorum.* Cic. 2. Odioſum ſane genus hominum officia exprobrantium, *quæ meminiſſe* debet is, in quem collata ſunt; non commemorare qui contulit. Cic. *nihil oblivisci* ſoles niſi injurias. Lactan. 3. Id. eſt cum meminit. ſignificat mentionem facere. ut neque *hujus rei meminit* poeta. Quint. *De quibus* multi *meminerunt.* Quint.

De verbis accuſandi, damnandi, abſolvendi & monendi.

Criminis aut pœnæ patrium cum talibus optant

Hæc verba, *accuſo* 1. *damno* 2. *abſolvo-que* 3. monendi.

Verba regunt moniti patrium 4. dicta omnia poſcunt

Interdum & ſextum mediet ſi præpoſitura 5.

At ſolum ſextum generalis nominis optant 6.

1. Qui alterum *incuſat probri*, ipſum ſe intuerl oportet. Plaut. 2, 3. non tu *abſolutus* es *improbitatis*, ſed ille *damnatus* eſt *cædis.* Cic. 4. Adverſæ res *admonuerunt religionum.* Liv. 5. Non committam poſthac ut me *accuſare de* epiſtolarum *negligentia* poſſis. Cic. *de altero*

me

ne *purgavi*. Cic. *de traditione absolutus*. Liv. Terentiam *moneo de testamento*. Cic. 6. *Condemnabo ego te eadem crimine* Cic. hunc *scelere solutum* periculo liberavit Cic.

De verbis patheticis.

Affectum mentis signantia 1. dant genitivum

Sæpius 2. interdum quædam bene ponito sexto 3.

Hinc demes *miseror*, quartum semper sibi poscens 4.

Pœnitet, & *tædet*, *miseret*, *pudet*, & *piget* optant

Accusativum personæ cum genitivo 5.

Infinitivum patrij vice sæpe requirunt 6.

1. *Ango*, *irrubesco*, *fallor*, *gaudeo*, *gratulor*, *indoleo*, *ingemisco*, *lætor*, *vereor*, &c. 2. *neminis miseret* certum est, quia mei miseret neminem. Plaut. *animi se angebat*. Ter. Cilnia *rerum* suarum *satagit*. Ter. *Satagit* potius regit genitivum quia componitur cum *satis*. 3. *Angor animo*. Cic. *animis pendemus*. Cic. 4. *Cum* familiaribus commune *periculum miserabantur*. 5. Nihil faciendum *cujus nos pœnitere* possit. Cic. *Vitæ me tædet* Cic. *aliorum te miseret*, *tui* nec *te miseret*, nec *pudet*. Plaut. *te* nunc *inopiæ miserescat mei*. Ter. *Fratris* quidem *me pudet*, *pigetque*. &. non *pudet te* reliquias vitæ tibi *reservare*, & id solum tempus bonæ menti destinare, quod in nullam rem conferri possit. Sen. *me* valde *pœnitet vivere*. Cic. *Tædet me audire* eadem millies. Ter.

De verbis regentibus urbes, regiones &c.

Si quæras per *ubi* verbum in patrio regit urbem 1.

Militiæ, belli, atque *domi*, sic ponito *humique* 2.

Si terni flexûs fuerit numerive secundi

In terno aut sexto 3. mage sexto, construe sic *rus* 4.

Si per quo quartum casum dabis 5. *unde* Latinum

Exoptat 6. quibus usque cupit *rus* cum *domus* addi 7.

Quæ sextum raro poscit 8. sed sæpius optat,

Ob sensum ambiguum quartum, & per præpositurum 9.

Præposituram urbis, sed raro, nomen habebit 10.

Mobile si jungas urbi vix poscit abesse 11.

Mobilibus junctis admittunt præposituras

Appellativa omnia dicta 12. *domi* excipiatur

Possessiva capit pronomina, sic *alienus* 13.

Perpetuo admittunt loca cætera præpositurum 14.

Structuram tamen hæc capiunt, sed rariùs, urbis 15.

1. *Romæ nutriri* mihi contigit, atque *doceri*. Hor. 2. Unà semper *militiæ* & *domi fuimus*. Ter. quibuscunque rebus *domi* vel *belli potuerunt* rempublicam augeant. Cic.

hu-

humi pacentem scelera non intrant casam. Sen. Nota. sic, sed rarissimè *terræ*, & *togæ*, ut *condo* cadavæ *terræ*, id est, in terrâ; *gratys* Regi *belli togæque* id est in pace, nam toga est signum pacis. 3. Ego alo hoc *fieri in Graciâ* & *Carthagini*. Plaut. Cohortes partim *Albæ*, partim *Sulmone collocavit*. Cic. *Regnavit Amiclis*. 4. *Ruri* se *continebat* Ter. 5. Cum *Athenas* tanquam ad mercaturam bonarum artium sis *profectus*, inanem redire turpissimum est, dedecorantem & urbis authoritatem & Magistri. Cic. 6. *discessit Brundusio* Cic. 7. *Ibo rus*. Ter. *Ite domum*. Virg. Video *rure redeuntem* senem. Ter. *Veni domo*. 8. Iter *Laodicæâ faciebam*, cum has literas dabam. Cic. 9. Sed plerumque utimur præpositione per, ad vitandam amphibologiam. nam cum dico, *veni Pertho*, dubitatur an motus sit de loco, an per locum. 10. *Profectus* sum *ad Capuam*. Cic. Legati *ab Ardeâ veniunt*. 11. Magnum iter *ad* doctas *proficisci* cogor *Athenas*. Prop. 12. Jam ubi vos dilapsi domos, & *in rura* vestra *eritis*. Liv. 13: Id est *domi* regitur ut nomen oppidi sive sit solum vel cum possessivis pronominibus & alienus. ut malo *esse* cum periculo *domi meæ*, quam cum periculo *domi alienæ* Cic. Non ergo dices, *sum domi paternæ*, sed in paternâ vel potius domi patris. 14. *in Lemno duxit* uxorem. Ter. e Tantali horto fructus colligis. In *Asiam* ad Regem militatum *abiit*. Ter. 15. Cum *Samum* insulam in hiberna se *recepisset*. Suet. *Siciliæ* cum *essem*. Cic.

De Dativo verborum
De sum *habere significante.*

Exoptat substans fixo comitante dativum
Verbum, quod per habet nunquam non vult reserari 1.

1. Stat sua cuique dies, breve & irrevocabile *tempus omnibus est* vitæ, sed famam extendere factis, hoc virtutis opus. Virg.

De verbis dativum ut proprium casum regentibus.

Hæc casum semper tertium, cum talibus optant,

Præsideo 1. *faveo* 2. *studeo* 3. *medeorque* 4. & *adulor* 5.

Parco 6. cum *famulor* 7. *pugno* 8. cum *parcere* 9. *grator* 10.

Irasci 11. *occurro* 12. *noceo* 13. *auxilior* 14. *juvo*, quartum 15.

Exoptat quartum *Lædo* 16. ternum dedi olim 17.

1. *Nobismet ipsis* ut *imperemus*, ratio coerceat temeritatem. Cic. 2. fama *viris vera favet*, pejus merenti melior & pejor bono. Sen. 3. *insiste* huic *negotio* sapienter. Plau. 4. *medemini religioni* sociorum Cic. 5. *blandior* pauli per meis *calamitatibus*. Plaut. Non. *assentari* propriè fi voce, *adulari* gestu, *blandiri* tactu. 6. *Deo parere* liber tas est, Sen. 7. Non enim *uni* privatim *ancillatus sum* sed quantum quisque rei-publicæ studuit, tantum fu mihi amicus, aut adversarius. Cic. 8. Difficilius est *voluptati* quam iræ *repugnare*. Plin. Nov. apud historicos sæpe us habent ablativum cum præpositione, ut, æquitas, tem perantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes, *certant cum iniquitate*, *luxuriâ*, *temeritate*, *vitiis* omnibus 9. e nobilis ira leonis *parcere subjectis*, & debellare superbos Virg. 10. *gratulor tibi* affinitatem mediusfidius optim Cic. 11. Dii *hominibus irasci*, & succensere consueverunt Cic. 12. Tum primùm *superbiæ* nobilitatis *obviatum est*. Sal 13. *bonis nocet* quisquis pepercit malis. Pub. 14. Beneficia *multis commodasti*, & exemplo omnibus profuisti: Apul 15. Audaces fortuna *juvat*. Virg. 16. *nihil* me *lædit*. Cic 17. Ille clemens, placidus, *nulli lædere*: *arridere* o *omnibus*. Ter.

De verbis cum præpositionibus compositis & cum facio-A servante, & cum sum.

Ex bis compositum verbum ternum sibi poscit,

Ante, sub, inter, ad, in, post, prâ, con, ob, super

1. atqui

Compositum verbi *facio* retinentis *a*, sic *fum*,

(Si tollas *possum*) semper ternum sibi poscunt 2.

1. Virtus omnibus *rebus anteit*. Plaut. *Mihi* res non me *rebus submittere* conor. Hor. Lupus *intervenit fabulæ*. Proverb. pareus ob hæredis curam, nimiumq; ieverus, *assidet insano*. Hor. Miserum est aliorum *incumbere famæ*. Juv. omnes *posthabui mihi* res, ita ut par fuit. Ter. Suis *moribus* virtute *præluxit*. Cic. Omnis oratio *moribus consonet*. Cic. peccaturo *obsistat tibi* filius infans. Juv. Defictæ ac propè perditæ *urbi* hostes *supervehiunt* Juet. 12. Pulchrum est *benefacere reipublicæ*. Sal. *luxuriæ desunt* multa, avaritiæ omnia. Publ.

De dativo ornatissimè posito pro accusativo cum præpositione.

Hæ voces *verto, fum, duco, do*, similesque Exoptant ternum pro quarto & præpositurâ 1.

1. *Fuisti mihi præsidio* tristissimis meis temporibus. Cic. Pro in præsidium. Magno *sibi usui fore* arbitrabatur. Cæs. Quod *aliis vitio vertis*, ne id *tibi laudi duxeris*. Varro. Nucleum amisi, *reliquit pignori putamina*. Plaut.

De

De Impersonalibus.

Paucis exceptis 1. impersonalia ternum
Cuncta priùs non dicta volunt 2. at *pertinet*, atque
Attinet & *spectat* quartum cum præpositurâ 3.

1. De his statim. 2. Non cuivis *homini contingit* adire Corinthum. Hor. *Cui* cum paupertate bene *convenit*, dives est: Non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est. Sen. Hoc *præstat* amicitia *propinquitati*, quod ex propinquitate benevolentia tolli potest, ex amicitia non potest. Cic. 3. prima cratera *ad sitim pertinet*, secunda *ad hilaritatem*, tertia *ad voluptatem*, quarta *ad insaniam*. Apul. jamne me vis dicere, quod *ad te attinet*. Ter. Si *ad perniciem* patriæ res *spectabit*, patriæ salutem antepones salutem patris. Cic. Nor. Falluntur & fallunt, qui somniant, *pertinet* aut *attinet* possessionem significare, nam cum aiunt, ad quem pertinet, aut attinet liber, idem est ac si dicerent, cujus officium est liber. Nam semper fere significant officium nunquam possessionem.

De *Accusativo verborum*.

De *verbo activo*.

Activè signans quartum verbum regit omne 1.

1. *Iracundiam* qui *vincit*, *hostem superat* maximum. Pub. nec *tardum operior*, nec præcedentibus instо. Hor.

De *Impersonalibus*.

Dedecet atque *decet*, *juvat*, & *delectat*, *oportet*,
Infinitivum cum quarto ritè requirunt 1.

1. *Ora-*

1. *Oratorem irasci* minimè *decet*, *simulare* non *dedecet*. Cic. Imprimis me *delectavit* tantum *studium* bonorum in me *extitisse*. Cic. Quid *juvat* immensum *te* argenti pondus & auri, furtim defossâ timidum *deponere* terrâ. Hor. *oportet mendacem esse* memorem. Not. Hæc verba etiam personaliter usurpantur in tertiis personis utriusque numeri, præter *oportet*. Ut *parvum* parva *decent*. Hor. *Populum* toto pectore festa *juvant*. Ovid. *Quem* res plus nimio *delectavere* secundæ, mutatæ quatient. Hor. Not. *Solet* & *potest* impersonaliter posita asciscunt infinitivum passivum, aut impersonalem activum. Ut non *potest* jucunde *vivi*, nisi cum virtute vivatur. Cic. *Tædere solet* avaros impendij.

De geminum accusativum diversum regentibus.

Celo, *rogo*, *doceo*, moneo cum talibus optant

Diversos quartos 1, quorum regimen variatur 2.

Illorum passiva rei quartum benè poscunt 3.

Structuram similem, cum talibus, induor optat 4.

1. *Celo te* hanc *rem*. Ter. Nulla salus bello *pacem* te *poscimus* omnes. Virg. Quid nunc *te* asine *literas doceam*. Cic. *Eos hoc moneo*. Cic. Not. Monendi verba solum his aut similibus accusativis junguntur, *hoc*, *istud*, *illud*, *id*, *idem*, *quod*, *nihil*, &c. 2. *De insidiis te celare* voluit. Cic. *Senatum edocet de itinere* hostium. Cic. 3. *Motûs doceri* gaudet Ionicos matura virgo. Hor. Nec tantum *segetes*, *alimentaque debita* dives *poscebatur* humus, sed itum est in viscera terræ. Ovid. *Multa* extis *admonemur*. Cic. 4. *Thoracem indutus* procedit ad milites. Curt.

De ſpatio temporis.

Quàm poſcendo diu 1, quamdudum ſive rogando 2:

Quarto vel ſexto reſponde, ſed magè quarto;

Crebro præponit quartus ſibi præpoſituram 3.

1. *Noctes* atque *dies patet* atri janua ditis. Virg. *Vixit annis* viginti octo, *imperavit triennio.* Suet. 2. Pater *duos & viginti annos* abhinc *mortuus* eſt. Cic. Abhinc *annis* quindecim. Cic. 3. Arbitror oportere illum qui ſit templum ingreſſurus, purè *vivere per totum vitam* Cic.

De ſpatio & diſtantia loci.

Si quantum pateat 1. vel diſtet, quæſtio fiat 2.

Quarto, vel ſexto reſponde: ſed mage quarto.

Aſt ubi quid factum diſtanter pone Latinum

Aut quartum caſum mediet ſi præpoſitura 3.

1. Hercyniæ ſylvæ latitudo novem dierum *iter* expedito *patet.* Cæſ. 2. Ædificia non ſunt admota muris, ſed fere *ſpatium* unius jugeris *abſunt.* Curt. Longis inter ſe paſſibus *abſunt.* 3. *Captus* eſt latro *ſexto*, vel *ad ſextum* ab urbe lapidem.

De verbis vi præpoſitionis regentibus.

Compoſitum crebro caſum dat præpoſituræ Ver-

Verbum 1. quam tamen interdum retinere videbis 2.

1. Equitatum *pontem tradoxit*. Cæſ. Fortuna ſi celeres quaſit pennas, reſigno quæ dedit, & meâ *virtute* me *involvo*. Hor. 2. *In amore* hæc omnia *inſunt* vitia, injuriæ, ſuſpiciones, inimicitiæ, induciæ, bellum, pax rurſum. Ter. Not. *E.* & *ex* valent etiam *extra* & *præ*, *præter*, hinc verba cum eis compoſita interdum regunt accuſativum.

De Ablativo verborum.

De verbis regentibus adjunctum.

Verba regunt ſextum ſi adjunctum ſignificabit 1.

1. Virtus repulſæ neſcia ſordidæ, intaminatis *fulget honoribus*. Hor. Multi magni morbi *curantur abſtinentiâ & quiete*. Cic. Bono *ingenio* me eſſe *ornatum*, quàm auro multo, mavolo. Plaut.

De verbis pretii.

Verba regunt ſexto pretium 1, pones ſine fixo

In patrio, *pluris*, *tanti*, *quanti*, atque *minoris* 2.

Cum fixo in ſexto 3 rarò quartum 4 *eo* vult 4.

1. *Parvo* fames *conſtat*, *magno* faſtidium. Sen. 2. *Vendo* meum non *pluris* quàm cæteri, fortaſſe etiam *minoris*. *Tanti* te *redimas quanti queas*. 3 Tantâ *mercede docuit*, quantâ hactenus nemo. Gel. 4. Denarij dicti, quod *denos* æris *valebant*, quinarii quod *quinos*. Varro.

De *vescor*, *fungor*, *fruor*, & utor.

Hæc sextum donant *vescor*, *fungor*, *fruor*, *utor* 1.

Attamen hæc olim cum quarto juncta fuerunt 2.

1. Malevolus semper suâ *naturâ vescitur*. Pub. *Defuncta morbis* corpora salubriora esse cæperunt. Liv. Commoda *quibus utimur*, lucem *quâ* fruimur, spiritum quem ducimus, a DEO nobis dari & impertiri videmus. Cic. 2. Eò inopiæ venerunt ut *infirmissimos* suorum, mox forte ductos *viscerentur*, Tac. *Funibus est officium* liberalis adolescentuli. Ter. exorare poterat ut sinat sese *hanc frui*. Plaut. Mea *bona utantur*. Ter.

De verbis copiæ & egestatis.

Impleo, cum *saturo*, *carco*, potiorque, & *abundo*,

Adde *refercit*, *eget*, *frustrorque*, *explet*, *satioque*,

Hæc patrium rarò donant 1. Sed sæpius optant

Sextum 2. quem solum donabunt talia verba 3.

Perraro invenies potior quartum sibi poscens 4.

1. *Implentur* veteris Bacchi, pinguisque *ferinæ*. Virg. Hæ res *vitæ* me soror *saturant* Plaut. Omnes labores mihi leves fuere, præterquam *tui carendum* quod erat. Ter. Cui fatum foret *urbis potiri*. Sal. Quarum & *abundemus rerum* & indigeamus. Luc. castra *referta* regalis *opulentiæ* capta. Iust. *Egens* benignæ Tantalus semper *dapis*. Hor. *Captionis* verlutè excogitatæ *frustratus* est Gel. Animum qui

que *explesse* juvabit ultricis *flammæ.* Virg. *Satiatus* & *ævi* & *decoris.* Sil. Not. Omnia hæc verba regunt genitivum per Hellenismum. 2. Quod *caret* alternâ *requie* durabile non est. Ovid. *Auro* vi *potitur,* quid non mortalia pectora cogis? auri sacra fames! Virg. Integer vitæ, scelerisque purus, non *eget* Mauri *jaculis,* neque arca. Hor. *Spe frustratus* inani. Arator. 3. ægritudo me *somno privat.* Cic. Omnis actio *vacare* debet *temeritate* ac negligentiâ. Not. reliqua hujus regulæ regunt suum ablativum adjuncti. 4. Fortiter malum qui patitur, idem post *potitur bonum.* Plaut.

De specie temporis.

Da sextum casum si tu per quando rogeris 1.

Aut intra quantum tempus, vel tempore quanto 2.

Da rarò sextum, aut quartum cum præposituràs 3.

1. Illo nocens se *damnat,* quo peccat *die.* Pub. 2. Si quoties peccant homines sua fulmina mittat Jupiter, *exigua tempore* inermis *erit.* Ovid. 3. *In tempore* ad eam *veni.* Ter. Duo fuerunt *per id tempus dissimiles* inter se. Cic.

De Ablativo partis.

Partem verba regunt totius rite Latino 1.

1. In meipso sæpissime experior, ut exalbescam in principiis dicendi, ut *totâ mente,* atque *omnibus artubus contremiscam.* Cic.

De verbis removendi, distandi, & accipiendi.

A sciscit sextum, mediet si præpositura,

Verbum *distandi* 1. *removendi* 2. ac *accipiendi* 3.

Attamen interdum cernes constructa dativo 4.

1. Exculæ hominum vitæ, tantum *differt a cultu* & victu bestiarum. Cic. 2. Pestem *ab Ægyptiis pellunt* Ibes. Cic. 3. *Ab alio expectes* alteri quod feceris. Pub. 4. Paulum sepultæ *distat inertiæ* celata virtus, Hor. *Æquitati* multum *aufert* fraus implorum. Cic. Not. In oratione passivâ ablativus antedictus mutatur in dativum, alioqui perturbabitur sensus. Ut pestis *Ægyptiis pellitur* ab Ibibus, Non ab Ægyptiis.

De verbis passivis.

Passivè signans sextum (qui rectus habetur

Semper in activo sensu) cum præpositurâ

A vel ab accipiet 1.

Præterea ascisçunt impersonalia casum

Activi verbi 2. quartum nisi postulet illud. 3.

1. Heu quàm miserum est *ab illo lædi*, de quo non possis quæri. Pub. 2. *Sapienti* non *nocetur a paupertate*, non *a dolore*, aut aliis tempestatibus vitæ. Sen. 3. non dicitur, *legitur a me Ciceronem.*

Observatio de Ablativis sine rectore positis.

Absque regente duos sextos persæpe videbis, 1.

Quos apte referat, cum verbo, oratio recti. Si

Si præcat *quando, dum, postquam*, vel similis vox. 2.

1. Tiberium Principem *tonante cœlo* coronari lauro solitum servat, contra fulminum ictus. Plin. 2. Id est *quando cœlum tonabat.*

Appendix de verbis variè constructis sub eadem significatione.

Acquiesco huic rei, vel in hâc re. Aspergo tibi labem, vel te labe. Antecedo, anteeo, anteeo tibi, vel te. Attendo tibi, vel te. Adulor tibi, vel te rarius. Conducit huic rei, vel ad hanc rem. Consentio tibi, vel tecum. Comitor tibi, vel te elegantiùs. Dono tibi librum, vel te libro elegantiùs. Dominor victis, vel in victos, vel in urbe. Dissentio, dissideo tibi, vel a te, vel cum te. Exuo tibi vestem, vel te veste. Insterno equo pernlam, vel equum pennlâ. Interdico tibi hanc rem, vel tibi de hâc re. Medeor vitia, vel vitiis elegantiùs. Obtrectare laudibus, vel laudes. Occumbere mortem, vel morti elegantiùs. Palpor aliquem, vel alicui elegantiùs. Percontari aliquem, vel alicui de de re elegantiùs. Præsto, præcello, præcedo, præcurro, præverto tibi vel te. Præsto tibi pro præcello elegantiùs. Prohibeo alicui domum, vel aliquem domo. Subire arci, vel arcem.

De verbis variè constructis sub diversâ significatione.

Accedo tibi, est assentior, accedit, vel accedit adhæc, est accrescit, vel adjungitur. Accedo te, est adeo. Æmulor tibi, est invideo, æmulor te, est imitor. Auscultro tibi, est obedio, auscultro te, est audio. Caveo tibi, est provideo, vel periculum a te averto. Caveo periculum, est vito. Caveo de aliquo, est statuo aliquid ad cautionem. Consulo tibi, est consilium do, vel prospicio. Consulo te, est consilium a te peto. Con-

ſulo in te, eſt bene, aut male tecum ago. Contingit mihi, eſt accidit. Contingit me, eſt tangit. Cupio tibi, eſt faveo. Cupio te, eſt deſidero. Deficit mihi, eſt deeſt. Deficit me, eſt deſtituit. Deficit ab aliquo, eſt deſciſcit. Do tibi literas, eſt ut perferas: Do ad te literas, eſt ad te ſcribo. Do tibi librum, eſt dono. Do pœnas, eſt luo, vel patior. Do verba, eſt fallo. Fœnero, vel fœneror tibi, eſt do ad uſuram. Fœnero, non fœneror, abs te, eſt accipio ad uſuram. Impono tibi, eſt decipio: Impono aliquem humeris, vel alicui onus, eſt ad portandum. Incumbo aratro, eſt innitor. Incumbo in, vel ad aliquid, eſt ſtudeo. Ingurgito me cibis, eſt nimis ſaturo. Ingurgito me in flagitia, eſt immergo. Intereſt lectioni, eſt præſens eſt. Sic in lectione. Intereſt ſtulto, vel inter hominem & belluam, eſt differt. Intereſt amnis, eſt in medio eſt. Metuo tibi, eſt ſolicitus ſum de te, ut amico. Metuo te, vel a te, eſt ut inimico. Sic timeo, formido. &c. Proſpicio meæ ſaluti, eſt ſalutem procuro. Proſpicio periculum, eſt provideo. Peto mihi librum, eſt rogo ut mihi detur. Peto eum lapide, eſt invado. Recipio tibi, eſt promitto. Recipio te, eſt iterum accipio. Recipio me domum, eſt confero me domum, vel eo. Refero tibi eſt reporto, vel narro. Refero ad te, eſt ad conſultationem fero: Renuncio hoſpitio, eſt recuſo. Renuncio conſulem, eſt declaro. Solvo tibi, eſt ſatisfacio. Solvo te, eſt libero. Studeo huic uni, in hoc unum, in hoc uno, eſt huic uni operam do: Studeo unum, eſt cupio. Tempero mero, eſt modum impono. Tempero ſocios, eſt affectûs eorum rego. Tempero ſociis, eſt a ſociis abſtineo. Vaco Grammaticæ, eſt operam do. Vaco ad ineptias, eſt otium habeo. Vaco culpâ, eſt careo; vacat locus, eſt vacuus eſt.

De Regimine infinitivi modi.

Infinitivus ſibi vult præponere quartum I.

Sem-

Semper ſupprimitur perſona reciproca cum fit 2.

Emphaſis, aut perſonarum diſcretio ni ſit 3.

Infinitivus cum caſu 4. vel ſine caſu 5.

Et quanti adverbûm pro quarto ſæpe locatur 5.

1. *Hominem experiri* multa paupertas docet. Pub. aiunt *ſolere ſenes* repueraſcere. Plaut. Not. Hujuſmodi oratiò dicitur dictum, & reſolvitur in appellatum. 2. Nulla autem effigies, nulli commiſſa metallo forma DEI, *mentes habitare* & pectora gaudet. Stat. 3. Omnis homines qui ſtudent *ſeſe præſtare* &c. Sal. *Placere ſe* ſtudeat bonis quàm plurimis. Ter. Si dicas, *te* nidum *ſervare*, ego alo, *me laudare* rivos amæni ruris. 4. Virtutem primam *eſſe* puta *compeſcere linguam*. Cato. 5. Homini aiunt, non *naſci eſſe* bonum, natum aut citò morte potiri. Auſ. 6. Aiunt *partim* hoſtium *eſſe occiſum*.

De Regimine gerundiorum.

Eſt ſubſtantivo tu junge gerundia recti
Quando neceſſe notant, ferme comitante dativo 1.

Mobile vel fixum regit id quod deſinit in di 2.

In *do* quod terni eſt regitur ceu dictio quævis 3.

In *dum* quod quarti eſt, gaudet præponere *ad inter*,

Rariùs *ante*, vel *ob*, vel *circa* jungitur illi, 4.

In *do* præcedunt *in*, *ab*, *ex*, *cum*, *de*, similesque 5.

Atque etiam cernes apte sine præpositurâ 6.

Activi casum poscunt hæc omnia post se 7.

1. Alieno more *vivendum est mihi.* 2. *Peritissimus belligerandi.* Cic. *Negandi causa* avaro nunquam deficit. Pub. 3. nec tu *Solvendo eras.* Cic. Supple aptus vel idoneus. 4. Conturbatus animus non est *aptus ad consequendum* munus suum. Cic. *Inter agendum*, occurrare capro, cornu ferit ille, caveto. Virg. *Ante domandum* ingentes tollunt animos. Virg. Quanò illud indignius, eum, a quo pecuniam *ob absolvendum* acceperis, condemnare. Cic Plus eloquentia *circa movendum* valet. Pub. 5. *In judicando* criminosa est celeritas. Pub. Ignavi *a discendo* citò deterrentur. Cic. *Ex defendendo*, quam *ex accusando* uberior gloria comparatur. Cic. *Pro vapulando* abs te mercedem petam. Plaut. Ratio rectè scribendi *cum loquendo* juncta est. Quint. Tu quid cogites *de transeundo* in Epirum scire velim. Cic. 6. Memoria *excolendo*, sicut omnia alia, augetur. Quint. 7. *utendum* est *ætate*, cito pede labitur ætas. Ovid. Not. Gerundia rarissimè passive significant, unum aut alterum exemplum non sufficit ad legem linguæ Latinæ ferendam. Not. 2. Gerundia in di vice sui casûs habent perrarò genitivum pluralem ut doleo tantam Stoicos nostros Epicurels *irridendi sui* facultatem dedisse. Cic.

De Supinorum constructione.

Substanti verbo recti quadrato supinum 1

Si quarti fuerit, verbum motûs regit illud 2.

Hæc post se casum proprii verbi sibi poscunt 3. Vult

Vult adjectivum terni donare ſupinum 4.

1. Ejus orationi vehementer *reclamatum eſt* ab omnibus. Cic. 2. Fortuna cum blanditur *captatum venit*. Pub. 3. Nec. Grails *ſervitum* matribus *ibo*. Virg. 4. Nil *dictu fœdum*, viſuque, hæc limina tangat, intra quæ puer eſt. Iuv.

De participiorum conſtructione.

Dant proprii caſum tibi participantia verbi 1.

Dant ſextum caſum queis ſignificatur origo 2.

Atque etiam cernes aptè cum propoſitura 3.

1. Malo virum pecuniâ, quam pecuniam *viro indigentem*. Val. Ætas parentum pejor avis, tulit nos nequiores, mox *daturos progeniem* vitioſiorem. Hor. Provincia *ab* hoſtium *populatione defenſa*. Cic. 2. *Sate ſanguine* Divûm Tros Anchiſiade, Facilis deſcenſus Averni. 3. Abſtinetas igitur damnis, hujuſce etenim vel una potena ratio eſt, ne crimina noſtra ſequantur *ex nobis geniti*. Juv.

Participia fiunt nomina quinque modis hinc verſus

Dum mutat regimen fit participans tibi nomen 1.

Comparat 2. aut tempus perdit 3. vel ſignificatum 4.

Adde his compoſitum dum ſimplex fit tibi verbum 5.

1. *Amans* cum regit genitivum eſt nomen, nam *amans* participium regit accuſativum. 2. *Amans* eſt nomen cum comparatur, nam comparatio non eſt accidens participii,

ticipli. 3. *Amans* nomen est nullius temporis, nam tempus non est accidens nominis. 4. *Indictus* est nomen cum significat *non dictus*, nam indictum participium non sic significat. 5. *Illæsus* est nomen, nam non dicimus *illædor*.

CONcordantia minus principalis est qua vox cum voce convenit in nullo accidente, sed ex solo authorum arbitrio, estque vocum indeclinabilium aut inter se, aut cum aliis.

De adverbiorum constructione.

Quibus orationis partibus adverbia adhærent.

Junguntur verbis adverbia 1. nominibusque 2.

Participîsque 3. aliis constructa adverbia cernes 4.

1. *Bis vincit* qui se vincit in victoriâ. Pub. 2. Quis Rex *unquam fuit* tam insigniter impudens. Cic. Sic voces intendendi adhærent comparativo gradui, ut, *quantò superiores* sumus, *tantò* nos *submissiùs* geramus. Cic. *Quò* quis *indoctior*, *eò* est *impudentior*. Fabius. Sic adverbia in um, ut *parùm*, *multùm*, *nimiùm*, positivo gaudent, ut in rebus apertissimis *nimiùm longi* sumus. Cic. Sic longè adhæret etiam superlativo, ut omnis arrogantia odiosa est, sed illa ingenii atque eloquentiæ *longè molestissima*. Cic. *Facilè* pro fine dubio, superlativis adhærent, ut, non solum sui municipii, sed etiam ejus vicinitatis *facilè primus*. Cic. Sic *longè* pro *multò*, ut, *longè* post natos homines *improbissimus*. Cic.

Qui-

Quibus modis quæ adverbia adhærent.

Antequam, ubi, poſtquam, ſimulac, ſimulatque, priuſquam,

Cum, ſimul, utcunque, hæc dant primum 1. Sive ſecundum 2.

Optandi exoptant adverbia cuncta ſecundum 3.

Ut poſtquam ſignans, vel *quomodo,* vult ſibi primum 4.

Ut ſignans *ſicut* vult primum: vixque ſecundum 5.

Donec quam que-*diu* pro primum: alias dat utrumque 6.

Dum rem *præſentem* ſi ſignet, vult, ſibi primum 7.

Dummodo vel *donec* ſi ſignet pone ſecundum 8.

Hæc, *quaſi,* proque *quaſi ccu, tanquam;* junge *perinde,*

Ac ſi conjunctim, donabunt rite ſecundum 9.

Ne prohibens ternum donabit, ſive ſecundum 10.

Ne quærens primum. 11. *Ut non* ſignificanſque ſecundum 12.

1. *Antequàm* pro Muranâ dicere *inſtituó,* pro me-Ipſo

ſo pauca dicam. Cic. hæc *ubi* dicta *dedit*. Virg. *Poſtquam ludificatus eſt* virginem ad rem reſpexit. Ter. *Simulac* belli patiens *erat*. Sal. Omne animal ſimul *atque natum eſt*, voluptatem appetit. Cic. *Priuſquam pereo* Ter. Nonnihil me conſolatur, *cum recordor*, quantâ me complecteris benevolentiâ. Cic. *utcunque erit*. Liv. Otium divos rogat, *ſimul* atra nubes *condidit* lunam. Hor. 2. Sed mihi vel tellus optem priùs ima dehiſcat, *ante* pudor *quam* te *violem*, aut tua jura reſolvam. Virg. *ubi* quis ſemel *pejeraverit*, ei credi poſtea non oportet. Cic. Sive *antequam* ver *prævenerit*, ſive *poſtquam hyemâvit*, poſt eum diem innumera cura ruſticos diſtringit. Plin. gratiſſimum mihi feceris, ſi ad me, *ſimulac* adeptus *fueris*, mittas. Cic. *ſimulatque adoleverit* æs. Hor. *Priuſquam incipias* conſulto, & *ubi conſulueris*, mature facto opus eſt. Sal. *Cum* jurato ſententia dicenda ſit, meminerit DEUM ſe teſtem adhibere. Cic. *utcunque eſſet*, illo ipſo tam iniquo loco hoſtem aggredi placuit. Liv. *ſimul* tibi in mentem *venerit*. 3. *O* mihi præteritos *referat ſi* Jupiter annos. Virg. *utinam* promiſſa *liceret* non dare. Ovid. 4. *ut* Regem æquævum crudeli vulnere vitam, *vidi* exhalantem: Virg. *ut vidi, ut perii, ut* me malus *abſtulit* error. Virg. *ut ſalutabis*, ita, reſalutaberis. Proverb. *ut* ſementem *feceris*, ita & metes. Cic. 6. *Donec eris* Fœlix, multos numerabis amicos. Ovid. Cogere donec oves ſtabulis, numerumque referre *juſſit*. Virg. *Donec* eâ aquâ quam adjeceris decocta *ſit*. Colum. 7. *Dum apparatur*. Virg. 8 *Dum proſim* tibi Ter. 9. *Quaſi* non *norimus* nos inter nos. Ter. *Ceu* vero *neſcias* adverſus Theophraſtum ſcripſiſſe etiam fœminam. Plin. Sic vive cum hominibus *tanquam* DEUS *videat*, ſic loquere cum DEO *tanquam* homines *audiant*. Sen. Perinde *ac ſi* virtute viciſſent. Cæſ. 10. *Ne* cruciа te. Ter. *Ne* fidos inter micos *ſit*, qui dicta foras eliminet. Hor. 11. Quid puer Aſcanius, *ſuperatne*? Virg. qualem commendes etiam atque etiam aſpice, *ne* mox *incutiant* aliena tibi peccata pudorem Hor.

De

De vocibus infinitis, ſive ſint adverbia necne.

Infinita modo junguntur rite ſecundo 1.
At primo gaudent ſin uſurpata relatè 2.

Miror *quid* cauſæ *fuerit*, *quare* conſilium *mutaris*. Cic. Delphini *quonam* modo *audiant*, mirum Plin. Nihil interefit ad beate vivendum *quali utaris* victu. Cic. Incertum eſt *quo* te *loco* mors *expectet*, itaque tu illam omni loco expecta. 2. *ubi eſt* theſaurus tuus, ibi ſit & cor tuum. Surſum corda habeamus, *ubi* Chriſtus *eſt*.

De Derivatis.

Unde oritur caſum vox derivata requirit 1.

1. Lyncés quadrupedum *omnium clariſſimè* cernunt, Plin. *Mihi bene* eſt, quia *tibi bene* eſt. Plin. *Lachrymâ* nihil *citiùs* arefcit. Cic. Quiſquis *plus juſto* non ſapit, ille ſapit. Mart.

De Adverbiis temporis, loci & quantitatis.

Temporis, atque loci, quantique adverbia quædam
Exoptant patrium 1.

1. *Poſtridie* illius *Dici* villicum vocet. Cato. Nihil iſtarum rerum quæ nos *ubique itineris* comitantur, indigemus. Apul. *Sat fautorum* habet, qui rectè facit. Ter. Nor. *Pridie* & *poſtridie* ſæpe junguntur accuſativo, ſed tunc ſubaudiuntur ante & poſt.

De Præpositionum Syntaxi.

De Accusativum regentibus.

Hæ voces quartum donabunt, *circiter, extra,*

Ad, penes, ante, secus, trans, infra, præter, & *intra,*

Citra, apud, adversus, supra, cisque, ultra, secundum,

Erga, post, propter, circum, circa, prope, contra,

Pone, per, ob, juxta, sic *inter, versus,* & *usque.*

E quibus exoptant postponi *versus* & *usque.* 1.

Redito huc *circiter meridiem.* Plaut. Homo *extra corpus* est suum cum irascitur. Publ. Multi *ad sapientiam* perveniſſent, nisi putassent se hactenus perveniſſe. Sen. Omnia adsunt bona, *quem penes* est virtus. Plaut. Dicique beatus *ante obitum* nemo supremaque funera debet. Ovid. *secus decursus* aquarum feruntur salices. Plin. Cœlum non animum mutant qui *trans mare* currunt. Hor. Ova incubari *infra* decem *dies* edita utilissimum. Plin. In te *præter cæteras*, unam artem egregiè mirabilem comperi, semper tibi majorem in adversis, quàm in secundis rebus animum fuisse. Sal. Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, & *intra fortunam* debet quisque mane-

re

re ſuam. Ovid. Ede *citra cruditatem*, bibe *citra ebrietatem*. Sen. Bonum *apud virum* cito moritur iracundia. Pub. Ne Hercules quidem *adverſus duos*. Prov. Nota. Utimur quoque *adverſum* & *exadverſum*. Quæ *ſupra nos* nihil ad nos. Prov. *Cis Rhenum* fuit, atque intra mare noſtrum. Sal. *ultra Garamantas* & Indos proferet imperium. Virg. Proximè & *ſecundum Deos* homines hominibus maximè utiles eſſe poſſunt. Cic. Affecti *erga amicos* ſimus eodem modo quo *erga noſmetipſos*. Cic. Neque decedit ærata triremi, & *poſt t equitem* ſedit atra cura. Hor. Is denique honos mihi videri ſolet, qui non *propter ſpem* futuri beneficii, ſed *propter* magna *merita* claris viris defertur & datur. Cic. Ter *circum Iliacos* raptaverit Hectora muros, exanimumque auro corpus vendebat Achilles. Virg. Pleraque contra frigus ex ſuo corpore veſtiuntur, & arma iis ingenita quædam, ex obvio fere victu, *circa* quæ *omnia* multus hominibus labor eſt. Quint. Cum *prope* id *oppidum* copiæ conſtitiſſent. Curt. *Contra verboſos* noli contendere verbis. Cato. Domitianum ferunt ſomniaſſe, gibbum ſibi *pone cervicem* aureum enatum. Suet. Præcepta citra exercitationem *per ſe* nihil proſunt. Fab. *Ob delictum* Dii pœnas expetunt. Cic. Populi Imperium, *juxta libertatem*; paucorum dominatio, regiæ libidini propior eſt. Tac. Bonis *inter bonos* neceſſaria eſt amicitia. Cic. Ego *portum verſus* pergam & perquiram. Plaut. *Romam uſque* iter habeo. Cic. Not. *uſque* fere adverbiaſcit niſi regat nomen urbis.

De Ablativum regentibus.

Hæ voces ſextum donant, *abs, a, tenus, abſque,*

Ex, e, de, coram, cum, clam, pro, præ, procul, ac ab,

Adde *palam, ſine.* 1. Pluralis patrium *tenus* optat.

Sig-

Signantem bina 2. aut numero præeunte carentem 3

At patrium rarò integrum 4. poſtponito ſemper.

Clam, procul, (at raro) quartum quandoque requirunt 5.

1. *Abs quovis* homine, cum opus eſt, beneficium accipere gaudeas. Ter. *a me* nulla tibi orta eſt injuria. Ter. Antiochus a Scipione devictus, *Tauro tenus* regnare juſſus eſt. Cic. *Abſque pecuniâ* miſere vivitur. Ter. *Ex vitio* alterius ſapiens emendat ſuum. Pub. *E re* natâ melliùs haud fieri potuit. Ter. *De inimico* ne loquare malum ſi cogites. Pub. Cantabit vacuus *coram* latrone viator. Juv. Recede in ſcelſum quantum potes, *cum his* verſare qui te meliorem facturi ſunt, illos admitte quos tu meliores potes facere. Sen. Amare occæpi Alcumenam *clam viro*. Plaut. *pro jucundis* aptiſſima quæque dabunt dii. Juv. Qui accipit injuriam, meminit, & *præ ſe* fert. Cic. Illud *procul vero* eſt, quod plerique crediderunt, facillimam eſſe, nec ullius acuminis ruſticationem. Col. *Ab alio* expectes alteri quod feceris. Pub. Rem creditori *palam populo* ſolvit. Liv. *Sine Cerere* & Bacchoſriget Venus. Ter. 2. *Crurum tenus* a mento palearia pendent. Virg. 3. Illi rumores *Cumarum tenus* caluerunt. Cæſ. 4. Se aquila *nubium tenus* altiſſimè ſublimavit. Apul. 5. *Clam vos* ſunt facinora ejus. Cic. Villa eſt Campaniæ haud *procul Neapolin.* Plin.

De nunc Accuſativum, nunc Ablativum regentibus.

Sub, ſuper, in, ſubter quartum ſextumque requirunt.

Si ſignent motum quartum ſibi ſæpiùs optant.

Sub

Sub ſignans tempus dat quartum 1. aliàs dato ſextum 2.

Datque *ſuper* quartum pro tempore 3. *præter* & *ultra* 4.

In, *de*, vel *propter* ſi ſignet dat modò ſextum 5.

In quartum pro *uſque ad*, *contra*, *erga*, ſic *apud*, *ad*, *pro* 6.

Aſt alias ſextum 7. *ſubter* jungatur utrivis 8.

Subter dat ſextum tantum pro more poetæ.

1. *Sub cænam* pauliſper inambula, cænatus idem facito; *ſub cænam* exquiſiti quippiam ac memoriâ dignum legito. Eraſ. 2. Sæpe eſt *ſub palliolo* ſordido ſapientia. Cæcilius. 3. *Super cænam*, id eſt, tempore cænæ. Plin. 4. *Super bellum* annona premebat. Plin. *Super Garamantas* & Indos proferet imperium. Virg. 5. Hic tamen hanc mecum poteris requieſcere noctem, *fronde ſuper* viridi. Virg. Multa *ſuper Priamo* rogitans, *ſuper Hectore* multa. Virg. *His* accenſa *ſuper*. Virg. 6 Umbri *in* id *tempus* intacti excidium Romani Nominis repente conjurant. Flor. Quam iniqui ſunt patres *in* omnes *adoleſcentes* judices. Ter. Amor *in patriam*. Cic Non probantur *in vulgus*. Cic. Emptos *in cænam*. Ter. *In Præſidem* eſſe juſſit. Curt. 7. Verum decus *in virtute* poſitum eſt, quod maximè illuſtratur magnis in rempublicam meritis. Cic. 8. Plato iram *in pectore*, cupiditatem ſubter præcordia collocavit. Cic. Ferre libet *ſubter* denſâ teſtudine caſus. Virg.

De Interjectionum conſtructione.

Heus & *ohe* quintum dat, & *O* nota trita vocantis 1.

O exclamandi, primum, quartum quoque quintum 2.

Ah, vah, proh quartum ac quintum 3. quartum ſibi vult *hem* 4.

En, ecce, heu, primum ac quartum 5. ac *hei, væque* dativum *6.*

Interdum dabit *heu,* velut *hem,* ſimul *ecce* dativum 7.

Ecce probri ſignum, ſimul *en* poſcunt modo quartum 8.

1. *Heus Syre!* Ter. *Ohe libille.* Mart. *O Melibæe* Deus nobis hæc otia fecit. Virg. 2. *O vir* fortis atque amicus, Ter. *O* præclarum *cuſtodem* ovium (ut aiunt) lupum: Cic. *O Dave* itane contemnor abs te. Ter. 3. *Ah me* miſerum. Ter. *Vah inconſtantiam.* Ter. *Proh* Deûm atque hominum *Fidem.* Ter. *Ah mihi* homo! ſanuſne es. Ter. *Vah.* mea *Antiphila.* Ter. *Proh* ſancte *Jupiter.* Plaut. 4. *Hem aſtutias.* Ter. 5. *En dextra,* fideſque. Virg. *Ecce tibi* ſtatus noſter. Cic. *Heu* priſca *fides.* Virg. *En* quatuor *aras.* Virg. *Ecce tibi* duo Daphni, duoque altaria Phæbo. Virg. *Heu ſtirpem* inviſam. Virg. 6. *Hei mihi* quod nullis amor eſt medicabilis herbis. Ovid. *Væ miſero* mihi quantâ de ſpe decidi. Ter. 7. *Heu* miſero *mihi.* Virg. *Hem tibi* Davum. Ter. *Ecce tibi* nuncius. Cic. 8. *Ecce* autem *alterum.* Ter. *En animum & mentem.* Juv. Not. Si excipias *O* notam vocantis,

cantis. Interjectio nullum regit casum, quia interjicitur orationi ad significandum animi motum, qui motus sæpe facit, ut verba ad integritatem orationis necessaria supprimantur. Ut *O vir* fortis! Est integre *O* quam vir fortis *es*! *O me* miserum, supple, sentio. *Væ tibi*, supple, *sit*. *Væ te*, supple, *maneat*. *Proh* Deûm *fidem*, supple, *imploro*. *Proh dolor*, supple, *Adest*. *Ecce Petrus*, supple, *Adest*. Et sic in aliis.

De Conjunctionum constructione.

De copulativis, disjunctivis, & quibusdam aliis.

Casûs copulat atque modos conjunctio eosdem 1.

Excipe diversos si poscat dictio casûs 2.

Diversumque modum sensus quandoque requirit. 3.

1. *Pulvis & umbra* sumus. Hor. Omnes *trahimur & ducimur* ad scientiam cupiditate gloriæ. Cic. Not. Copulandi vim etiam habent, *quam*, *nisi*, *præterquam*, *licet*, *quasi* & aliæ. Ut, fortunam *citius reperias quàm retineas*. Publ. *iniimicum quamvis humilem* docti est metuere. Publ. Natura cum cæteras animantes abjecisset, solum hominem erexit, & ad *cœli quasi cognationis*, domicilliique pristini conspectum excitavit. Cic. 2. Aut *nostrâ*, *aut ipsorum* interest. Cic. 3. Oneris quidvis *impone*, *& feret*. Ter.

Quibus modis quæ conjunctiones adhærent.

Sæpius hæ primo, *quanquam*, *etsi*, junge *tametsi* 1.

Quam-

Quamvis, atque *licet*, junguntur rite ſecundo,

Utque notans *quamvis* 2. *etiamſi* jungito utrique 3.

Quandoquidem, *quando*, *quoniam* primum ſibi poſcunt 4.

Has voces, ac his ſimiles conjunge, ſecundo,

Ut, *ne*, jungito *uti*, *quo*, *qui*, *quin*, *dum*. *modo* junctâ 5.

Rariùs has primo, ſed ſæpius adde ſecundo

Ni, *niſi*, *ſi*, *ſiquidem*, *quod*, *cum*, ſic *ſin*, *quia*, *poſtquam* 6.

1. *Quanquam ſumus* pauperculi, eſt domi quod edamus. Plaut. *Quamquam* ita ſe rem habere *arbitrarentur*. Cic. *Etſi vereor* Judices. Cic. *Etſi* illis plane orbatus *eſſem*. Cic. *Tametſi jactat* ille illud ſuum arbitrium. Cic. Memini *tametſi* nullus *moneas*. Ter. 2. Quod turpe eſt, *quamvis occultetur*, tamen honeſtum nullo modo fieri poteſt. Cic. Qui ſtatuit aliquid parte inauditâ alterâ æquum *licet ſtatuerit*, haud æquus fuit. Sen. *ut deſint* vires, tamen eſt laudanda voluntas. Ovid. 3. Tibi *etiamſi* non deſideras, tamen mittam. Cic. *Etiamſi* tu *neges*, certo ſcio. Ter. 4. *Quandoquidem* in molli *conſedimus* herbâ. Virg. *Quando* ego non *curo* tuum, ne cura tu meum. Ter. Ea *quoniam* nemini *obtrudi* poteſt, itur ad me. Ter. 5. Avaro quid mali optes, *ni ut vivat* diu. Pub. Immortalia *ne ſperes*, monet annus. Hor. Namque videbat *uti* bellantes Pergama circum, hàc *fugerent* Graii. Virg. Neque enim hoc feci *quo* tibi moleſtus *eſſem*. Cic. Non *qui* argumentum *narret*, ſed *qui* veteris Poetæ maledictis *reſpondeat*. Ter. Nihil eſt tam difficile *quin* quærendo in-

inveſtigari *poſſit*. Ter. Not. Tunc ſignificat *qui non*, aut *ut non*, ſed adhæret indicativo cum ſignificat *cur non*,, ut *quin accipis!* Quin tu uno verbo *dicis*, quid eſt quod me velis? Vel cum ſignificat *quinetiam*. Ut *quin* aſpera Juno conſilia in melius *reſteret*. Virg. Omnia honeſta negligunt *dummodo* potentiam *conſequantur*. Cic. 6. mirum *ni* domi *eſt*. Ter. *Ni noſſem* cauſam crederem vera hunc loqui. Ter. *Niſi* me *fallit* animus. Ter. Nonne ſatis eſt hoc tibi viſum ſolidum gaudium, *niſi* me *lactaßes* amantem. Ter. *Si* ad naturam *vives*, nunquam eris pauper; ſi ad opiniones, nunquam eris dives. Sen. Orare juſſit hera, *ſi* ſe *ames*, jam ut ad ſeſe venias. Ter. *Siquidem* experiundo *ſcies*. Ter. *Siquidem* artis conſummatæ *ſit*. Colum. *Quod* ad me *ſcribis* de Hermathenâ, pergratum eſt. Cic. Mihi *quod defendißem* leviter ſuccenſuit. Cic. *Cum* hoc non *poſſum*, illud minus poſſum. Ter. *Cum* placidum ventis *ſtaret* mare. Virg. *Sin* aliquis *excellit* unus è multis, effert ſe. Cic. *Sin* id parum *precedat*. Sal. Non *quia* prodeſſe nunquam ſatis *ſit*, ſed *quia* hoc perſpicere *debet*, ne quid pejus quam fecerit faciat. Quint. *Poſtquam auditerat* non datum iri uxorem. Ter. Sive *antequam* ver *prævenerit*, ſive *poſtquam hyemârit*, poſt eum diem, inquam, innumera cura ruſticos diſtringit. Plin.

De diſtinctione quod & ut

Denotat *ut* finalem, at *quod* cauſam efficientem 1.

Ponitur *ut*, non *quod* poſt has voces *adeo*, *tot*,

Is, *tam*, *ſic*, *ideo*, *tantus*, *talis*, ſimileſque 2

1. Rogo *ut legas*. Id eſt, cauſa finalis meæ rogationis eſt ut legas. Gaudeo *quod ſtudes*. Id eſt efficiens cauſa mei gaudii eſt tuum ſtudium. 2. Nunquam *adeo* pro nobis ſolicita eſt lex, *ut* quod præſtet, extorqueat. Quint. *Tot* ſunt *ut* numerari nequeant. Cic. *Eâ* ætate ſum *ut* non ſit mihi ignoſci æquum. Ter. Nemo *tam* divos habuit faventes

ventes, craſtinum *ut* poſſit ſibi pollicerí. Sen. Senectus pleriſque ſic odioſa eſt, *ut* onus. Æ. nâ gravius dicant ſe in humeris portare. Cic. *Ideo* tecí, *ut* memor eſſes mei. Olympus *tantâ* altitudine eſt, *ut* nubes tranſcendat. Talis es, *ut* tecum eſſe nemo valeat. *Ita* vivamus, *ut* rationem nobis reddendam poſtea arbitremur. Nor. Poſt verba metuendi ponitur *ne* vel *ut* pro *ne non*, ſed diverſa ſignificatióne. *Vereor ut*, cum metuo id non futurum quod velim. Ut, *vereor ut* placari poſſit. Ter. *vereor ne*, cum metuo id futurum, quod nolim, ut hei, *vereor ne*, quid Andria apportet mali. Ter.

DE SYNTAXI Anomala.

SYNTAXIS figurata ſive anomala eſt quæ communem loquendi conſuetudinem non ſequitur; eſtque varia pro varietate figurarum.

Unius eſt verbi ad diverſa reductio *Zeugma*,

Aut adjectivi, expreſſe quod conveni uni,

Per ſupplementum quadrabit id alter eorum.

Fit numero 1. genere 2. & perſona 3 cumque ſubaudis

In toto, quadrat quod partibus 4. & vice versâ 5.

1. Non *domus*, & *fundus*, non æris *acervus*, & auri ægroto Domini *deduxit* corpore febres, non animo curas. Hor. 2. ſervate *liberos*, *fortunaſque veſtras*. Cic. 3. Tu quid *ego*, & *populus* mecum *deſiderat* audi. Hor. 4. Quando *duo* ordinarij *Conſules* ejus anni, *alter* ferro, *alter* morbo *periiſſet*, Liv. 5. Exerci ûs hoſtium duo, *unus* ab urbe, *alter* a Gallîâ *obſtant*. *Sal*. Not. Hæc ſpecies ab aliis dicitur prolepſis.

Syntheſis haud vocem, ſed ſenſum reſpicit uſque

Evenit in ſolo genere 1. aut numero 2. vel utroque 3.

Additur his etiam ſi quadret poſterior vox

Voci ſuppreſſæ, prior hanc ſi continet in ſe 4.

Nonnullæ voces ſtructurâ utuntur earum In quarum ſubiere vicem: rarò tamen id fit 5.

1. Ubi *ſcelus* qui me perdidit. Ter. Pro *ſceleſtus*. *Centauro* invehitur magnâ. Virg. Scilicet *navi*. Tanto eſt *Albula potæ* Deo. Ovid. Vel. *Aqua*. Quem tranſtulit in *eunuchum ſuam*, Ter. Silicet *fabulam*. 2. *Turba* ruunt in me luxuriosa proci. Ovid. Pro *ruit*. 3 maxima *pars* ab æquitibus in flumen *acti*. Liv. Pro. *actâ*. 4. De *Prætiana* hæreditate (valdè enim *illum* amavi) hoc velim cures. Cic. *Illum*, id eſt, *Prætium*, quod in *Prætianâ* continetur. In minimè *meâ* refert *qui* ſum natu maximus. Ter. *qui* repetit *me*, quod in *meâ* continetur, ut ſenſus ſit, id minime pertinet ad me &c. 5 *Captus animi*. Tacit. pro *carens uſu*. *Oculis capti talpæ*. Virg. Pro

privati. Sic. *Captus potu,* pro *inebriatus, captus amœnitate* ruris, pro *delectatus. Id* nunc *operam do.* Ter. Id est *ago,* vel *curo.* Anus *id indicium fecit,* pro *indicavit. Idne* mihi *autores estis,* pro *persuadetisne.* Senatui *audiens dicto.* Cic. Pro *obediens. Venit* mihi *in mentem illius temporis.* Pro *recordor. Quoad* ejus fieri *potest.* Pro *quantum.* Quid tibi *hanc* digito *tactio est.* Plaut. Pro quid *hanc tangis. Populabundus agros.* Gel. Pro *populatus. Ivit in insidias.* Pro *id negavit. Sum illi a studiis.* Pro *institutor. Sum illi a pedibus.* Pro *pedisequa.* Inimicos semper *osa sum.* Plaut. Pro *odio habui.*

Quâ rarò uteris permutat *Enallage* vocem 1.

Vel vocis speciem 2. vocive quod accidit illi 3.

1. Mutatio vocis, Id est, cum una pars orationis ponitur pro aliâ, dicitur *antimeria,* fitque variis modis. 1. Nomen pro adverbio, ut Sole *recens* orto. Virg. Pro *recenter.* Memini tametsi *nullus* moneas. Ter Pro *non.* Qui Curios simulant & *Bacchanalia* vivunt Juv. Pro *Bacchanaliter.* 2. Verbum pro conjunctione. Ut tu Cæsar vel nocte veni, sint astra *licebit.* Mart. Pro *quamvis.* 3. Præpositio pro verbo. Ut nec fuga jam *super* ullâ. Virg. Pro *supereſt.* 4. Præpositio pro nomine, ut, O mihi sola mei *super* Astyanactis imago: Virg. Pro *superstes.* 5. Præpositio cum suo casu pro adverbio, ut, pecuniam *in loco* negligere maximum est lucrum. Ter: Pro *aliquando.* 6. adverbium pro præpositione cum suo casu, ut, genus *unde* Latinum. Virg. Pro *a quo.* 7. Adverbium pro nomine, ut nuncii nobis tristes venerunt, ex *ante* diem nonarum Junij usque ad *pridie* Calendarum; Ibi volo esse ad *postridie* calendas Majas. Cic. Ubi *ante, pridie,* & *postridie* funguntur vice nominum. 8. Nomen pro participio, ut *sibila* lambebant ora. Virg. Pro *sibilantia.* 9. Verbum pro nomine. Ut, *scire* tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. Pers. Pro *scientia.* Not: Omnes præpositiones casum non regentes fiunt adverbia. Ut sint *procul* a nobis juvenes ut fœmina compti. Ovid. 2. Mu-

2. Mutatio speciei vocis, id est, cum una species po-
ur pro alia, dicitur *heterosis*. Et fit in omnibus fere
rtibus orationis.

1. In nomine, idque variis modis. 1: Proprium pro
o possessivo. ut, *Dardana* suscitat arma. Virg. Pro *Dar-
nia*. 2. Proprium pro appellativo. Ut *Hector animo*.
o *Fortis*. *Tullius eloquio*, pro *disertus*. *Viribus Milo*.
o *potens*. 3: Substantivum pro adjectivo possessivo. Ut
teris libamus & *auro*. Virg: Pro *aureis*. Hæc species
citur, *Hendyadis*. 4: Positivum pro comparativo, ut
ulo qui est homo *tolerabilis* scortari non vult. Ter:
o *tolerabilior*. 5: Comparativum pro positivo. Ut
luptates commendat *rarior* usus. Juv: pro *rarus*. 6:
omparativum pro superlativo. Ut, duo *majora* omni-
n navigia summersa sunt. Curt. Pro *maxima*. 7: Super-
tivum pro comparativo. ut duo a te nominatim rogo.
rimum. Cic: Pro *prius*: 8: Distributivum pro cardina-
ut gurgite *septeno*, Virg: pro *septem* gurgitibus. 9: Car-
nale pro ordinali, ut qui *uno* & octogesimo anno scri-
ns, mortuus est. Cic: pro *primo*. 10: Ordinale pro
rdinali, ut nascitur qualicunque solo cum *centesimo* gra-
o. Plin. pro *centum* granis. 11: Partitivum pro nu-
erali, ut cum unum & *alterum* diem desideraretur. Cic:
o *secundum*.

2: In Pronomine. Idque variis modis. 1: Demonstra-
vum pro possessivo. Ut duorum labori hominum par-
ssem libens, *mei* te rogandi, & *tui* mihi respondendi.
aut: pro *meo* & *tuo*. 2: Possessivum pro relativo, ut
spice Laertem ut jam *sua* lumina claudas. Ovid: pro
us. 3: Possessivum pro primitivo. Ut odio id fecit *tuo*:
er. pro *tui*.

3. In verbo. Idque 1: Activum pro passivo. Ut jam
ox humida cœlo *præcipitat*. Virg: pro *præcipitatur*. 2:
ssivum pro activo. Ut *expoliantur* eos, & corpora nu-
relinquunt. Virg: pro *expoliant*.

4: In participio. ut, ille plaustrum quo *vehenti* reg-
m delatum fuerat, in templo Jovis positum, Majestati
nsecravit Regiæ. Just: pro *vecto*. Item ille *vehens* cur-
volucri. Buch: in Psal: 18: pro *vectus*.

5: In adverbio. Idque 1: Loci pro tempori. Ut *ubi*

mo cæpit me obsecrare, ut sibi liceret discere id de me. Ter: pro *tunc*. 2: Qualitatis pro quantitatis. Ut habetis orationem *bene* longam. Cic: pro *valde*. *Male* mulctabo eum: Cic: pro *valde*. 3: Temporis pro temporis. Ut pueris *olim* dant crustula blandi doctores, elementa velint ut discere prima. Hor: pro *aliquando*.

6. In conjunctione. Idque 1: Copulativæ pro dijunctivis, ut aut pelago Danaum insidias, suspectaque dona præcipitare jubent, subjectisque urere flammis. Virg: pro *aut* subjectis. 2. Copulativæ: pro causalibus. Ut literas primùm audiet puer, harum verba effingere imitando conabimur, & naturâ tenacissimi sumus eorum quæ rudibus annis percepimus. Quint: pro *quia*. 3: Ut perfectiva cum non pro nisi, ut non possunt in unâ cicivitate multi rem atque fortunas amittere, *ut non* plures secum in eandem trahant calamitatem. Cic: pro *nisi*.

3. Mutatio accidentis sit 1: In genere, ut mammæ putres equina *quales* ubera. Hor: pro *qualia*, hæc quoque non curâ nobis leviore *tuenda*. Virg: pro *tuendi*, nam de capris loquitur. 2: In numero, ut adeon' homines ex amore in odium immutarier, ut non cognoscas *eundem* esse. Ter: pro *eosdem*. Frater ut Æneas pelago tuus omnia circum littora jactetur odiis Junonis iniquæ *nota* tibi. Virg: pro *notum*. 3: In casu, quæ dicitur *antiptosis*, ut, muscosi fontes, & nonnullo mollior herba, & quæ vos ratâ viridi tegis *arbutus* umbrâ solstitium pecori defendite. Virg: pro *arbute*. *Macte* virtute esto. Hor: pro mactus. Scipio cui *Africano* fuit cognomen. Liv: pro *Africanus*. It clamor *cœlo*. Virg: pro *ad* vel *in cœlum*. Ille pater, rectorque DEUM *cui* dextra trisulcis ignibus armata est. Ovid: pro *cujus*.

4: In personâ. Ut si quis me quærat Rufus *præsto est*. Ter: pro *præsto sum*. Dî faciant sine me non moriatur ego. pro *ille*.

5: In modo. Ut sed *valebis*, meaque negotia *videbis*. Cic: pro vale, videor. *Vivere* Felices quibus est fortuna peracta jam sua. Virg: pro vivunt. *Quiescas* pro *quiesce*. *Velim* me pro merentem ames. Ter: pro *Volo*. Facile omnes *perferre* ac *pati*. Ter: pro *perferebat* ac *patiebatur*.

6: In tempore. & ni mea cura *resistat*, jam flamma

tulerint, Insulcus & *hauserit* ensis. Virg: pro *resisterent*, *tulissent* & *hausissent*. Progeniem sed enim Trojana a sanguine *duci* audierat. Virg: pro *ductum* iri. Si tales animos in prælio habebitis, quales hîc ostenditis, *vicimus*. Plin. Pro *vincemus*. Nor. præsens ponitur pro Imperfecto aut perfecto, cum rem quasi geritur, & ob oculos ponitur. Unde *energia* dicitur. Ut, *accedo* ad pedissequas, quæ sit *rogo*, sororem *aiunt* esse Chrysidis. Ter: pro *accessi*, *rogavi*, *dixerunt*.

Ecclipsis verbum 1. *Reticentia* verba subaudit 2.

1: Fit: In nomine, ut ubi ad *Dianæ* veneris, ito ad dextram. Ter: Supple *templum*: Cum in animo haberet *navigandi*. Cic: Sup: *propositum*. *Paucis* complectar, *Pluribus* differam. Cic: Sup: *Verbis*. Primus hominum leonem manu tractare ausus, & ostenderè mansuefactum Hanno *e clarissimis* Pœnorum traditur: Plin: Sup: *unus e clarissimis*.

2: In pronomine, ut equo fere *qui* hominî morbi. Plin: sup: *idem*. Memini *vidisse*. sup: *me*.

3: In verbo. Ut, quo *mihi fortunas* si non conceditur uti. Hor: sup: *putas esse*.

4: In participio, ut, nil desperandum Teucro *Duce*: Hor: sup: *ente*.

5: In adverbio, ut vulnerantur *amplius* sexcenti: Cæs: sup: *quàm*. Anno tricesimo altero *quam* Roma condita erat, iterum mutavit formam civitatis a Consulibus ad decemviros. Liv: sup: *postea*.

6: In præpositione. Ut *medio* tutissimus ibis. Ovid: sup: in. non potest jucundè *vivi*, nisi cum virtute vivatur. Cic: sup: *ab homine*.

7: In interjectione, ut, Indignum *facinus* & hominem nequam. Cic: sup: *O*.

8: In conjunctione; ut, vita festinat, mors interim aderit, cui *velis*, *nolis* vacandum est. Sen: sup: *sive*. Ubi non est pudor, nec cura juris, sanctitas, pietas, fides, Instabile regnum. Sen: sup: *nec*: Nor: Hæc ecclipsis dicitur *asyndeton*. E contra, ubi multiplicatur conjunctio

dicitur *Polysyntheton*, ut una Eurusque, Notusque ruunt creberque procellis Africus. Virg: Not: In omni fere re responsione fit ecclipsis, ut, quid meritus es? *Crucem*. Ter: sup: *meritus sum*. In possessivis pronominibus post verbum est, subaudiitur officium, ut, neque enim *meum* est contra authoritatem senatus dicere, Cic: sup: *Officium*. 2: *Quos* ego. sed moros præstat componere fluctus. Virg: sup: acerrimè *puniam* & ulciscar.

Omne supervacuum *Pleonasmus* rite vocatur 1.

1. Suo *sibi* gladio hunc jugulo. Ter: Interea *loci*. Ter: nusquam *gentium*. Ter.

Ordo inversus erit tibi *Anastropha* præposituræ. 1.

1. Est modus in rebus sunt certi denique fines, *quos ultra, citraque* nequit consistere rectum. Hor.

Quoquam interpositio, per *Tmesin* verbula scindo. 1.

1. Omnia *priùs* experiri *quàm* armis sapientem decet. Ter.

De *Archaismo*.

Usi quâ veteres est quædam forma loquendi. 1.

1: *Absente* nobis. Ter: pro *clam*. Hanc sibi rem præsidio sperant *futurum*. Cic: pro *futuram*.

Hellenismus erit Græcantur quando Latini

Hinc 1: verba junguntur illi casui quem voces Græcæ ejusdem significationis exigunt, ut desine *irarum*. Hor: pro *ab iris*. Placitone etiam pugnabis *amori*: Virg: pro *cum amore*. Allum *sapiente bonoque*. Hor. pro *a sapiente*.

Inter-

Inertiam accuſas *adoleſcentum*. Cic. pro *adoleſcentes inertiæ*. Agreſtium regnavit *populorum*. Hor: pro *populis*. Deceat *prudentiæ tuæ*. Cic: pro prudentiam. Nunc vide utrum *vis*. Ter: pro *velis*.

2: Cum ſubſtantivum regitur in genitivo plurali ab adjectivo ejuſdem generis cum quo concordare debet. Ut, in capite *paucis animalium* niſi volucribus apex. Plin: Canum degeneres caudam poſt tergum reflectunt. Plin. pro *paucis animalibus*, & *degeneres canes*.

3: Multæ voces gaudent Græca ecclipſi, ut, nec memini, lætorve laborum. Virg: Quos illi læta laborum ipſa ſuis quondam manibus Sidonia Dido fecerat. Virg: Juſtitiæne prius miſer, belline laborum. Virg: In quibus ſupplendum *cauſâ* vel *gratiâ*. *Omnia* Mercurio ſimilis, vocemque coloremque. Virg: pro *ſecundum omnia*, vel *in omnibus*. Traduxit in Myſiâ feram, quæ Bonaſus vocatur, æquinâ jubâ, *cætera* tauro ſimilem. Plin: pro *ſecundùm*, vel *quod ad cætera*. Expleri mentem nequit. Virg: pro *quod ad*.

4. Cum infinitivus adhiberur pro ſupino, & ſubaudita cauſali, ut. Ut, peſtis acerba boum, pecorique *aſpergere* virus. Virg: pro *ut aſpergat*. Aliquando tamen exprimitur *ut*, ut, tu ne quæſieris ſcire, nefas, quem mihi, quem tibi finem dî dederint Leuconoe; nec Babylonios tentaris numeros, *ut* meliùs quicquid erit *pati*. Hor: pro *patiaris*.

5. Adjectiva quantitatis adhibentur vice adverbiorum, ut, *quantum* domo inferior, *tantum* gloriâ ſuperior evaſit. Val. pro *tantò* & *quantò*.

6: Cum ſubſtantivum verbum ponitur pro licet, ut, nocturnorum animalium, veluti feſſum, in tenebris fulgent radiantque oculi, ut contueri non *ſit*. Plin: pro liceat.

7: In his aut ſimilibus fit *Antiptaſis* Græca, *Phaſelus iſte* quem videtis hoſpites, ait fuiſſe navium *celerrimus*. Catul. retulit Ajax eſſe Jovis *pronepos*. Ovid: pro *Phaſelum iſtum celerrimum*. & *ſe iſte pronepotem*. Cum toties eadem dicam, vix audior *ulli*. Ovid: ſupple *ab ullo*.

8: Cum infinitivo utimur pro gerundiis aut ſupinis, quia his carent Græci, ut, ſi tantus amor caſûs *cognoſcere* noſtros. Virg: pro *cognoſcendi*. Audax omnia *perpeti* gens hu-

humana ruit per vetitum nefas. Hor. pro *ad perpetiendum.* vultisne camus *vivere.* Ter. pro *vivum.*

De *naturali sive Grammaticæ resolutionis ordine.*

PRincipium sensûs, vox quævis *excitat*, optat,
Cum proprio casu: vel habet quæ vim *referentis* 1.
Hinc *rectum* sequitur, quod *personale* vocatur,
Necnon *finitum* verbum, sententia si non
Illud suppeditet, tum *impersonale* sequetur.
Finitus, si deest, *infinitivus* habetur
Cum quarto casu præ se. Tum rite *regentem.*
Dictio *recta* subit: Nisi sit *quærens've* 2. *negans've* 3.
Sive *relativa* 4. ac *speciale* subit *generali* 5.
Præcedens semper præponitur & *referenti.*
Mobile præpones fixo, nisi mobile poscat

Post

Poſt ſe alium caſum. Poſtpone adverbia verbo;
Infinitivum finito. Mobile præ ſe
Poſcunt infinita, gerundia, ſive ſupina.
Subditur & verbo cum caſu præpoſitura.
Si quid deficiat ſenſûs ſupplere juberis.

1: Voces excitandi ſunt interjectiones; item adverbia hortandi, optandi, & demonſtrandi. Dictiones vim relativam habentes, ſunt quæ duo requirunt verba in clauſulis ſuis; hujuſmodi ſunt, *dum, donec, cum, quando*, adverbiaque ſimilitudinis, conjunctiones item cauſales.

2: *Quanti* emiſti librum. 3: magna eſt vis conſcientiæ, ut *neque* timeant qui *nihil commiſerint*; & pœnam ſemper ante oculos verſari putent, qui peccarint. Cic. 4: Eſt profecto Deus, *qui* quæ nos gerimus, auditque & videt. Plaut. 5: Partium orationis aliæ ſunt declinabiles, aliæ non ſunt. cætera patent.

Elegantiæ præcepta.

HÆ ſunt ornatûs normæ, quintus ſibi gaudet.
Vocem præponi 1. vult dictio recta regenti.
Præferri 2. tamen excipies hinc præpoſituras.
Et verbum gaudet ferme concludere ſenſum 3.

Præcedens præfert referens ſibi 4 quæſtio non vult

Principium ſenſû; 5. finitus gaudet habere

Infinitivum præ ſe 6. ac adverbia præfer

Verbis 7. atque loco verbi tu rite gerundî

Pone gerundivum 8. nec ponitur immediate

Mobile cum fixo 9. *quoniam*, *quia*, *cum*, ſimileſque

Præponunt aliquid ſibi 10. verbi *habeo* vice verbum

Fac ponas ſubſtans 11. ſi ſint adverbia nunquam

Nomina ponuntur 12. ſummus fatu gradus eſt ſi

Difficilis, profer per *ſummè* cum poſitivo 13.

Hæ voces *is*, *quis*, *quantus*, *multus*, ſimileſque.

Subſtantivatæ in neutro, poſcunt genitivos

Iſtarum vocum queis primò conveniebant 14.

Vultque gradus medius neutrum, atque *nihil* vice *nullus* 15.

Par-

Participans pones vice verbi cum relativo 16.

Curo, habeo, mando, conduco, locoque, requirunt

In *dus* participans poni proprii vice verbi 17.

Participans quoque præteriti proprii vice verbi

Talia verba volunt, queis aptè jungito *oportet* 18.

Nec *videor* post se vocem *quod* poscit habere 19.

Proque tuâ bonitate dabus mihi plurima, dices,

Est tua que bonitas: sic vertes talia cuncta.

1. *Vale mi Cicero*, tibique persuade, te mihi esse charissimum, sed multò fore chariorem, si talibus monumentis, præceptisque lætabere. Cic: 2: Pauci dolorem *ferre potuerunt*, simus ex paucis. Sen: 3: Sanus est dives, qui licet habeat divitias, eas tamen ut fugientes *habet*. 4. *Quis* amo, hos castigo. 5. Partes orationis *quot* sunt. 6: *Malefactore* qui *vult*, nusquam causam non invenit. Pub. 7. Lævius Scipione *familiarissime utebatur*. 8: *pecuniæ acquirendæ* gratiâ, avarus multa patitur. Pub: Obiter notæ gerundiva non derivantur nisi a verbis accusativum regentibus. 9. *civitas* pro saxis ac mœnibus, incolentium virtute *muniënda est*? quos si jungat concordia, *nullus* potest esse *murus* inexpugnabilior. Erasm: 10: Omnes *cum* valemus recta ægrotis consilia damus. Ter: 11: Sancta *probis* pax *est*. Ovid. 12. *Plurimum* enim interest quibus artibus, & quibus hunc tu moribus instituas. Juv: 13: *maxime memorabile* facinus, vel *summè* 14: *tantum cibi* & potionis adhibendum, ut reficiantur vires, non

opprimantur. Cic: Not: Adjectivum in neutro genere substantivatur ferè cum quid insolens aut rarum significatur. 15: Homine imperito nunquam *quidquam injustius*. Ter: *Nihil* tyranno *crudelius*. 16: Magna pars vitæ elabitur malè *agentibus*, maxima nihil *agentibus*, tota aliud *agentibus*. Sen: 17: ad te literas misit, *mittendasque* curavit. Cic: Ut *consolandos* eos habuerit, magis quam *puniendos*. Suet: Gladiatores vi *rapiendos* mandavit. Suet: columnam illam conduxerant *faciendam*. Ut sepulturam *faciendam* locarent. 18: Rogo me *excusatum* habeas me *missum* fecit. Quidam te *conventum* vult. Te volo *oratum*. Hoc *descriptum* tibi dabo. Hoc quod jampridem *factum oportuit*, *dictum* non *oportuit*. 19. Videris *doctus*. Non videtur *quod es doctus*.

APPENDIX

De virtutibus & vitiis orationis.

ORationis virtutes sunt, Congruitas, Latinitas, perspicuitas, æqualitas, suavitas & simplicitas.

Congruitati opponitur Solæcismus, id est, oratio incongrua, ut *bonum penna*.

Latinitati opponitur Barbarismus, cum utimur peregrinis pro Latinis, ut *stuffa* pro frugibus, *crosta* pro agro. Aut cum scribendo aut loquendo vocem corrumpimus, Ut *legittimus* pro legitimus. Docere penultimâ brevi pro longa.

Perspicuitati opponitur 1: Amphibologia cum oratio ambiguo sensu obscuratur, ut, *aio te Æacida Romanos vincere posse*. 2: Synchysis, cum ordo verborum est confusus, ut, *pilâ lippis inimicum & ludere crudis*.

Æqualitas postulat ne plus minusve dicatur quam res ipsa exigit; plus dicit tautologia, quæ est inanis rei ejusdem repetitio, ut *ipse egomet venio, exultans redeo, gaudensque revertor*: Sic Perissologia, quæ est adjectio supervacua, sine ullâ vi rerum, ut *ibant quâ poterant, quâ*

non

non poterant non ibant. Minus dicit Tapinosis, cum infra rei magnitudinem subsidit oratio, ut *Dulichias vexaße rates.* pro *atrocissime raptaße.* Huc etiam pertinet Hyperbole, quæ est oratio excedens fidem, vel augendo, ut, *nive candidior*; vel minuendo, ut, *minus nihilo.*

Sub æqualitate comprehenditur proprietas, cum voces rei respondent: huic opponitur, 1. Acyrologia, vel Catechresis, quæ est impropria vocis usurpatio, ut *sperare* pro *timere.*

Suavitas Euphoniâ gaudet, id est, gratiâ auribus literarum compositione, huic opponitur Cacophaton & Cacosyntheton, Cacophaton consonantibus offendit aures, ut *contido* pro *collido.* Cacosyntheton offendit vocali sæpius repetitâ, ut *terga fatigamus hastâ.*

Simplicitas est cum nihil habet affectatum, oratio huic adversatur Cacozelia, id est, nimium elegantiæ studium, ut *aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ curvatura rotæ, radiorum argenteus ordo.*

Hujusmodi vitia orationem solutam deformant, si apud Poetas occurrant, observanda potiùs quàm imitanda sunt.

opprimantur. Cic: Not: Adjectivum in neutro genere substantivatur ferè cum quid insolens aut rarum significatur. 15: Homine imperito nunquam *quidquam injustius*. Ter: *Nihil* tyranno *crudelius*. 16: Magna pars vitæ elabitur malè *agentibus*, maxima nihil *agentibus*, tota aliud *agentibus*. Sen: 17: ad te literas misit, *mittendasque* curavit. Cic: Ut *consolandos* eos habuerit, magis quam *puniendos*. Suet: Gladiatores vi *rapiendos* mandavit. Suet: columnam illam conduxerant *faciendam*. Ut sepulturam *faciendam* locarent. 18: Rogo me *excusatum* habeas me *missum* fecit. Quidam te *conventum* vult. Te volo *oratum*. Hoc *descriptum* tibi dabo. Hoc quod jampridem *factum oportuit*, *dictum* non *oportuit*. 19. Videris *doctus*. Non videtur *quod es doctus*.

APPENDIX

De virtutibus & vitiis orationis.

ORationis virtutes sunt, Congruitas, Latinitas, perspicuitas, æqualitas, suavitas & simplicitas.

Congruitati opponitur Solæcismus, id est, oratio incongrua, ut *bonum penna*.

Latinitati opponitur Barbarismus, cum utimur peregrinis pro Latinis, ut *stuffa* pro frugibus, *crofta* pro agro. Aut cum scribendo aut loquendo vocem corrumpimus, Ut *legittimus* pro legitimus. Docere penultimâ brevi pro longa.

Perspicuitati opponitur 1: Amphibologia cum oratio ambiguo sensu obscuratur, ut, *aio te Æacida Romanos vincere posse*. 2: Synchysis, cum ordo verborum est confusus, ut, *pilâ lippis inimicum & ludere crudis*.

Æqualitas postulat ne plus minusve dicatur, quam res ipsa exigit; plus dicit tautologia, quæ est inanis rei ejusdem repetitio, ut *ipse egomet venio, exultans redeo, gaudensque revertor*: Sic Perissologia, quæ est adjectio supervacua, sine ullâ vi rerum, ut *ibant quâ poterant, quâ*

non

non poterant non ibant. Minus dicit Tapinosis, cum infra rei magnitudinem subsidit oratio, ut *Dulichias vexaße rates.* pro *atrociſſime raptaße.* Huc etiam pertinet Hyperbole, quæ est oratio excedens fidem, vel augendo, ut, *nive candidior*; vel minuendo, ut, *minus nihilo.*

Sub æqualitate comprehenditur proprietas, cum voces rei respondent: huic opponitur, 1. Acyrologia, vel Catechresis, quæ est impropria vocis usurpatio, ut *sperare* pro *timere.*

Suavitas Euphonia gaudet, id est, gratia auribus literarum compositione, huic opponitur Cacophaton & Cacosyntheton. Cacophaton consonantibus offendit aures, ut *contido* pro *collido.* Cacosyntheton offendit vocali sæpius repetita, ut *terga fatigamus hasta.*

Simplicitas est cum nihil habet affectatum, oratio huic adversatur Cacozelia, id est, nimium elegantiæ studium, ut *aurea axis erat, temo aureus, aurea summæ curvatura rotæ, radiorum argenteus ordo.*

Hujusmodi vitia orationem soluram deformant, si apud Poetas occurrant, observanda potiùs quàm imitanda sunt.

DE PROSODIA.

PROSODIA quantitates ſyllabarum, carminum, & accentuum notitiam docet. Quantitas ſyllabæ eſt mora, aut tempus in eô proferenda. Brevis ſyllaba unum habet tempus, ut *pius*. Longa duo habet tempora, ut *audax*. Communis, ſive anceps, eſt nunc brevis, nunc longa. Syllabæ quantitas dignoſcitur regulis, vel exemplis; exempla petenda ſunt e probatiſſimorum poetarum ſcriptis.

Vocalis brevis ante aliam manet uſque Latinis 1.

Ni capit *r*, *fio* produc. 2. Et nomina quintæ

E faciunt longum, ſi præſit *i*. ceu *ſpeciei*.

Anceps *ius* erit patrio. 3. Producier autem.

Poſtulat in proſâ ſemper, longabis *alius*. *Alterius* brevio tantum, commune ſit *ohe*.

Pompei, *Cai* produc, conformia junge 4.

Diana varia, longa *aer*, *Dius*, & *eheu*,

Et patrium primæ cùm ſeſe ſolvit in *ai* 5.

Græcorum voces haud certâ lege tenentur.

1. *Pius.* 2. *Fiam* 3. *unius* vel *unius* 4. similes vocativi. Ut *vultèi.* 5. *auläi.*

Diphthongum produc, illi si consona subsit 1.

Vocibus in Græcis semper producier optat 2.

1. *Præsum* 2. *Eubœa.* aliquando tamen corripitur, ut longior, antiquis visa *Mœotis* hyems. Ovid. Poetæ aliquando a diphthongo *ei* abjiciunt *i*, ut *e* sit breve. Ut *chorea, platea.*

Naturâ curtam vocalem, consona bina
Si subsint illi, longam faciunt, 1. nisi fiat
Litera finalis, quam vix producere debes 2
Hanc etiam longa, si subsit consona duplex 3.
J binos inter vocales scripta, priorem
Longabit 4. composita *jugum* tibi corripientur 5.
Si mutam & liquidam scribas in syllabâ eâdem,
Ancipitem pones vocalem quæ brevis esset 6.
Hanc tamen in prosâ semper breviare jubemus.
Sunt, *L*, *R*, liquidæ; Græcis quoque jungimus *N*, *M*.

1. *Sunt, pannus.* 2. Ferte citi flammas date telâ frangite remos. Virg. 3. *Axis gaza* 4. *hujus.* Ratio est, quia veteres geminabant hujusmodi *i.* sic *hujus* &c. 5. *sejugi.*

6 Et

6. Et primo similis *volucri* mox vera *volūcris*. Qvid.

Vocis mensuram unde oritur vox orta requirit 1.

Attamen hæc brevia; *vitium*, *coma*, *arista*, *vadumque*,

Et *quater*, atque *dicax*, *sopor*, atque *sagax*, *ditioque*,

Cumque *fides*, *odium*, *nota*, junge *lucerna*, *molestus*,

Addito *arena*, *nato*, *fatuus*, *varicosus*, *offella*,

Junge *diserta*, *farina*, *quasillus*, cumque *curulis*.

Adde *mamilla*, *tigilla*, *sigillum* junge *trudesque*

Duxque. *Ducis*, *stabilis*, *fragilis*, *Cytherea*, *futurus*.

Hæ producuntur, *suspicio*, *regula*, *sedes*;

Secius, *humanus*, *penuria*, *mobilis*, *humor*,

Ac horum obliquos, *lex*, *Rex*, *vox*, *tegula*, junge

Ceritus, *fomes*, *jumentum*, *junior*, atque

Laternam junges, *Apulia* ab *Apulus* *effer*,

Bubulcus varia. Sic Italiam variabis.

1. *Aratrum* ab *aratum*, *sanguineus* a *sanguis*. 2. *Avico*, *como*, *areo*, *vado*, *quatuor*, *dico*, *sopio*, *sagio*, *dis*, *fido*, *odi*, *notum*, a *nosco*, *luceo*, *moles*, *areo*, *natum*, *ano*, *fa-*

fatuus a *fari*, *varix* *affa*, *differo*, *far*, *qualus*, *currus*, *mamma*, *tignum*, *signum*, *trudo*, *duco*, *sto*. *frango*, *Cythera*, ab antiquo *futum* 3. a *suspicor*, *rego*, *sedeo*, *secus*, *homo*, *penus*, *moveo*, *humus*, *lego*, *rego*, *voco*, *tego*, *Ceres*, *foveo*, *juvo*, *juvenis*, *lateo*.

Simplicis obſervat menſuram compoſitivum 1.

Excipe compoſta in *dicus* a *dico* 2. *innubus*, atque

Pronubus, *ambitus*, nihilum, cum *ſemiſopitus*,

Pejerat his addes, cum *pejero*, *cognitus* atque

Agnitus, & *comitia*. *Connubium* variatò.

Præpoſitura tenet menſuram rite priorem.

Eſt *re* breve 3. in *dirimo* *di* ſemper corripietur.

Eſt *pro* breve in Græcis 4. & in his quoque rite Latinis

Corripies *pronepos*, *profugit*, *profugus*, *proficiſcor*,

Adde *procella*, *profana*, *profeſta*, *proterva*, *profari*,

Atque *profeſſa*, *profunda*, *profectò*; ſed variato

Pauca *procuro*, *profundo*, *propello*, *propago* licenter.

Pars

Pars ſi compoſiti fini donat, prior *A*, vult
Illud produci 5. excipies *eadem* tamen inde
(Ni ſextus fuerit): ſic *tetrameter* breve fiet
Cum ſociis cunctis 6. quod ſi dabit *E* breviatur 7.
Quod *ſex* atque *decem* componunt protrahe 8. *nemo*,
Et *nequis*, *nequam*, *nequaquam*, *credoque*, *memet*,
Et *mecum*, *tecum*, *nequando*, *videlicet* adde
Secum, *nequicquam*, conjunge *veneſica*, *refert*
I ſi ſit finis brevia 9. ſed *diligo* tolle,
Et nomen demes in flexu non retinens i. 10.
Tollito *idem* neutrum, longa *bigæ* ſimileſque 11.
Ilicet adjunges, *triceni*, *ſiquis*, *ubique*,
Scilicet, & cum *nimirum*, *tibicen*, *ibidem*.
Et compoſta *dies* 12. ſed compoſitum tamen optat
A *quotus* atque *dies* 13. *ubicunque* ſimul variari.
O ſi compoſiti finis ſit, non breviari
Vult 14 capito hinc *hodie*, *quoque* ſi conjunctio fiat,

Quan-

Quandoquidem atque duo ſi nomina compoſitum dant 15.

Græca per *O* micron brevia 16. tamen *O*, mega produc 17.

U vel *Y* ſi fuerit, brevia 18; ſed *judico* tolle.

1. *Illido* 2. *maledicus* 3. *rideo* 4 *Propheta* 5. *quare* 6. *Pentameter* 7. *terreſactus* 8. *Sedecim* 9. *omnipotens* 10. *tantundem* 11 *trigi* &c, 12. *Biduum* 13 *quotidie* 14. *introduco* 15. *Bardocucullus* 16. *Dorothea* 17. *Theophilus.* 8. *Quadrupes, polydorus.*

Præteritiva tenent primam diſſyllaba longam 1.

Excipio *do, ſto, ſcindo, fero, findo, biboq;*

Corripiunt binas geminantia, ceu *cecidederunt.*

Tolle ceciderunt a cædo, a pedo pepedi.

Cuncta ſupina tenent primam diſſyllaba longam 2.

At *reor* & *cieo, fero* & *ire, finoque, lincque,*

Sic *queo*, & orta *ruo* 3, breviabunt rite priorem,

Atque *litumq;* *citum*, quod & altera flexio format,

Adde *ſtatum* dictis, quod verbum ſiſto reponit

Atque ſtitum brevia, quod format compoſitum *ſto* 4

Cætera menſuram thematis non dicta ſequuntur 5.

At

At primam curtant *posui*, *positumque*, *solutum*,
Et *genui*, *genitum*, *potui*, queis junge *volutum*.
In *si* vel *vi* si polysyllaba præteritiva
Concludant, semper, penultima syllaba longa est.
Si fuerint polysyllaba, tum penultima fiet
Longa, supina 7. nisi sit *itum*, per præteritum *vi*
Non dans 8. si *vi* det, penultima longa supini est. 9.

1. *Legi*. 2. *lusum* 3. *dirutum* 4. Restitutum. 5. *a* in *amavi*, & *a* in *amatum* corripitur, quia *a* in *amo* corripitur; 9. *divisi*, *audivi* 7. *argutum*. 8. *Habitum*. 9. *amatum*.

De crementis verborum Præmonitio.

CRementum Verbi est excessus secundæ personæ singularis præsentis indicativi, in syllabâ vel syllabis supra seipsam: quot syllabis ea exceditur, tot sunt crementa, vulgò tamen (excepto primo) reliqua dicuntur secundum crementum. Vocalis in primo cremento est ea, quæ erat secundæ personæ ultima.

A produc in crementis 1 primum breviat *do* 2.
Produc compositum quod tertia flexio format 3.

E produc 4. cunctum ternæ præsens breviato 5.

Ac imperfecti crementum corripe primum

In subjunctivo 6. ternusque modus breviatur 7

Semper *E* corripitur præ *ram*, *rim*, *ro*, 8. *bere* junge,

Et *beris*, in flexûs primi alteriusque futuro 9.

I brevia primo cremento dummodo ternæ.

Sit verbum 10. quartæ si sit producere debes 11.

Præteritum curtabis *imus* 12. vix protrahe *rimus*

In subjunctivo 13. verbum quod *ritis* habebit

Præterito nunquam, rarò produco futuro 14.

Crementis reliquis *i* semper vult breviari 15.

Nolito, *lite*, & *litote*, *velimus*, & *ilis*.

Et simus, sitis produc simul *O* 16. breviato *u* 17.

1. *Amāmus amā ämus* 2. dabam. Pessundăbam 3. reddāmus 4 docēmus. Audiēmus 5. legēris, legēre 6 Legĕrem legĕrer 7. loquĕre 8. legĕram, legerim, legĕro 9 ă naberis

bĕris docebĕ is 10. legīmus 11. audīmus 12. amavīmus, docuīmus &c. 13. Et cum millia multa fecerīmus Catul. vix aliud extat exemplum. 14. Quia secunda persona singularis aliquando producit ris 15. amamīni 16. amatōre 17. nolūmus.

De crementis nominum Præmonitio.

CRementum nominis, pronominis, aut participij, est excessus obliqui in syllabâ vel syllabis, supra nominativum ejusdem numeri.

De A, E, O, I. *&* U *in pluralibus.*

Crementis numeri pluralis semper habetur

A Simul *E*, simul *O* longa; attamen *U* brevis ac *i*.

Musarum, rerum; Librorum artubus artibus.

Crementum secundæ declinationis.

Altera crementum curtat 1. producit *Iberi*.

1. *Liberi.*

Crementum tertiæ declinationis.

Semper *A* curtat atis 1. quod in *o* fit, porrigit enis 2.

Donat inis curtum 3. producitur onis ubique 4.

Attamen hinc demes gentilia nomina cuncta 3.

1. Scom-

1. Scommātis 2 Aniēnis 3 virginis 4. Sermōnis 5. Brittónis

C longa 1, breve Bogudis effer. Davidis anceps.

1. Melchiſedecis.

Mas tibi curtat ālis 1. neutrum producitur ālis 2.

Ēlis 3. cum ſolis produc. reliquis breviatis 4.

1. Hannī bālis 2. tribu ālis. 3. Michaēlis 4. viglis. conſulis.

On minus incertum eſt *en* inis breve 1. cætera produc 2.

1. nominis 2. *Pæanis. Sirenis. Delphinis.*

Aris produco neutris 1. *nectar, jubar* aufer.

Protrahe *Nar Naris, furis, veris, Recimeris.*

Bjer, ser, & *Iber.* In *ter.* Græcum 2. Æthere dempto

Oris ab *or* produc 3. cum neutris 4. corripe Græca 5.

Arboris & memoris brevies, indictaque cuncta 6.

1. *Laquearis* 2. *crateris* 3. *amoris* 4. marmoris. 5. Hectoris. 6. mulieris, gutturis, martyris.

Atis ab *as* produc. 1. ab *anas* anatis breviato.

Cæ-

Cætera curta loco 2. *Vasis* producitur aptè.

1. Pietatis. 2. Palladis. Maris.

Es breviat 1. tolles *locuples*, *merceſque*, *quieſq e.*

Hares, ſic *etis* longabunt plurima Græca 2.

1. Militis 2. ut *magnes*, *lebes*, *tapes*. &c.

Is breviat 1. tolles *glis gliris*. Quodque dat *itis* 2.

Et *Pſophis*, *Crenis*, *Neſis*, Græcum quod in *N* fit 3

1. *Lapidis*. 2. *Samnitis* 3. *Salaminis*.

Protrahit *os* 1. tria corripiunt *bos*, *compos*, & *impos*.

1. *Sacerdotis*.

Us breviat 1. tolles præ *dis ris tis* quod habebi

U 2. præter *pecudis*, *liguriſque intercutis* adde.

Atque gradû medii ſemper penultima longa eſt 3.

1. *Corporis* 2. *Paludis*. *Telluris*. *Virtutis*. 3. *doctioris*.

Ys brevia. ut *chlamyde* & pictis conſpectus in armis. Virg.

Con-

Consona cùm præit *S* patrii penultima curta est 1.

Hinc *Cyclops, ceps, gryps, conops, cercops* removetò,

Plebs, Europs, hydrops, capitis caput abbreviabit.

1. *Trabis, Lelapis, hyemis.*

Præ *gis* vocalem brevio 1. *frux* protrahe *Rex, lex.*

Ex *icis* abbreviat 2. (*vibex* nisi) cætera produc 3.

Corripe *abax, similax, atrax,* cum *dropace, Candax,*

Fax, & *Athax, Pharnaxque, panaxque, storaxque, Colaxque,*

Pix, & *onyx, illix, histrix,* cum *appendice, varix,*

Coxendix, & *Eryx, fornixque, calyxque, calixque,*

Dic *filicem, salicem, laticem, natricemque nivemque,*

Cappadocem, celox, præcox, necis adde *Cilixque,*

Dux, trux, nux, crux, atque *volux. Bebryx* variatur.

1. *Remigis.* 2. *Verticis.* 3. *Pacis. Myrmecis. Pistricis. Velocis. Pollucis.*

De ultimis Syllabis.

A flexum caſu brevia 1, ſed protrahe ſextum 2.
Et quintum, cujus rectus producitur 3. & *mna*
Non declinatum produc 4. *ita* cum *quia* demptis,
Et *puta* non verbo, *ginta* meliùs loco longum 5.
Poſtea & *ultra* leges, cum *contra*, curta aliquando.
Eia addes dictis queis addes *halleque luja*.

1. *Scomma* 2. *penna* 3. *Ænea* 4. *ama*. 5. *Triginta*.

E brevia 1, primæ produc 2. & nomina quintæ.
Cum natis 3. addes pluralia cuncta 4. ſecundæ.
Junge *doce* & ſocios 5. breviant nonnulla aliquando.
Ut *reſponde*, *cave*, *vale*, cum *vide*, *ſalve* licenter.
Inclinativas præter 6. monoſyllaba produc. 7.
Omnia produces adverbia ſi qua ſecunda
Præſtiterit 8. ſummique gradûs adverbia quævis 9.
Sed breviabo *bene* & *male*, junge *infer-*

ne ſuperne Sunt

Sunt *ferme* atque *fere* producta, quibus dabis *ohe*.

1. *Lege* 2. *Circe*. 3. *re, quare, hodie*. 4. *Tempe* 5. i. e. ſecunda perſona ſingularis ſecundæ conjugationis imperativi. 6. *me, te* 7. *que, ve, ne*, & ſyllabicæ adjectiones, ut *Suapte*. 8. *docte* 9. *ſæpiſſimè*.

I longa 1. quintum Græcorum corripe ſemper 2.

Et ternæ ternus Græcus creſcens breviatur 3.

Sed *niſi, ſive quaſi, mihi, ibi, ſibi, ubi* variabis.

Et *tibi*, junge *cui*, curtabo *y*, *moly* probabit.

1. *Libri*. 2. *Amaryllis*. 3. *Palladi*.

O commune datur 1. produc monoſyllaba 2. junge

Cum terno ſextum 3. atque adverbia nomine nata 4.

At variabo *citò*, cum *ſedulò*, *mutuò crebrò*, *Seroque*. ſit curtum *modò* ſolùm porrige *verò*

Perrarò produc *ego*, ſic *cedo*, ſignificans *dic*

Et *ſcio*, junge *duo*, *modo*, Sic *homo*, queis dabis ambo

Produco nomen ſit cujus in *ûs* genitivus 5

O patrij produc 6. variato gerundia cuncta 7.

1. *Amo* 2. *do* 3. *libro.* 4. *primò. Idò.* 5. *Dido* 6. *Atho* 7. *dando.*

U ſemper produc 1. *B.* corripe 2. barbara longa 3.

1. *Genu* 2. *ab.* 3. *Jacob.*

C produc 1. præter *nec, donec,* ſed variabis

Hic bene pronomen, *fac* verbum jungimus iſti,

1. *Lac.*

D breve ponetur 1. meliùs loco barbara longa 2.

1. *Ad.* 2. *David.*

L breve fit 1. cum *ſol, ſal, nil* tolluntur Hebræa 2.

1. *Animal.* 2. *Michael.*

M curtant veteres quod nunc compoſta probabuut 1.

1 *Circumagat* madidas a tempeſtate cohortes. Juv.

N produc 1. demes *an, in,* & quod fine recidit

De, *tamen* adjunges *audin'* varia ſimileſque 3.

Corripitur quartus quando brevis ultima recti eſt 4. Quod

Quod dat *inis* curta 5. velut *on* quod tertia neſcit 6.

Hinc demes patrium Græcum numerique ſecundi 7.

Et ternæ caſus ternus Græcus breviatur 8.

1. *Non.* 2. *Dein'.* *Proin'.* 3. *Scin'* 4. *Medan* 5. *nomen* 6. *Ilion* 7. *Cimmerion* 8. *Arcâſin.*

R brevies 1. produc cujus dat patrius *eris* 2.

Addito *Iber*, *Aer*, *æther*. Sit *Celtiber* anceps.

Vir, *cor*, corripies melius producito tantum

Cur, *far*, *lar*, *nar*, *par*, *fur*, vix prolem breviato 3.

1. *Pater* 2. *character* 3. *impar.*

As produc 1. Græcum brevio quod *adis* tibi donat 2.

Et ternæ quartus 3. raro *Elias* abbreviatur.

1. *Æntas* 2. *palladis.* 3. *Demonas.*

Ponitur *es* longum 1. pluralia corripe Græca

Quæ creſcunt 2. velut *es* de *ſum*, *penes* additur illi.

Cum neutris 3. & ſi patrio penultima curta eſt

Ternæ 4. tolle *Ceres*, *aries*, *paries*, *abies*, *pes*,

Cujus compoſitum perrarò corripietur 5.

1. *Locuples.* 2. *Arcades* 3. *Hippomanes* 4. creſcentis ſcilicet, ut *miles.* 5. *Bipes.*

Is brevio. 1. Verum plurales protraho caſus 2.

Iſque quod in patrio mutatur in *itis* 3 & *inis.* 4.

Aut *entis* 5. Varia *glis*, *vis*. Perſona ſecunda

Protrahit *is*, quoties *itis* plurale reponit 6.

In ſubjunctivi *ris* eſt commune futuro 7.

1. *Finis.* 2. *Pennis. Omnis.* 3. *Ditis.* 4. *Salaminis.* 5. *Simoentis* 6. *audis.* 7. *Amaveris.*

Os produc 1. patrius brevis eſt 2. & *compos* & *impos.*

Oſque oſſis præbens. rectos breviato ſecundæ 3.

(*O* niſi det patrius 4.) ſemperque *epos* abbreviatur.

1. *Libros* 2. *Pallados* 3. *chaos* 4. *Androgeos.*

Us correpta datur 1, Monoſyllaba 2 cum genitivis

Ternæ 3. vel quartæ produc: numeriq; ſecundi

In

In quartâ, primum, quartum, quintumque 4. & in *uris*,

Dumve *utis* patrius, vel in *udis*, ſeu *untis* habetur 5.

Aut quintus fit in *u*. 6. *Pûs* compoſitum variabis 7.

1. *Corpus* 2. *ſus*. 3. *Didûs* 4. *fructûs*. 5. *Tellus, virtus, ſubſcus, Opûs*. 6. *Panthus* 7. *trīpus*.

Ys breve ſit, Capys eſt teſtis. *Tethys* variato.

T breve ponetur 1. variat quod ſyncopa ferme. 2.

1. *Amat*. 2. *Perît* pro *perivit*.

Regula generaliſſima

Regula poſterior non vult pugnare priori. 1.

Ultima cujuſque eſt communis Syllaba verſûs 2.

1. Hinc *multiplex* variat ſecundum ſyllabam per regulam, *Si mutam & liquidam* &c. Nec ſemper corripitur, per regulam, *I ſi ſit finis brevis*. 2. Id eſt ſecundum naturam carminis.

De Carmine.

Carmen eſt oratio certo pedum numero conſtricta.

Pes eſt ſyllabarum diſpoſitio, ex certâ temporum differentiâ

Pedes Diſſyllabi.

Pyrrichius geminis brevibus fluit, & ſalit acer. 1.

Spondæus longis gaudet conſtare duabus 2.

Syllaba longa brevi ſubjecta vacatur *Jambus* 3.

Quod ſi longa brevem præcedat habeto *Trochæum* 4.

1. *Deus.* 2. *Virtus.* 3. *Amans.* 4. *Pannus.*

Pedes triſſyllabi.

Dactylus efficitur longâ, brevibuſque duabus 1.

At geminis fertur brevibus longaque *Anapæſtus* 2.

Tres breviat *Tribrachys* 3. totidem longatque *Moloſſus* 4.

Amphibrachys longâ, atque brevi conſtabit utrinque 5.

Amphimacerque brevi & longa, conſtabit utrinque 6.

Bacchius curtâ conſtat longiſque duabus 7

Antique bacchius pes huic contrarius eſto 8

1. *Scribite* 2. *pietas* 3. *ruere* 4. *magnetes.* 5. *Venire* 6. *charitas* 7. *honeſtas.* 8. *Audire.*

Pe-

Pedes Tetraſyllabi.

Vult *procceuſmaticus* brevibus conſtare quaternis 1.

Longa duæque breves & longa creant *Choriambum* 2.

1. *Pariete* 2. *hiſtoriæ.* Reliqui ſunt Comicis quàm aliis poetis uſitatiores, niſi *Epitritus* qui dicitur primus, ſi prima ſyllaba ſit brevis *&c.* Et *Pæon* qui Epitrito contrarius eſt.

Scanſio eſt dimentio verſuum per pedes.

Cæſura eſt ſyllaba reſidua in fine dictionis poſt pedem abſolutum, quæ ſi brevis ſit, licentiâ producitur. Ejus ſpecies ſunt, *Trimimeris*, *Penthemimeris*, *Heptemimeris*, & *Ennemimeris.*

Trimemiris eſt ubi poſt primum pedem manet ſyllaba, & ſic de cæteris, quæ hoc verſu continentur.

Ille latus niveum molli fultus Hyacintho. Virg.

Heroicum ſive Hexametrum carmen

Hexametrum ſenis carmen pedibus fit, & aptè,

Dactylus eſt quintus, ſextam ſibi vult regionem

Spondæus, reliquiſque locis fit uterlibet horum 1.

Spondæus quintam nonnunquam vult regionem.

Quando rei gravitas 2. vel mæror ſignificatur 3.

Inſerit huic metro ſummus quandoque Poeta

Pes eſt ſyllabarum diſpoſitio, ex certâ temporum differentiâ

Pedes Diſſyllabi.

Pyrrichius geminis brevibus fluit, & ſalit acer. 1.

Spondæus longis gaudet conſtare duabus 2.

Syllaba longa brevi ſubjecta vacatur *Jambus* 3.

Quod ſi longa brevem præcedat habeto *Trochæum* 4.

1. *Deus.* 2. *Virtus.* 3. *Amans.* 4. *Pannus.*

Pedes triſſyllabi.

Dactylus efficitur longâ, brevibuſque duabus 1.

At geminis fertur brevibus longaque *Anapæſtus* 2.

Tres breviat *Tribrachys* 3. totidem longatque *Moloſſus* 4.

Amphibrachys longâ, atque brevi conſtabit utrinque 5.

Amphimacerque brevi & longa, conſtabit utrinque 6.

Bacchius curtâ conſtat longiſque duabus 7

*Anti*que*bacchius* pes huic contrarius eſto 8

1. *Scribite* 2. *pietas* 3. *ruere* 4. *magnetes.* 5. *Venire* 6. *charitas* 7. *honeſtas.* 8. *Audire.*

Pe-

Pedes Tetraſyllabi.

Vult *procceuſmaticus* brevibus conſtare quaternis 1.

Longa duæque breves & longa creant *Choriambum* 2.

1. *Pariete* 2. *hiſtoriæ.* Reliqui ſunt Comicis quàm aliis poetis uſitatiores, niſi *Epitritus* qui dicitur primus, ſi prima ſyllaba ſit brevis *&c.* Et *Pæon* qui Epitrito contrarius eſt.

Scanſio eſt dimentio verſuum per pedes.

Cæſura eſt ſyllaba reſidua in fine dictionis poſt pedem abſolutum, quæ ſi brevis ſit, licentiâ producitur. Ejus ſpecies ſunt, *Trimimeris*, *Penthemimeris*, *Heptemimeris*, & *Ennemimeris*.

Trimemiris eſt ubi poſt primum pedem manet ſyllaba, & ſic de cæteris, quæ hoc verſu continentur.

Ille latus niveum molli fultus Hyacintho. Virg.

Heroicum ſive Hexametrum carmen

Hexametrum ſenis carmen pedibus fit, & aptè,

Dactylus eſt quintus, ſextam ſibi vult regionem

Spondæus, reliquiſque locis fit uterlibet horum 1.

Spondæus quintam nonnunquam vult regionem.

Quando rei gravitas 2. vel mæror ſignificatur 3.

Inſerit huic metro ſummus quandoque Poeta

Et *Proceleusmaticum* 4. ac *Anapæstum* 5. tu lege normam.

1. Eripit inter || dum modo || dat medi || cina sa || lutem. Ovid.

2. Chara De || um sobo || les ma || gnum Jovis || incrementum. Virg.

3. Constitit || atque ocu || lis Phrygi || a agmina || circumspexit. Virg.

4. Hærent || parieti || bus sca || læ po || steſque sub || ipsos. Virg.

5. Fluvio || rum Rex || Erida || nus cam || posque per || omnes. Virg.

Pentametrum & Archilochium.

Pentametrum vult quinque pedes, pes tertius esto

Semper *spondæus* quartus quintusque *Anapæstus.*

In reliquis *Spondæus* erit, vel *Dactylus* ut vis 1.

Sic hodie scandes pes primus sive secundus.

Dactylus aut *Spondæus* erit, Cæsura subibit,

Dactylus hinc duplex post quem Cæsura sequetur 2.

Archilochî carmen facit hæc tibi posterior pars 3.

Hexametro si pentametrum subdes Elegus fit 4.

1. Na-

1. Natu || ræ ſequi || tur ſe || mina quiſ || que ſuæ. Ovid.
2. Natu || ræ ſequi || tur ſemina quiſque ſu || æ.
3. Pulvis & || umbra ſu || mus. Horat.
4. Fortunam reverenter habe, quicunque repente.
Dives ab exili progrediere loco. Auſon.

Sapphicum & Adonicum.

Quinque pedes Sapphûs carmen capit, eſſe *Trochæus*
Vult primus, quartuſque & quintus: tertius autem
Dactylus, alter erit *Spondæus* 1. vixque *Trochæus* 2.
Hoc carmen poſt tres verſus ſibi jungit Adonis
Metrum quod ſic ſit *Spondæum Dactylus* anteit 3.

1. Inte || ger vi || tæ ſcele || riſque || purus. Horat.
2. Pauca || nunci || ate me || æ pu || ellæ. Catul.
3. Pelle ti || morem. Boet.

Aſclepiadæum & Glyconium.

Vult Aſclepiadis verſus *Spondæon* habere
Principio binos hinc rite capit *Choriambos*,
Pyrrhichius ſubit 1. alterutrun tolles *Choriambum*
Tum facies carmen quod dicitur eſſe Glyconis 2.

1. Subli || mi feriam || ſidera ver || tice. Horat.
2. Commi || ſit pelago || ratem. Horat.

Pha-

Phalæcium.

Cum facies carmen quod composuisse Phalæcus
Dicitur in primâ *Spondæus* erit regione
Dactylus inde datur, triplicem cui junge *Trochæum.* 1.

1. Vitam † quæ faci † unt be † ati † orem. Mart.

Aristophanium.

Constat Aristophanis metrum binis pedibus bis,
Spondæus facit hoc, vel *Dactylus* aut *Anapæstus* 1.

1. Quanti † casus † huma † na rotant. Sen.

De Carmine Alcaico, Archilochio Dimetro Hypercatalectico, & Alcmanio.

Alcæi carmen *Spondæum* vult sibi ferme,
Hinc Penthemimeris succedit Jambica semper.
Dactylus hinc duplex postremam vult regionem 1.
Hoc carmen binos post versus vult sibi metrum
Archilochî constat *Spondæo* quod vel *Jambo.*
Alter *Jambus* erit, *Spondæus* tertius esto

Quar-

Quartus *Jambus* erit. Sequitur quem ſyllalla longa 2.

Alcmanium carmen poſtremam vult regionem

Quod format duplex tibi *Dactylus* atque *Trochæus*. 3.

1. Dulce & † deco † rum eſt † pro patri † â morî.
Mors & † fuga † cem † perſequi † tur virum.
2. Nec par † cit im † bellis † juventæ.
3. Poplîti † bus timi † doque † tergo. Horat.

Nota. Jambicum paribus locis (hoc eſt, ſecundo, quarto, ſexto, *&c.*) *Jambum*, (quandoque *Tribrachyn*, præterquam in ultimâ ſede) imparibus autem locis tum *Jambum*, tum *Spondæum*, *Tribrachyn*, *Dactylum*, & *Anapæſtum* recipit.

Si Jambicum habeat *Spondæum* in ultimo loco, dicitur *Choriambus* vel *Scazon*, id eſt claudicatio, ſive tardè incedens.

Trochaicum carmen locis imparibus recipit *Trochæum*, vel etiam *Tribrachyn*, præterquam penultimâ ſede, ubi tantûm eſt *Trochæus*, paribus autem locis, præter *Trochæum* & *Tribrachyn*, etiam recipit *Spondæum*, *Dactylum*, *Anapæſtum*: *Jambum* verò plane reſpuit: uti & Jambicus verſus Trochæum.

Anapæſticum ubique recipere poteſt *Anapæſtum*, at pro eo etiam licet uti *Spondæo* vel *Dactylo*, atque interdum in eo nullus ſit *Anapæſtus*. Optimum eſt *Anapæſticum* ſi ſinguli pedes ex ſingulis vocibus fiant.

Vitia Carminum tum in genere, tum in ſpecie.

1. Verſus omni Cæſurâ carens eſt invenuſtus. ut,
Romæ mœnia terruit impiger Hannibal armis. Enn.
2. Eliſione vix urimur in initio. ut,

Si

Si ad vitulam ſpectes nihil eſt quod pocula laudes. Virg.

3. Invenuſti ſunt verſus Leonini. ut,
Si Trojæ fatis aliquid reſtare putatis. Ovid.
4. Nec bonus eſt in quo multæ, & duræ eliſiones, ut,
Troia, (nefas) commune ſepulchrum Europæ, Aſiæque. Catul.
5. Durius Eliſione utimur in Initio ſexti pedis verſûs hexametri: ut,
Loripedem rectus deridet, Æthiopem albus. Juv.
6. Nec bonus habetur, qui deſinit in vocem monoſyllabam, niſi incipiat a vocali, aut ſit eliſio. ut,
Tum pietate gravem ac meritis ſi forte virum quem. Virg.
Aut facere hæc a te dictaque, factaque ſunt. Catul.
7. Vitioſus eſt Pentameter habens eliſionem in Penthemimeri. ut,
Illam affligit odore, ipſe perit podagrâ. Catul.

De variâ Carminum appellatione.

1. Denominantur ab inventoribus, frequenterve utentibus. ut,
Almanium, Sapphicum.
2. A materiâ. Ut *Heroicum*, quod Heroum res geſtas canit.
Tragicum, quod Heroum calamitates. *Comicum*, quod res ludicras tractat.
3. A pede prædominante vel frequentiore, ut, *Jambicum.*
4. A pedum numero. ut *Senarium*
5. A ſcanſionis menſurâ, ut *Monometrum*, *Dimetrum.* Nota in *Jambicis*, *Trochaicis* & *Anapæſticis* duo pedes unam menſuram efficiunt; at in reliquis, ſinguli pedes ſingulas menſuras faciunt.
6. A ſyllabarum numero, ut *Pentaſyllabum*, *Hendecaſyllabum.*
6. A numero verſuum. Ut *monoſtichon*, *diſtichon.*
8. A perfectione, ut, *Acataletticum.*

9. A

9. A defectu. ut *Catalecticum. Brachycatalecticum. Hypercatalecticum.*
10. A carminum genere. Ut *monocolon, dicolon, tricolon.*
11. A numero redeundi. Ut distrophon, cum post secundum versum redítur ad primum genus. *Tristrophon*, ubi post tertium. *Tetrastrophon*, ubi post quartum.

Figuræ scansionis.

M necat *Eclipsis* cum vocali præeunte In vocis fini 1. sic vocalem *Synalæpha* 2. Dictio dum sequitur quæ a vocali incipiatur.

S quoque nonnunquam veteres delere solebant 3.

Vocalem Illæsam retinent quandoque Poetæ 4.

Semper in his retinent, *O, heu, ah, proh, io, vah, hei.*

Hæ non elisæ vocales ancipites sunt 5.

1. O curas hominum! O quantum est in rebus inane. Pers.
2. Conticuere omnes intentique ora tenebant. Virg.
3. Spernitur orator bonus, horridus miles amatur. Enn.
4. Insulæ Jonio in magno quas dira Celæno. Virg.
   Ut vidi! ut perij! ut me malus abstulit error. Virg.
5. O pater! *O* hominum, Divûmque æterna potestas. Virg.
   Te Corydon, *O* Alexi! trahit sua quemque voluptas. Virg.

Nota. Et Eclipsis & Synalæpha aliquando fiunt in fine versûs, cùm scilicet sequens versus incipit a vocali, ob id tales dicuntur Hypermetri, quod una syllaba supra justam mensuram redundent. ut.

Aut

Aut dulcis muſti Vulcano decoquit humorem
Et foliis undam tepidi deſpumat aheni. Virg.
Barba erat incipiens barbæ color aureus aureaque.
Ex humeris medios coma dependebat in armos. Ovid.

Syllaba de binis eſt facta *Synereſis* una 1.

1. Seu lento fuerint *alvearia* vimine texta. Virg.
Hæc figura frequens eſt in nominibus in *eus*, in ſequentibus tutò imiteris poetas, *huic*, *cui*, *dij*, *ij*, *dein*, *proin*, *deeſt*, *anteambulo*, *ſemihomo*, *&c.*

Syllaba per binas diviſa *Diæreſis* eſto 1.

1. Stamina non ulli diſſoluenda Deo. Ovid.

Producenda foret quam *Syſtola* corripit ipſa. 1.

1. Obſtupui ſteteruntque comæ, & vox faucibus hæſit. Virg.

Ectaſis extendit tibi jure puer breviandum 1.

1. Atque hic *Priamidem* laniatum corpore toto. Virg.
hinc *Italia* contra naturam producit primam, item *Apulia*. &c.

De Accentibus ſeu tonis.

ACcentus eſt legitima pronunciandi ratio; ſuntque tres, acutus, gravis, & circumflexus. Acutus ſyllabam attollit, ut Dóminus. Gravis deprimit, ut doctè. Circumflexus primò attollit, dein deprimit, ut mõs. Sed corruptus pronuntiandi uſus hodiè acutum cum circumflexo confundit.

Re-

Regulæ tonarum.

Tollitur ut *nec*, *sum* monosyllaba dictio cuncta.

Naturâ longam sed circumflectere debes 1.

Primam naturâ producens, posteriorem

Corripiens, dissyllaba dictio flectit eandem 2.

Ast aliàs acuit 3. polysyllaba posteriorem

Naturâ longans, postremam corripiens. que.

Circumflectit eam 4. postremam si quoque longet

Posteriorem acuit 5. præcedens posteriorem

Syllaba si brevis est, attolli postulat usque 6,

1. Mŏs 2. *Rôma* 3. *Déus dŏctus Rōmæ:* 4. *Românus.* 5. *Romano* 6. *dŏminus.*

Exceptiones.

1. Interrogatio accentum mutat. ut. Quis furor O cives?

2. Differentia tonum transmutat in ultimâ, hinc quædam adverbia acuuntur. Ut eó unâ *&c.* Hæc tamen in consequentiâ orationis gravantur. Ergô pro causâ circumflectitur, alias acuitur. A et e præpositiones gravantur.

3. Transpositio tonum invertit, hinc præpositiones pospositæ gravantur. ut, transtra per & remos. 4. At-

4. Attractio tonum mutat, hinc voces encliticæ, *quæ, vè, ne,* & parelca, *dam, cum, dum, ſis, nam,* accentum ſuum in ſyllabam præcedentem rejiciunt, ut *lauruſque, ubinam, adēſdum. Quiſque, ubique, itaque,* & ſimilia non ſunt hujus loci; nam licet ſunt voces compoſitæ, unam tamen rem ſignificant, ſecus ſit in *liminăque, lauruſque,* quæ valent, *& limina, & laurus.*

5. Conciſio accentum mutat, cum dictiones per Syncopen aut Apocopen caſtrantur, tunc enim tonum retinent integræ dictionis, ut *Virgili* pro *Virgilij.* Sic quædam ſyncopata circumflectunt ultimam, ut ablativi primæ declinationis in *A.* Item omnes caſus quartæ in *us* præter nominativum & vocativum ſingularis numeri. ut *pennâ, fructûs* pro *pennaa , fructues.* Item *Arpinâs, cujâs, noſtrâs, perît, Deûm* & alia hujuſmodi, pro. *Arpinatis, noſtratis, cujatis, perivit, Deorum.* Item voces Apocopatæ circumflectunt ultimam, ut *dîc, dûc, kûc, donêc,* pro *dice, duce, hucce, donecum,* ſed *tùm* Adverbium gravatur pro *quum.*

6. Idioma tonum variat, hinc voces Græcæ, ſi iiſdem planè literis proferantur, ſuum ſervant tonum, ut *Sophia.*

Nota. 1. accentûs nota nuſquam ferè apponitur niſi differentiæ gratiâ, idque non tantùm in ultimâ, ſed quandoque in aliis ſyllabis ut in *occido* & *occîdo.*

Nota. 2. peregrinæ vocis tonus juxta Latinum accentum pronunciandus eſt.

Huc

Hûc acceſſit manuductio ad artem carminificam. Seu dux poeticus *Ioannis Clark.*

Dux Poeticus.

PUer, qui carmina, *Phœbi* tandem lauro digna, cupit componere, *artem Poëticam* ſcire *debet*, & exercere.

1. *Scire* quid requiritur ad *Carmen* in genere & in ſpecie. Quod ad *Carmen* ſpectat in *genere*. 1. Scire. In genere

1. *Verſus* crebro vertendus eſt, ut quo tandem modo, *auribus* magè placeat, experiatur; ſecundum illud *Horatianum*, lib. 1. Satyr. 10.

Sæpe ſtylum vertas, iterum quæ digna legi ſint
Scripturus —— & alibi —— *in verſu faciendo*
Sæpe caput ſcaberet vivos & roderet ungues.
1. Serm. 10.

2. *Relambendi* ſunt denuo *verſus* jam *compoſiti*, & *urſino* more *efformandi* (quod *Virgilius* dicitur) non enim ſufficit ut *carmen*, ſed ut politum, *artificioſum*, terſumque carmen componat —— Verſus enim *eruſtare*, parum laudabile eſt; neque quam *multos*, ſed quam *multum* ſcribat quis, refert; ut enim Quintil. lib. 10. cap 3. *Cito ſcribendo non fit, ut bene; bene ſcribendo fit, ut cito ſcribamus: primum* hoc *conſtituendum eſt, ut quam optime ſcribamus, celeritatem dabit conſuetudo* ——

3. *Poëtice loquendum* eſt in carmine, *phraſi*, diverſa prorſus *Oratori*; ut, *Diluviavit opes*, elegantius in poëſi ſonat, quam *abſumpſit patrimonium*. *Tropicæ* autem *expreſſiones* ſunt laudatiſſimæ —— *Magnoque irarum fluctuat æſtu* -- cygneas imitantur tempora plumas -- tacitarum vellus aquarum ——

4. *Vit-*

4. *Verſus rythmici* (quod vocant *Leoninos*) vitandi, & cavendi ſunt, ut *Quærebant flavos per nemus omne favos.*

5. *Verſus* non debent *uniformes* eſſe, ex iiſdem ſemper *pedum* ſyllabis conſtituti; ſed diverſum *induant* habitum, *rebus* & *affectibus* exprimendis *accommodatum*, nunc igitur *dactyli*, nunc *ſpondæi* ſparſim intermiſcendi; hic *monoſyllabi*, ibi mox *diſſyllabi*, & *triſſyllabi*; neutri enim *continuo* loeandi ſunt, ſed *alternatim.*

6. *Prioris verſus* ſenſus in ſequentem incurrat, neque (niſi raro) per ſe impleat, perficiatve ſententiam. In longiori tamen *carmine*, ad ſextum & octavum, imo ad *decimum* aliquando verſum, diſtulerit periodum eleganter, (in unius nempe generis carminibus) ſed in *Epiſtis Eligiacis*, ultra diſtichon, ne produeitor periodus.

2. *In ſpecie*, quod ad Carmen ſpectat, animadvertere debet *Poëticæ* ſtudioſus, *Pedes epitheta*, & *clauſuram* carminis ——— a. in ſpe.

1. Quod ad *Pedes* attinet, 1. Illorum *natura* ſpectanda eſt, 2. *Connexio* inter ſe. 1. ped.

1. *Natura*, ut propoſitæ materiæ *quadrent* optime, & adaptentur; *tales* enim ubique ſunt adhibendi qui incimiorem rei ſubjectæ naturam *graphice* depingant---Talia ſunto *verba*, qualis res --- *Triſtia mœſtum vultum verba decent*; *iratum plena minarum*; *ludentem laſciva*---*Virgilius* optime ad vivum tempeſtatem maris ſic deſcribit: *vaſtos volvunt ad littora fluctus*: & Homerus, πελυφλοίσβοιο θαλάσσης. 1. Notur

1. Spondæi graves ſunt, & tardi; regiæ *majeſtatis* pleni, *magnifico* prorſus incedentes greſſu; aptique ſunt præcipue ad *querelas*, luctus, *threnodias*; præſertim *monoſyllabi*, qui diſſyllabos & triſſyllabos hac in re ſuperant: ut, 1. Spond

Tum demum admiſſi ſtagna exoptata reviſunt--
... Me me adſum qui feci, in me ——— &c.

2. *Res grandes*, —— Regina ad templum forma pulcherrima *Dido*, Inceſſit ———

Mon-

Monſtrum horrendum, informe, ingens; *de Polyphemo, vaſto illo & horrendo gigante.*

Illi inter ſeſe multâ vi brachia tollunt.

Verſus iſte ſpectandam fere exhibet, & audiendam proponit *Cyclopum* induſtriam, in fulminibus *Iovi* fabricandis.

2. DACTYLI exprimunt, 1. *Celeritatem* & properationem feſtinam: ut, 2 Dactyli

——— *agmina cervi*
Pulverulenta fuga glomerant, monteſque relinquunt.
Æneid 4.
Quadrupedante putrem ſonitu quatit ungula campum.

——— Convellimus altis
Sedibus, impulimuſque, ea lapſa repente ruinam
Cum ſonitu trahit. & danaum ſuper agmina late
Incidit——— *ruinam turris impulſæ deſcribendo.*
Ar tuba terribili ſonitu *tara tantara* dixit.
Sic *iſte* verſus iracundæ *Didonis* impatientiam,
Ferte citi flammas, date tela, impellite remos.

2. *Conſolationem*, jucunditatem, & hilaritatem: ut,
Pone metus, feret hæc aliquam tibi fama ſalutem,
Inde ubi clara dedit ſonitum tuba, finibus omnes.
Haud mora, proſiluere ſuis, ferit æthera clamor.

Dactylus autem diſſyllabus, plus quam triſſyllabus, *monoſyllabus* vero maxime hæc depingit.

Si *Spondæus* in primo loco, & *dactylus* in ſecundo ponatur, ſuaviter ſonat carmen: ut,
Sin abſumpta ſalus, & te pater optime Teucrum
Pontus habet ———
Aut Diſpondæus; ut,
O digno conjuncta viro ———

——— Inciplat *puer* à facilliori carminis genere, ſcil. *Adonico*, quod conſtat ex Dactylo & Spondæo ———

2. *Connexio*, inter ſe; *hos* enim imprimis curandum eſt, ut *Pedes* inter ſe, *quadam* quaſi *catena* copulentur aurea ——— 2. Connexionem pedum.
Arte citæ veloque rates remoque reguntur.

Sæ-

Sæpe ſimultates ira morata facit.

Eliſiones idcirco (frequentes ſaltem,) *ceu ſcopulos* vitare debet; nam carmen invenuſtum, deforme, & ſqualidum reddunt, ut, per *ſalebras* duraque *ſaxa*, cadere videatur; molliter autem & apte, ſine *aſperitate*, & hiatu quod fluit merito laudatur ———

2. Epith. 2. Ad *Epitheta* quod attinet, Verſus abſque *illis* nudus eſt, & velut incomptus; *crebra* igitur intertexi debent, non tamen *otioſa*, uſitata, abſurda, ſed genuina, propria, quæ ex *viſceribus* materiæ, aut ipſis argumenti medullis, eliciuntur, ——— ut *aeriæ*, pictæque *volucres*, pomifer *autumnus* ———

2. Epitheta, ante ſua ſubſtantiva venuſtiſſime collocantur, ut

Pendula flaventem pingebat bractea crinem
Aurea purpureum ſubnectit fibula veſtem,

2. Clauſ. *Vecta eſt frænato cærula piſce Thetis.*

3 Quod ad *Clauſuram* carminis pertinet, *Hexametrum* Heroicum in triſſyllabo, aut diſſyllabo; *Pentametrum* in diſſyllabo ſemper terminandum eſt ———

Et hæc præcipua ſunt, quæ *ſcienda*, & obſervanda ſunt incipienti Poetaſtro.

2. *Exercitium* pueri qui in *Poetam* aliquando evadere velit; eo ſtare debet

2. Exerc.

1. In carminibus
- Aliorum autorum { tranſponendis, reſtituendis, reciprocandis.
- Novis ſuopte *marte* componendis.

1. *Tranſponendis*, quando ſcilicet *luxatas* & confuſas, *deartuati* (ut ita dicam) *carminis* dictiones, in juſtum ordinem redigit, ſuumque priorem locum reſtituit.

2. *Reſtituendis*, idque 1. in *fragmentis* carminum redintegrandis, ut,

Fumo nil { *ſic vana eſt gloria mundi.*
levius { *fumi inſtar gloria mundi.*

2. *In*

2. *In diverſa* metri *metamorphoſi*, vel tranſmutatione, qua inter ſe, permutantur varia carminum genera, 1. aliquid vel *addendo*, vel *abjiciendo*, ut,

Frangitur ipſa ſuis Roma ſuperba bonis.
Sublato *ipſa*, fit Iambicum trimetrum.
Bonis ſuperba Roma frangitur ſuis.
Et in illo *Senecæ*.
Non eſt ad aſtra mollis è terris via.
fit Pentametrum.
Non eſt è terris mollis ad aſtra via.

2. Facilis eſt mutatio in *vicina* genera,

viz. carminis { Heroaci, Trochaici, Phaleucij } in { Aſclepiadæum, Iambicum, Sapphicum. }

3. *Reciprocandis*, vel 1. eodem metro manente, ut,

Muſa mihi cauſas memora quo numine læſo
fit carmen retrogradum,
Læſo numine quo ——

2. Diverſo, ut *Adam primus Homo Crux omni poſteritati.*
Poſteritati omni Crux Homo primus Adam.

3. Senſu variato, ut *Abelus* de ſe. Gen. 4. ait:
Sacrum pingue dabo, nec macrum ſacrificabo.
Cainus è contra regerit,
Sacrificabo macrum, nec dabo pingue ſacrum.

2. In *Novis* ſuopte *Marte* componendis, & hîc primum exercitium eſto *imitatio*, ſecundum *variatio*, tertium *Tractatio Poetica*.

1. Imitat.

1. IMITATIO, eaque videatur in *Centone*, *Parodia*.

1. *Centone*, qui eſt *conſarcinatio carminum* ex membris *Poetæ unius*, aut plurium, *Æneid.* 2. Eripe me his invicte malis, *hæc omnia firma*. Æn. 6. Subjecimus tibi exemplum Dialogicum, * viri jam morituri meditationem.

*Amiciſſimi mei quondam hypodidaſcali G. Beverlei cantiunculam cygneam

2. *Parodia*, cum ſeria vertuntur in jocoſa, vel *contra*, ut

2. Variat.

Tan-

Tantæ molis erat { Romanam condere gentem!
lapſam reparare ſalutem!

2. VARIATIO, qua unam rem, nunc *variis* verbis, nunc *vario* carminum genere eloquitur; ut *Virgilius* amnem glacie conſtrictum, Ortum ſolis, Iridem, *&c.* ——*tockwoodus* in Progymnaſmate ſcholaſtico, unum idemque diſtichon 450 modis variavit ——

Linque Cupido jecur, cordi quoque parcito, ſi vis
Figere, fige alio tela cruenta loco, &c. ——

Et iiſdem ſervatis verbis, hoc ſolum carmen centies & quater effertur variæ ——

Eſt mea ſpes Chriſtus ſolus, qui de cruce pendet.

2. *Vertendo* Græca in Latina *oratoria* in Poetica, aut contra. 2do Aliquid 1. vel contrahendo, quando res *fuſius* amplificantur —— vel 2do res amplificando cum *brevius* contrahuntur, & hoc quidem modo *donec humeri* puerorum, *bovi ſuffecerint ſtrendo, tollendus eſt vitulus.*

3. Tract. Poetica, 3. TRACTATIO POETICA, ſeu ſtructura *Poematis*, eaque verſatur vel in fuſiori ſtylo, vel contractiori — 1 *fuſiori* ſtylo, *prolixoque*; utpote *Thematis, Epiſtolæve*, ubi omnes partes largius exprimendas perſequatur creberrimas, *ſimilitudides* inſpergendo. 2. Illuſtriora *exempla* producendo, quæ incredibilem offundunt *poemati* gratiam. Imitetur *hic Ovid.* in Triſtibus, *&c.* 3. Et hic adhibendæ ſunt *Figuræ*; miram enim & vere *mellitam* concillant dulcedinem. His etenim, *Poematis* forma exornatur, ac veluti *coloribus* diſtinguitur; floribuſque aſpergitur; inter quas 1. figuræ dictionis.

vid. pag. 141. 146 151. raxi Formul.

1. *Anaphora* locum habet ubi *fervet* oratio, vel { *aſſeverationi*, *obteſtatione*, *dolore*, vel ſimili aliquoplam pathetico affectu.

Te dulcis conjux. *te* ſolo in littore ſecum——
Te veniente, &c.

2. *Epanalepſis*, cum Pentameter deſinit, ut Hexameter inceperat; ut,

Thæ-

Phœbus adeſt, ſonuere lyræ, ſonuere pharetræ;
Signa Deum noſco per ſua, Phœbus adeſt.
Victus amore tui, cognato ſanguine victus.

3. *Symploce*, quæ acrimoniæ, venuſtatiſque plena eſt; ut,

Quod ceſſat Phœbea *chalys, quod carmine rupto*
Aoniæ ſiluere *Deæ*, Mars *impius egit.*
Quod ſpretis, audax, Muſis *petit arma juventus.*
Et volucres premere audet equos, Mars *impius egit*
Quod cernis nullum deſerta per oppida civem,
Nec campis errare greges, Mars *impius egit.*
Quod ligo, quod vomer, quod ſarcula, raſtra, bidẽtes,
In gladios abiere truces, Mars *impius egit.*

4. *Anadiploſis* venuſta eſt, cum poſterior pars Pentametri initium eſt ſequentis Hexametri (ut,

—— *mihi ſint toties maxima vota mori, vota mori* mea ſunt —— aut ſic —— ſic —— *Reſtant*, bella, aſpera *reſtant* ——

Fuit *ab* fuit utile, tecum ire, mihi
Hoc ſi *crimen* erat *crimen* amoris erat.

5. *Polyptoton*, ut littora littoribus contraria —— pila minantia pilis ——

Certa fui, *certi* ſi quid haberet amor.
—*ſedet*; æternumque *ſedebit*, infelix Theſeus—

2. Figuræ ſententiæ, *viz.* Ecphoneſis —— Apoſiopeſis, Apoſtrophe *&c.*

Atque *hæc* de tractatione *Poematis* fuſiori filo, prolixiori *orationis* ſtamine.

At vero ſecundo, *Curtiori* plurimum ſtylo acutiora poemata deſcribuntur, *viz.*

1. *Epigramma*, in quo, *duæ* primariæ virtutes, ſunt *Brevitas* & Argutia. 1. *Brevitas*, nam aliquando in *diſtichо*, ſæpius in *tetraſtichо* comprehenditur; quo autem *brevius*, eo *ſuavius*. Exempla præſtat *Martialis* & *Owenus* noſtres. 2. *Argutia*, ut ſit ingenioſum, *ſale* & *lepore* conditum—— ut *Haddonus* de Jana Domina *Gray*.

Miraris Janam *Gratio* ſe mone valere?
Quo primum nata eſt tempore *Gratia* ſcis.

2. *Anagramma*, U—— ut illud de *Iosua Silvester* ἀναγραμματιζομένω, *Vere os Salustii*——

{ *Maria Nevilla* } nomen.
{ *Alia Minerva* } anagram.

3. *Epitaphium* quod in funeribus est usitatissimum ——

In *Vesbiam* iracundam fœminam.

Ives habuit Furias quondam, sed *Vesbia* manes
Ut petiit, *Furias* quatuor, *Orcus* habet.

Dialogus.

CARO seu CORPUS, & ANIMA.

——*Moribunda* Caro, *Animam affatur* Corpus *modo relicturam.*

CARO.

QUo mea *Mens*, quo deinde ruis? quo prorepis *inquam*? *Æn.* 4. 740.

Quem fugis! aut quis *te* nostris amplexibus arcet? *ver.* 742.

Me-*ne* fugis? per *Ego* has lacrymas, dextramque tuam, *te*. 713.

(Si bene quid de *te* merui, fuit aut tibi quicquam 716.

Dulce meum) miserere *Domus* labentis, & istam Oro, (si quis adhuc precibus locus) exue *mentem*.

ANIMA.

Vixi, & quem dederat cursum *Fortuna* peregi, *Æn. lib.* 4. *v.* 648.

Mor-

Mortem oro, tædet *cœli* convexa tueri, *Æn.* 4. *v.* 447.
Sume hanc *Chriſte* animam, mequæ *his* exſolvito curis. 647.

CARO.

Non *te* noſter amor, non *te* data dextera quondam *Æn.* 4. 360.
Nec moritura tenet crudeli funere *Conjux*? 307
Non ſum adeo informis, nuper *me* in litore vidi, *Eclog.* 2.
Cum placidum ventis ſtaret Mare; non *Ego* Daphnim
(Judice *te*) metuam, ſi nunquam fallit Imago.

ANIMA.

Non ea forma nitens niveáve in fronte ſerenus, *Maphæi ſupplem.*
Ille decor, dulciſque oculorum aſpectus ut olim:
Jamdudum, infelix, macie confecta ſuprema *Æn.* 3. *v.* 590.
Ignoti nova forma viri——— 591.

CARO.

Mille, meæ, Siculis errant in montibus agnæ; *Eclog.* 2.
Lac mihi non æſtate novum; non frigore deſit:

ANIMA.

Sed quid *tu* hæc autem nequicquam (*ingrata*) revolvis! *Æn.* 2. *v.* 100.
Non pacem *hæc* conferre queant placidamve quietem. *Maph. ſupplem.*
Quin potius palmas, (tua grandia crimina deflens) *Georg.*
Tende, petens pacem, & placidum venerare *Iehovam*:
Namque dabit veniam *votis*, iraſque remittet.
Tolle moras; Hæret lateri lethalis arundo. *Æn.* 4. *v.* 72.

CARO.

Hei mihi? namque mori miſerum eſt!
Æn. 2. 136.
Non mihi jam *patriam* antiquam ſpes *ulla* videndi, — 137.
Nec dulces *Natos*, exoptatumque *Parentem*,
Ite meæ (quondam felix pecus) ite *capellæ. Ecl.* 1
* *De toto loquens homine.* Non ego *vos* poſthac (viridi *projectus* * in antro)
Dumoſa pendere procul de rupe videbo.
Hei mihi! quippe mori miſerum eſt. ——

ANIMA.

Uſque adeone mori miſerum eſt? ——
Luctus, &, in *vivis* poſuere cubilia *Curæ*; *Æn.* 12 *lib.* 6.
Pallenteſque habitant *Morbi*, triſtiſque ſenectus, *v.* 273.
Et *metus*, & maleſuada *Fames*, & turpis *Egeſtas*. 274.
Tum conſanguineus *Lethi* ſopor, & mala *mentis* 275.
Gaudia, mortiferumque adverſo in limine *Bellum*. 277.
Atque adeone mori miſerum eſt? —— 278.
Ecce inventa *quies*, ecce illa extrema malorum,
Maph. ſuppl.
Ærumnis factura modum, acceptiſſima ſemper,
Atque optata *dies*, & neſcia fallere *vita*!

CARO.

O tantum liceat mecum *tibi* ſordida rura,
Eclog. 2.
Atque humiles habitare *Caſas*, & figere *Cervas*.
Suſpiratque, *imoque trahit de pectore vocem*. *Æn.*
1. *v.* 380.

ANIMA.

Deſine fata *Dei* flecti ſperare precando. *Æn.* 6.
v. 375.

Fa-

Fata vocant conditque natantia lumina *somnus*,
Georg. 4.
Nobis parta *quies*, nullum *maris* æquor arandum.
Æn. 3. *v* 496.
Atque ego(*Diis* placitum) nunc, ô nunc poscor *Olympo*.
Æn. 8.

CARO.

Aggredere ô magnos (aderit jam *tempus*) honores
Eclog. 4.
Chara *Dei* soboles, magnum *Iovis* incrementum!
At, quocunque ruis, *nos* & rape in omnia tecum.
Æn. 2. *v.* 672
Est hic, est animus lucis contemptor, & *istum*
Æn. 9. 203.
Qui *vita* bene credit emi, quo tendis, *honorem*.
vers. 204.

ANIMA.

O dulcis *conjux*; non hæc sine numine *divum*
Æn. 2. *v.* 772
Eveniunt, nec *me* hinc comitem asportare *Creusam*.
Fas, haud *ille* sinit superi Regnator *Olympi*. 774.

CARO.

Hic tamen *hac* mecum poteris requiescere *nocte*
Eclog. 1.

ANIMA.

Desine *meque* tuis incendere, *teque* querellis
Æn. 4. 359.
Haud *pater* ipse velit summi regnator *Olympi*
Æn. 7. 376.
Sed cape dicta memor, duri solatia casus;
Æn. 6. *v.* 376.
Frigida quam *mors* primum anima seduxerit artus,
Eclog. 5.
Continuo insuetum mirabor limen *Olympi*,
Sed pedibus nubesque, & sidera clara videbo,
Permistos *heroas*, & *ipse* videbor ab *illis*.

Nec

Nec *me* damnatam sperabunt Tartara *Mentem*.
Georg.

*De Corpore loquitur. Resurrectio.

Interea placida compostum * *pace* quiesne. *Æn.* 1.
Ad patrios tandem (longo post tempore,) fines
Eclog. 1.
Pauperis & Tuguri congessum cespite culmen,
Scilicet (*æternum felix*) ad tarda revertam *Æn.*
6. *v.* 724.
Corpora, Perpetuum dehinc convictura per ævum:
725.
Nos pater *ipse* Deûm *Sceptri* donabit honore.
Ciris.
Hæc quæ nec metas rerum, nec tempora ponet;
Æn. 1.
Imperium sine fine dabit...
Famque *vale*; interea tua molliter ossa quiescant,
Æn. 1.
Hæc ubi dicta dedit, lacrymantem. & multa volentem
Æn. 1. *v.* 287.
Dicere, deseruit, *tenuesque recessit in auras*...
288.

FI-

FIGURÆ.

FIGURA eſt dictionis aut conſtructionis (de quibus ſupra) aut locutionis, quæ eſt ornamentum Oratorium, ſive lumen verborum & ſententiarum, eſique Tropus & Schema.

Tropus eſt mutatio vocis a propriâ ſignificatione in aliam.

Rem propter ſimilem *Meta* fit *phora* verſio vocis.

1. Ut vulpes pro aſtuto. Scrupulus pro dubitatione, aſinus pro ſtupido.

Dico Metonymiam cauſatum ſi vice cauſæ 1.

Adjunctum pro ſubjecto 2, contrave repanas 3.

1. Pallida mors, quia pallentes facit. 2. Vina coronant, id eſt, pocula. Impleras pro impio 3. Mars pro bello. Teſtis eſt Italia. Pro Itali ſunt teſtes.

Cum pars pro toto 1. totum pro parte locatur 2.

Pro ſpecieque genus 3. contrave ſynecdoche habetur 4

1. Puppis pro navi. Tectum pro domo 2 Aut Ararim-Parthus bibit. Virg. Pro *partem Araris*. 3. *Venetus* pro *Euro*. *Ales* pro *aquilâ*. *quadrupes* pro *equo* 4 *Eurus* pro *vento*. *Parricida* pro *homicida*.

Dic *Allegoriam* durans ſi ſit tropus idem. 1

1. Quoniam *emerſiſti* jam e *vadis* & copulos præter vecta videtur oratio mea, perfacilis mihi reliquus *curſus* oſtenderetur. Cic. Hic continuatur *Metaphora*. Sine *Cerere* & *Bacchoſ friget Venus*. Hic continuatur *Metonymia*.

Illudens ſermo rectè *Ironia* feretur 1.

1. Salve *bone vir*, curaſti probè. Ter. Nam qui ſic dixit contrarium ſenſit.

Liptote erit quoties plus ſignificans minus aio. 1.

1. Munera *nec ſperno* dulcis amice tua. Id eſt *lubens accipio*.

Multiplex tropus eſt *Metalepſis* voce in eâdem 1.

1. Poſt aliquot mea regna videns mirabor *ariſtas*. Virg: Pro *ariſtas* intellige *ſpicas*. Hinc *Synecdoche* partis pro toto, *Spica* pro *ſegete* eſt partis etiam pro toto. *Seges* pro *meſſe* eſt *Metonymia* ſubjecti pro adjuncto. *Meſſis* pro *autumno*, eſt *Metonymia* adjuncti pro ſubjecto. *autumnus* denique pro *anno*, eſt *Synecdoche* partis pro toto.

Notæ obſcura rei eſt *Ænigma* Oratio quævis. 1.

1. *Mater me gennit, eadem mox gignitur ex me.* Significatur aquam in nivem converti, & ex eâdem rurſus effluere.

De Epitheto.

Perpetuam fixi naturam mobile, ſignans 1.

1. *Alma Ceres. Triſtia bella. Cauta vulpes.*

D

De Antonomaſiâ.

Appellativum proprijvice ſæpe locatur. 1

1. Magnanimus *Anchiſiades*, pro *Æneâ*; *Saturnia* pro *Junone.*

Quando pati quod agit fero, contráve *Hypallage* habetur 1.

1. Trado *rati ventos.* Pro trade *ratem ventis.*

Hyſteron eſt *Proteron*, poſtponas ſi ante locanda 1.

1. Et *torrere parant* flammis & *frangere* ſaxo, prius enim fruges ſaxo frangunt, quàm igne torrent. *Schema* eſt mutatio vocis a vulgari conſuetudine, in meliorem, quovis alio modo, quàm inverſione ſignificationis, eſtque vocum vel rerum. *Schema* vocum eſt quod eandem vel ſimilem vocem repetit.

Antanaclaſis erit ſi ludas voce in eâdem. 1.

Aut ſimili 2.

1. *Amari* jucundum eſt, ſi curetur ne quid inſit *amari* 2. Nunquam ſatis *dicitur* quod nunquam ſatis *diſcitur.*

Ploce eſt perſonam vox ſignans ingeniumque. 1.

1. Ad illum diem *Memmius* erat *Memmius*, id eſt ſui ſimilis. Cum quædam meretrix (cum quâ Auguſtinus rem ſæpe habuit) cubiculi oſtium pulſaſſet, dixiſſetque, aperi, nam *ego* ſum. reſpondit ille, at *ego* non ſum *ego*. id eſt qualis antea fui.

De Anaphorâ.

Principium ſit idem nonnunquam verſibus aptè 1.

1. *Te* ſolo in littore ſecum,

Te veniente die, te *decedente canebat.*

Plures ſenſûs verbo claudit *Epiſtrophe* eodem 1.

1. Pœnos Populus Romanus juſtitiâ *vincit,* armis *vincit,* liberalitate *vincit.*

De Epanalepſi.

Principio & fini verſûs vocem dat eandem.

1. *Pauper* amet cautè, timeat maledicere *pauper.*

Eſt *Anadiploſis* ſenſûs repetitio finis. 1.

1. Sequitur pulcherrimus *Aſtur, Aſtur* equo fidens.

Dictio format *Epizeuxin* cum vi geminatâ. 1.

1. *Crux, crux,* inquam, *infelici* & *miſero.*

E verbo in verbum *Climax* it pulchra figura. 1.

1. Africano *induſtria virtutem, virtus gloriam, gloria emulos* comparavit.

Bella *Polyptoton* varij ſit clauſula caſûs. 1.

1. *Littora littoribus* contraria *fluctibus undas,* imprecor *arma armis* pugnent ipſique nepotes. Virg.

Verborum ſimilis ſit finis *Homæoteleuton* 1.

1. Ut ejus voluptatibus non modò cives *aſſenſerint,* ſocij *obtemperârint,* ſed etiam venti tempeſtateſque *obſecundârint.* Cic.

Eſto *Parezeſis* talis repetitio finis. 1.

1. O

1. O *fortunatam natam* me Conſule Romam.

Schema rerum eſt habitudo ipſius Orationis aut ſententiæ.

Aurea dicetur quævis ſententia *Gnome.* 1.

1. Minimè turpe eſt *docere*, quod honeſtum eſt *diſcere* Sen.

Rem circumloquimur ſit quando *Periphraſis* aptè 1.

1. Dico me *ire, quo*, ſolent *ſaturi*. Plaut.

Ecphoneſis erit mentis intentio quævis 1.

1. *O tempora! O mores.* Cic.

De Proſopopœiâ.

Eſt vitæ caſſis perſonæ fictio quævis 1.

1. *Parve* (nec invideo) ſine me *liber ibis* in urbem. Ovid.

Quæſtio *Erotema* eſt quævis in re manifeſtâ. 1.

1. Patere tua conſilia *non ſentis*? Quid ſuperiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid conſilij cæperis, *quem* noſtrûm ignorare *arbitraris*? Cic.

Omne ſupervacuum *Pleonaſmus* ritè vocatur. 1.

1. *Sic ore* locuta eſt. Vidi hîs *oculis*.

Eſt *Para* nempe *bole* rerum collatio pulchra 1.

1. *Qualis* in Eurotæ ripis aut per juga Cynthi exercet Diana choros, *Talis* erat Dido. Virg.

Verſus ad abſentem dicetur *Apoſtrophæ* ſermo 1.

1. Nec

1. Nec te tua plurima *Panthu* labentem pietas, nec Apollinis insula texit. Virg.

Aptum proverbiûm festiva *Paræmia* fertur 1.

Sus Minervam, cum indoctus doctum docere aggreditur.

Asteismos jocus urbanus, non rusticus, esto. 1. ut,

1. *Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mevi*, atque *idem jungat vulpes & mulgeat hircos*. Virg.

De Paralipesi.

Quam volumus notam ferimus rem sæpe tacere 1.

1. In præsentiâ, *judices*, injussu populi quæ *improbissimè* gesserit *reticebo*.

Dicta prius Declarat *Epexegesis* apertè 1.

1. *Tolle* fuga Turnum, atque instantibus *eripe* fatis.

Si quicquam objiciatur *Hypobola* ritè feretur. 1.

1. *Sum pius, heu doleo*, nam mihi sæpe nocet.

Verum anceps pugnæ *fuerat* fortuna: *fuisset*: quem metui moritura. Virg.

Malè *judicavit* populus, *at judicavit*. *Non debuit*; *at potuit, non sino*; *at* multi & clarissimi cives *tulerunt*. Cic.

—Si quid novisti rectius istis
Candidus imperti: si non, his utere mecum. Hor.

FINIS.

Teſtimonia Doctiſſimorum qui Grammaticam hanc penſitârunt.

In elaboratam *Mri. Patricij Deixij* Grammaticam.

Kirkwodius dixit Latios plaudente coronâ
Reddere quâ poſſent ora *Britanna* ſonos.
Seriùs egreſſus, parvâ comitante catervâ
Dexteriùs Monſtrans *Deixius* aptat opus.
Deixius eſt dexter, *Kirkwodius* eſto ſiniſter:
Grammaticam doceat clarus uterque ſuam.

Jo. Boerus, Ludimagiſter,
Dalkethenſis.

In Grammaticam Deixianam *Epigramma.*

SCripſit *Ariſtoteles* naturæ interpres & artis
Grammaticam, armatâ *Cæſar* & ipſe manu
Hellados & Latij duo lumina: ut ille Minervæ,
Martis hic, at ſæcli gloria uterque ſui.
Nec *Tulli*, cujus tremuit *Catilina* ſecures,
Ars iſthæc ſtudiis inficienda tuis!
Hanc *Buchanane* colis, quo ſe mea *Scotia* jactat,
Cui negat Arctoo terra ſub axe parem.
Hâc tandem *Deixi* ſudas invictus arenâ,
Quo nemo hanc artem doctiùs excoluit.
Cæſar, *Ariſtoteles*, *Buchananus*, *Tullius*, omnes
Omnibus, hoc libro, *Deixius* unus erit.

Ninian Paterſonus,
V. D. M.
Libertonenſis.

In

In Grammaticam doctiſſimi *viri Mri. Patricij Dykes,* metricè exaratam.

EXulet a ludis mœror, querulique faceſſant
Diſſen: ûm gemitûs. Rigui neque fulcet ocelli
Gutta caduca genas, ſinus, unde madeſcit:
Grammata quippe priùs cæcis obſcura latebris
Faridici ſeu dicta. Dei, nunc clara relucent
Eruta ſpelæis, patent tyronibus ipſis:
Pleraque perſtrinxit facili & ſermone ſoluto
Grammaticus doctus, fatum perpeſſus in quum
Stagula non numeris recinens; hic queſtibus omnem
Eripiens anſam terſo modulamine duram
Materiam veſtis, ſic mente reponitur alta
Sponte ſuâ: Legis & permulto dicta labore
Aurea quæ mirum dant interſuſa nitorem.
Cuncti aſſeniginæ cedent tibi, *Scotica* pubes
Exultans plaudat, tum quiſquis militat auricis
Caſtalidum caſtris certatim laudibus ornet.

Ja. Hoge,
Ex Scholâ
Sterlinenſi.

In elaboratam facilique & exacta methodo concinnatum *Mri. Patricij Deixij Grammaticam.*

QUæ diſperſa priùs per mille volumina, lector,
Complexa exiguo codice cuncta vides.
Præterea ingenio ſic ſunt digeſta ſagaci
Ut lucem a primis poſteriora ferant.
Præceptis brevitas, brevitati nobile lumen
Additur, & metricis omnia juncta modis.

Dum

Dum ſic barbariem *Deixi* Doctiſſime pellis:
Acclamet *Phœbus*, *Martia Roma* Patet.

Gratitudinis ergô poſuit
Jo. Pringle
Edinburgenus.

In D. *Patricij Deixij Grammaticam* Latinam, *αυτοσχεδιασμα* ab amico Authoris ſuſum.

NEquicquam vano deducunt pectora queſtu
Mortales; veluti puteo ſelice priores
Hauſiſſent quodcunque poteſt cognoſcier; ultra
Reſtat adhuc vigili nimium ſeges ampla labori:
Deixius exemplo eſt, valido molimine linguæ
Auſoniæ documenta, pio deprompta lacerto
Fontibus ex ipſis, rara brevitate recludens.
Fundamenta locans imo; quo poſſit in altum
Artibus eductis ſecurum inducere culmen.
Dulcia Theſpiadum ſequeris ſeu caſtra ſororum,
Concredaſve animo ſermonis lumina prorſi;
Seu placeant Senecæ vibrantia ſcita diſerti,
Seu juvet annales venerandæ evolvere Romæ;
Sparſa hîc reperies omni percommoda guſtu,
Haud ſecus aeriæ ſtillantia fercula manæ
Depluit in terras ubi largis imbribus æther
Demulſit placito variantia labra ſapore.
Jam nihil ulyoſis demum invidiſſe Batavis
Gerhardum eſt opus, aut ſoboli, ſua *Lilia*, *Brutî*.
Quicquid *Nigidius* finxit, *Fabiuſve* retexit

Veli-

Vellus aut volvit, tumuit quæque omnia. *Scaurus*,
Quicquid delleiûm *Festus*, vel *Servius* offert,
Nobile bacchato fudit ve *Scioppius* ore,
Ærus prisca rubir, seclo purgata recenti
Hæc rimanti oculo selecta in pectore *Deixi*
Condideras, tandem majorique eruta nisu.

Alex. Cuninghamius
literarum humaniorum, in Academiâ
Jacobi Regis *Edinburgenâ* Professor.

In-

INDEX

Alphabeticus exemplorum Etymologiæ cum vernaculâ interpretatione.

A.

A } *From.*
Ab. }
Abdo, *I hide.*
Abies, *a fir-tree.*
Abſcondo, *I hide.*
Abs, *from.*
Abſque, *except.*
Abunde, *abundantly.*
Abydos, *the name of a town.*
Abyſſus, *a bottomleſs Gulf.*
Ac, *and.*
Accendo, *I kindle.*
Accitu, *by ſending for.*
Accumbo, *I ſit down to meat.*
Acer ſubſ, *a Mapple-tree.*
Acer adj. *ſharp.*
Acheron, *the name of a river in hell.*
Achilles, *the name of a man.*
Acies, *the point of any ſharp thing.*
Acinacis, *a ſhabble ſword.*
Ac ſi, *as if.*
Acta, *publick acts.*
Acus aci, *a kind of fiſh.*
Acus aceris, *chaff.*
Acus acûs, *a needle.*
Ad, *to.*
Adagium, *a proverb.*
Adam, *the name of a man.*
Adamas, *an adamant-ſtone.*
Adeps, *fat.*
Admodum, *exceedingly.*
Adoleo, *I grow up.*
Adoleſcens, *a young man.*
Adulor, *I flatter.*
Adulter, *an adulterer.*
Adverſaria, *notes ſcribled before they be writ fair.*
Adverſus, *againſt.*
Ædepol, *a kind of oath.*
Ædes, *a temple.*
Ædificatur, *they build.*
Aëdon, *a nightingale.*
Ægrè, *difficultly.*
Ægyptus, *a name of a kingdom.*
Æneas, *the name of a man.*
Æquor, *the ſea.*
Aër, *the air.*
Æs, *braſs or money.*
Æther, *the firmament.*
Æthon, *one of the horſes of the Sun.*
Ævum, *eternity.*

Affi-

Afficio, *I move.*
Affligo, *I afflict.*
Agilis, *nimble.*
Ago, *I do.*
Agnoico, *I acknowledge.*
Agragas, *the name of an hill.*
Aio, *I say.*
Alacer, *chearful.*
Album, *a Register.*
Ales, *a winged fowl.*
Algeo, *I am cold.*
Aliquis, *any.*
Aliquo, *to some place.*
Alius, *an other.*
Aliter, *otherwise.*
Alpes, *certain names of hills.*
Allicio, *I allure.*
Alo, *I nourish.*
Alter, *another.*
Alteruter, *either of the two.*
Altrix, *she that nourisheth.*
Alvus, *the womb.*
Amaritia, *bitterness.*
Ambage, *a bout-gate.*
Ambigo, *I compass.*
Ambio, *I go about.*
Ambo, *both.*
Ames, *a fowlers staff.*
Amen, *so be it.*
Amicio, *I clothe.*
Amnis, *a river.*
Amo, *I love.*
Amplector, *I embrace.*
Amussis, *a levelling rule.*
An, *is it.*
Anchises, } *the names of*
Andreas, } *men*
Angiportus, *a narrow street.*
Ango, *I vex.*
Anguis, *a serpent.*
Anima, *the soul.*
Animus, *the mind.*
Anio, *the name of a river.*
Annales, *Chronicles.*
Anne, *is it so.*
Annuo, *I condescend to.*
Antæ, *Jambes of doors.*
Ante, *before.*
Antecello, *I excel.*
Anterior, *the former.*
Antes, *a buttresse.*
Anthæ, *rolls on womens foreheads.*
Antidotus, *an antidot*
Anus-ani, *the arse hole.*
Anus anûs, *an old wife.*
Apage, *get thee gone.*
Aperio, *I open.*
Apinæ, *trifles.*
Apiscor, *I find out.*
Apollo, *an heathen god.*
Apluſtre, *the tackle of a ship.*
Apricus, *set before the sun.*
Aprilis, *the month April.*
Apud, *with.*
Aqualis, *a water-spout.*
Aquilex, *a well-maker.*
Araris, *the name of a river.*
Aranius, *a shrew-mouse.*
Aratur, *they till.*
Arbor, *a tree.*
Arcas, *the name of a man.*
Arcus, *a bow.*
Arctus adj. *close or strait.*
Arctus subs. *a celestial sign.*
Ardeo, *I am hot.*
Arduus, *difficult.*
Argos, *the name of a country.*

Ar-

Argutiæ, *subtile words.*
Arma, *armour.*
Arrhabo, *an earnest-pennie.*
Ars, *art.*
Artifex, *a craftsman.*
Artocreas, *a flesh pie.*
Artus, *a joynt.*
As, *a shilling.*
Ascendo, *I go up.*
Asina, *an ass.*
Aspernor, *I contemn.*
Aspicio, *I behold.*
Assentio, *I agree.*
Assiduus, *continual.*
Ast, *but.*
Asto, *I stand by.*
Astu, *by subtilitie.*
Astyanax, *the name of a man.*
At, *but.*
Atagen, *a kind of bird.*
Athenæ, *the name of a city.*
Athos, *the name of a mountain.*
Atomus, *a mote in the Sun.*
Atque, *and.*
Atqui, *but.*
Atque ac, *as if.*
Attamen, *notwithstanding.*
Attollo, *I lift up.*
Auceps, *a fowler.*
Audeo, *I dare.*
Augeo, *I encrease.*
Aula, *an hall.*
Aureus, *of gold.*
Aut, *or.*
Autem, *but.*
Avaritia, *avarice.*
Aveo, *I desire.*
Avernus, *hell.*
Avis, *a bird.*
Axis, *an axile-tree.*

B.

BAccar, *a kind of herb.*
Bacchanalia, *feasts dedicated to Bacchus.*
Bactra, *the name of a Countrey.*
Baculus, *a staff.*
Balanus, *an accorn.*
Balneum, *a bath.*
Balteus, *a belt.*
Barathrum, *a bottomless gulf.*
Barbaria, *barbarity.*
Barbitus, *an instrument of musick.*
Barus, *a bramble.*
Bellaria, *delicates.*
Bellus, *good.*
Bene, *well.*
Benevolus, *favourable.*
Bes, *the eight part of a shilling.*
Biblus, *a bulrush, or book.*
Bibo, *I drink.*
Bisariam, *two wayes.*
Bigæ, *a chariot drawn with two horses.*
Bijugi, *yoked one with another by two.*

Bilis, *wrath.*
Bipennis, *a two edged inſtrument.*
Bipes, *having two feet.*
Biremis, *a ſhip rowed with two oares.*
Bis, *twiſe.*
Blandiliæ, *flattering words.*
Bombym, *a ſilk worm.*
Bonus, *good.*
Bos, *a cow, or ox.*
Britannia, *the name of an Iſland.*
Bubo, *an owl.*
Buccina, *a trumpet.*
Buris, *a plow-handle.*

C.

CAcoethe, *a bile, or ſore.*
Cacoethes, *an evil cuſtom.*
Cadaver, *a dead carkaſs.*
Cado, *I fall.*
Cædes, *ſlaughter.*
Cædo, *I ſtrick.*
Cælebs, *un-married.*
Cælites, *the ſaints above.*
Cælitùs, *from heaven.*
Cœlum, *heaven.*
Cænum, *clay.*
Cæpe, *an onion.*
Cæpi, *I begin, or have begun:*
Cæſim, *edgeling.*
Cætera, *the reſt.*
Calcaneus, *the heel.*
Calcar, *a ſpurr.*
Calendæ, *the firſt day of the moneth.*
Calco, *I am hot.*
Calix, *a cup.*
Callis, *a path-way.*
Calvor, *I am beld, or I deceive.*
Calx, *the heel.*
Calyx, *the bud of a flower.*
Cambio, *I exchange*
Campeſter, *pertaining to the fields.*
Canalis, *a conduit wherein water runneth*
Cancelli, *ſtenchers of windows.*
Cani, *gray hairs.*
Canina, *Dogs fleſh.*
Canis, *a dog.*
Canon, *a rule.*
Cano, *I ſing.*
Caplo, *I take.*
Capiſtrum, *an horſe-halter.*
Caput, *the head.*
Capſis, *take it if you will.*
Carcer, *a priſon.*
Carceres, *the place where the race beginneth.*
Cardo, *the hinge of a gate.*
Careo, *I want.*
Carex, *a wild-ſegg.*
Caro, *fleſh.*
Caſſis, is, *a net.*
Caſſis, idis, *an helmet.*

Ca-

Caſtor, *a heathniſh oath.*
Caſtra, *a camp.*
Caulis, *a ſtalk.*
Caveo. *I take heed, or eſchew.*
Cedo integ. *I yield.*
Cedo defect. *give thou.*
Celeber, *famous.*
Celer, *nimble.*
Cenchris, *a venemous ſerpent.*
Centimanus, *which hath an hundred hands.*
Cenſeo, *I ſuppoſe, or I judge.*
Ceremoniæ, *cuſtoms.*
Cerno, *I perceive.*
Certè conj. *at leaſt.*
Certè adv. *truly.*
Ceſpes, *a turff.*
Cete, *a whale.*
Ceu, *as.*
Chalybs, *ſteell.*
Chaos, *a confuſed maſs.*
Charis, *the Lady of kindnes.*
Charon, *the ferry man of hell.*
Charybdis, *a deep gulf.*
Chelys, *an harp.*
Cherubim, *one of the holy orders of angels.*
Chlamys, *a kind of garment.*
Chremes, *the name of a man.*
Chryſtallus, *Chryſtal.*
Cibaria, *victuals.*
Ciconia, *a ſtork.*
Cicur, *tame.*
Cieo, *I ſtir up.*
Cimmerii, *a certain people.*
Cinis, *aſhes.*
Circa, Circiter, Circum, *about.*
Circumſiſto, *I ſtand about.*
Circumeo, *I go about.*
Circumſto, *I ſtand about.*
Circundo, *I ſurround.*
Cis, Citer, Citra, *on this ſide.*
Civica, *a citizens garland.*
Civis, *a citizen.*
Clam, *ſecretly.*
Clango, *I ſound a trumpet.*
Claſſis, *a navy.*
Clavis, *a key.*
Claudo, *I cloſe.*
Clitellæ, *a pack ſadle.*
Clivus, *a ſteep deſcent of a hill.*
Clypeus, *a buckler.*
Coalco, *I grow together.*
Coccyx, *a cuckow.*
Codex, *a book.*
Codicilli, *epiſtles.*
Coeo, *I go together.*
Cognoſco, *I know.*
Cogo, *I force.*
Cohors, *a company.*
Coles, *a mans yard.*
Collis, *a little-hill.*
Colon, *a member of a ſentence.*
Colophon, *the end.*
Colo, *I adore, or till.*
Cometa, Cometes, *a comet.*
Comitia, *the Parliament.*
Comito, *I convey.*

Co-

Comitùs, *nigh at hand.*
Comminiſcor, *I devise.*
Commentarius, *an abridgement.*
Como, *I comb, or deck.*
Compedes, *fetters.*
Comperio, *I find by diligence.*
Compeſco, *I refrain.*
Compingo, *I put together.*
Compita, *croſs-wayes.*
Compleo, *I fill.*
Complex, *a partner in a crime.*
Complures, *many.*
Compos, *an enjoyer of his deſire.*
Compungo, *I prick.*
Concors, *agreeable.*
Congener, *of one ſtock, or kindred.*
Congruo, *I agree.*
Conjunx, *an husband, or yoke-fellow.*
Conniveo, *I wink at.*
Conquiniſco, *I ſhake the head*
Conſors, *a companion.*
Conſortio, *fellowſhip.*
Conſulo *I counſel.*
Contagio, *Infection.*
Contemno, *I undervalue.*
Conticeo, *I hold my peace.*
Continuò, *continually.*
Contra, *againſt.*
Conventus, *an aſſembly.*
Copiæ, *an hoſt.*
Cor, *the heart.*
Coram, *openly.*
Corbis, *a basket.*
Cornu, *an horn.*
Cornus, *the name of a tree.*
Corona, *a crown.*
Coronis, *the end.*
Corpus, *the body.*
Cortex, *the rind, or bark of a tree.*
Cos, *a whetſtone.*
Coſtus, *pepperwort.*
Cras, *to morrow.*
Craſtino, *I delay from day to day.*
Crates, *an hurdle.*
Crepo, *I make a ſound.*
Crepundia, *trifles for children.*
Creſco, *I grow.*
Criminor, *I blame.*
Crux, *the croſs.*
Cubile, *a bed.*
Cubo, *I ly down.*
Cucumer vel cucumis, *cucumber ſeed.*
Cudo, *a leatheren cap.*
Culex, *a midge.*
Culpa, *a fault.*
Culter, *a knife.*
Cùm præp. *with conj. and or both.*
Cunæ, Cunabula, *a cradle.*
Cupido, *deſire.*
Cupio, *I deſire.*
Curro, *I run.*
Cuſpis, *the point of a weapon.*
Cuſtos, *a keeper.*
Cynips, *a midge.*
Cynthius, *a name of Apollo.*

D.

D.

DAma, *a buck, or doe.*
Damnas, *condemned in a fine.*
Daps, *a banqueting dish.*
David, *the name of a man.*
De, *of.*
Dea, *a goddess.*
Decerno, *I decree.*
Decimæ, *tithes.*
Declivus, *enclining downward.*
Decurro, *I run downward.*
Defendo, *I defend.*
Defit, *there wanteth.*
Defrutum, *wine, whereof the half is sodden in.*
Degener, *base.*
Dego, *I live.*
Deinde, *moreover, or thereafter.*
Deleo, *I abolish.*
Delius, *a surname of Apollo.*
Delicium, *delight.*
Deliteo, *I lurk.*
Delphin vel delphis, *a kind of fish, the dolphin.*
Demo, *I take away.*
Demophoon, *the name of a man.*
Demum, *at length.*
Denseo, *I congeal.*
Deorsum, *Downward.*
Depso, *I knead.*
Deterior, *worse.*
Detineo, *I withhold.*
Deunx, *eleven ounces.*
Deus, *GOD.*
Dexter, *prosper.*
Dextrorsum, *toward the right hand.*
Dialectus, *a dialect, or language.*
Diametros, *a line dividing a figure in the midst.*
Dica, *an accusation.*
Dicis, *a mire-show.*
Dico, *I say.*
Dictio, *a word.*
Dicto, *I rehearse, or dictate.*
Dido, *the name of a woman.*
Dies, *a day.*
Differo, *I delay.*
Dignor, *I esteem worthy.*
Diligo, *I love.*
Dimico, *I fight.*
Dindymus, *the name of an hill.*
Diphthongus, *a Diphthong.*
Diræ, *cursings.*
Diruo, *I break down.*
Dis, *rich, or the God of hell.*
Disco, *I learn.*
Discrepo, *I discord.*
Dispesco, *I drive away.*
Displiceo, *I displease.*
Distinguo, *I make a difference.*
Ditio, *a dominion.*
Diu, *a long time.*
Diusfidius, *a kind of oath.*
Diversus, *diverse.*

Di-

Dives, *rich.*
Divertor, *I go from.*
Divido, *I divide.*
Dividiæ, *riches.*
Do, *I give.*
Doceo, *I teach.*
Doctè *learnedly.*
Doctus, *learned.*
Doleo, *I am grieved.*
Dolor, *pain, or grief.*
Domo, *I vanquish.*
Domus, *an house.*
Dos, *tocher.*
Duco, *I lead.*
Dudum, *long ago.*
Dulcis, *sweet.*
Dummodò *so that, or if.*
Duntaxat, *only.*
Duo, *two.*
Duodevigínti, *eighteen.*
Duritia, *hardness.*
Duro, *I harden.*

E.

E *From.*
Ebur, *Ivory.*
Ecastor, *a kind of oath.*
Ecquis, *who.*
Edisco, *I learn perfectly.*
Effranus, *unbridled.*
Efflictim, *vehemently.*
Egregius, *notable.*
Elephas, *an Elephant.*
Elicio, *I draw out.*
Eluo, *I wash out.*
Eminùs, *afar off.*
Emo, *I buy.*
Enervus, *weak.*
Enim, *for.*
Enitor, *I endeavour.*
Ensis, *a sword.*
Eo, *I go.*
Eò, *to that place.*
Eos, *the east.*
Epigramma, *an epigramm.*
Epitome, *an abridgement.*
Epos, *a kind of song.*
Epulum, *a feast.*
Equa, *a mare.*
Equester, *an horseman.*
Equidem, *truly.*
Equus, *an horse.*
Eremus, *a wilderness.*
Erga *towards.*
Ergò *therefore.*
Erysipelas, *a kind of sore*
Eryx, *the name of a mountain.*
Et, *and.*
Etenim, *for.*
Etiam, *also.*
Etiamsi, *although.*
Etsi, *albeit.*
Esox, *a kind of fish.*
Esurio, *I hunger.*
Eurus, *the east-wind.*
Eventus, *an event.*
Ex, *of, or from.*
Exanimus, *dead.*
Exanguis, *without blood.*
Excubo, *I wait, or awak*
Excubiæ, *watches.*

Excurro, *I run out.*
Excello *I excel.*
Ex-quiæ, *funerals.*
Exoleo, *I grow out of use.*
Expedio, *I dispatch.*
Experior, *I attempt.*
Expes, *hopeless.*
Exta, *the intrails.*
Exter, *outward.*
Extra, *without.*
Execror, *I curse.*
Exulo, *I am banished.*
Exuviæ, *spoils of enemies.*

F.

FAbaris, *the name of a river.*
Fabrico, *I fashion.*
Facesso, *I go about to do.*
Facetiæ, *merry conceits.*
Facio, *I make.*
Facilis, *easie.*
Factio, *a party.*
Fallo, *I deceive.*
Fama, *fame, or report.*
Familia, *a family.*
Far, *all kind of corn.*
Farcio, *I stuff, or fill.*
Faris vel re, *thou sayest.*
Fas, *lawful.*
Fasces, *a bunch of wands carried before the Magistrates.*
Fascis, *a fagot.*
Fascinum, *bewitching with the eyes.*
Fasti, *calenders distinguishing holy dayes from un-holy dayes.*
Fateor, *I confess.*
Fatiscor, *I am weary.*
Faux, *the gullet-pipe.*
Faveo, *I favour.*
Febris, *the fever.*
Fel, *the gall.*
Femen, *the upper part of the thigh.*
Femur, *the fore part of the thigh.*
Fera, *a wild beast.*
Ferbeo, *I am hot.*
Ferè. *almost*
Feriæ, *holy dayes.*
Fero, *I suffer.*
Ferme. *almost.*
Ferveo, *I am hot.*
Ficus ci, *the emroides.*
Ficus ûs, *a fig-tree, or a fig.*
Fido, *I trust.*
Fidus, *faithful.*
Figo, *I fasten.*
Filia, *a daughter.*
Filius, *a son.*
Filum, *a threed.*
Fimus, *dung.*
Findo, *I cleave.*
Fingo, *I feign.*
Finis, *the end.*
Fio, *I am made.*
Flabra, *a blast of wind.*

Flamen masc. *a priest.*
Flamen neut. *a blast of wind.*
Flecto, *I bow.*
Fleo, *I weep.*
Flumen, *a river.*
Fluo, *I run as water.*
Fodio, *I delve.*
Fœdus subs. *a covenant.*
Fœdus adj. *filthy.*
Fœlix, *happy.*
Fœnus, *usury.*
Follis, *a pair of bellows.*
Fomes, *fewel.*
Fons, *a well.*
Foras, *abroad.*
Forceps, *a pair of tongs.*
Forem, *I should or might be.*
Forfex, *a pair of sheers.*
Fores, *a door or gate.*
Fori, *the hatches of a ship.*
Foris, *without.*
Formido, *fear.*
Fornax, *a furnace.*
Fors, Forsan, Forsitan, Forsit, Forte, *perhaps.*
Fortunæ, *riches.*
Forum, *the market place.*
Frænum, *a bridle.*
Fraga, *a strow-berry.*
Frango, *I break.*
Frater, *a brother.*
Fraus, *deceit.*
Frico, *I rub or claw.*
Frigeo, *I am cold.*
Frigo, *I fry.*
Frit, *the grain in the top of the ear.*
Frons dis, *the leaf of a tree.*
Frons tis, *the forehead.*
Fructus, *fruit.*
Frugi, *thrifty.*
Frumentor, *I gather, or provide corn.*
Frumentum, *all kind of corn*
Fruor, *I enjoy.*
Frux, *corn.*
Fugio, *I flee.*
Fulcio, *I support.*
Fulgeo, *I shine.*
Funditus, *utterly.*
Fundo as, *I lay the foundation.*
Fundo is, *I pour out.*
Funis, *a rope.*
Funus, *a funeral.*
Furfur, *bran.*
Furfures, *the scales in the head.*
Furo, *I rage.*
Fustis, *a batton.*

G.

GAbriel, *the name of an angel.*
Gadir, *the name of an Island.*
Galea, *an helmet.*
Gallia, *the name of a country.*

Gargarus, *the name of an hill.*
Gaudeo, *I am glad.*
Gaza, *a treasure.*
Gelu, *frost.*
Gemini, *twins.*
Genæ, *the cheeks.*
Genesis, *a generation.*
Genitalia, *the privy members.*
Gener, *a son in law.*
Genus, *a kindred.*
Gero, *I carry.*
Gerræ, *trifles.*
Gibber, *crooked backed.*
Gigno, *I ingender.*
Git, *an herb called pepperwort.*
Glabreo, *I am bare, or bald.*
Glans, *a chesnut.*
Glisco, *I wax fat.*
Glis, *a rat.*
Glomus, *a clew.*
Gloria, *Glory.*
Glos, *a kind of flower.*
Gluten, *glue.*
Gracilis, *small.*
Gradior, *I go.*
Grassor, *I rage.*
Gratis, *for nought.*
Grex *a flock.*
Grossi, *unripe figs.*
Grossus, *an unripe fig.*
Grus, *a cran.*
Gryps, *a Gryphon.*
Gurges, *a deep well.*

H.

HAbeo, *I have.*
Habenæ, *the raines of a bridle.*
Hâc, *by this place.*
Hadria, *the Hadriatick Sea.*
Hæreo, *I stick to.*
Hæres, *an heir.*
Hæresis, *an heresie.*
Halcyon, *a kind of bird.*
Halec, Halex. } *an herring.*
Harpago, *a cleek.*
Haud, *not.*
Haurio, *I draw forth.*
Hebdomas, *a week.*
Hebe, *the name of a goddess.*
Hebes, *dull.*
Hepar, *the liver.*
Hercules, *the name of a man.*
Herculè, *a kind of oath.*
Heri, *yesternight.*
Heros, *a noble man.*
Hîc, *here.*

H.

Hilum, *the black of a bean.*
Hinc, *from hence.*
Hippomanes, *a kind of poysonous herb.*
Hir, *the loof, or palm of the hand.*
Hiſco, *I gape.*
Hodie, *to day.*
Homo, *a man or woman.*
Hordeum, *barley.*
Horizon. *the circle of the world.*
Hortor, *I exhort.*
Hoſpes, *an hoſt or ſtranger.*
Hoſpitor, *I lodge.*
Hûc, *hither.*
Hulcus, *a ſore, or bile.*
Humilis, *low.*
Humus. *the ground.*
Humanitùs, *after the faſhion of men.*
Hydrops, *the dropſie.*
Hyems, *winter.*
Hylax, *the name of a dogg.*

I.

IBer, *a ſpaniard.*
Ico, *I ſtrike.*
Icon, *an image.*
Idcirco, Ideo, Ideoque. } *therefore.*
Idûs, *the ides, certain days of the moneth.*
Igitur, *therefore.*
Ignis, *a fire.*
Ilia, *the intrals.*
Illâc, *thither.*
Ille, *he.*
Illecebræ, *allurements.*
Illic, *there.*
Illido, *I drive in.*
Illûc, thither.
Imbecillis, *weak.*
Imber, *a ſhowr of rain.*
Imbrex, *the gutter-tile.*
Immineo, *I ſtick out.*
Imo, *yea,*
Impenſè, *exceedingly.*
Imperator, *an Emperour.*
Impertio, *I beſtow.*
Impetus, *force.*
Impleo, *I fill.*
Impos, *unable.*
Inceſſo, *I invade, or aſſail.*
Incido, *I happen, or fall by chance.*
Incipio, *I begin.*
Incitas, *a great ſtrait or difficulty.*
Inclytus, *famous.*
Increpo, *I check or reprove.*
Incurro, *I run in.*
Incus, *a ſmiths ſtithy.*
Inde, *thence.*
Indiges, *a God made of a man.*
Indoles, *a diſpoſition.*
Induciæ, *truce.*

Indulgeo,

Indulgeo, *I cocker, or make much of one.*
Induo, *I put on.*
Industrius, *laborious.*
Induviæ, *ſpoils taken from enemies.*
Inermus, *unarmed.*
Iners, *ſkilleſs.*
Inferi, *Gods beneath.*
Inferiæ, *ſacrifices to infernal Gods for the dead.*
Inferne, *from below.*
Inferus, *below.*
Inficias, *a denyal.*
Infinities, *infinitely often.*
Infit, *he began.*
Infrà *beneath.*
Ingens, *huge.*
Ingratis, *in ſpight of the heart.*
Inimicitiæ, *hatred.*
Innoxius, *innocent.*
Inops, *needy.*
Inquam, *I ſay.*
Inquiro, *I ask.*
Inſidiæ, *ſnares.*
Inſilio, *I leap in.*
Inſtar, *like.*
Inſtigo, *I move, or egg on.*
Inſtituo, *I appoint.*
Inſto, *I preſs, or urge.*
Inſero, *I implant.*
Inſuberes, *a certain people of France.*
Intelligo, *I underſtand.*
Inter, *between.*
Intercus, *inward.*
Interior, *inner.*
Interpres, *an interpreter.*
Interpretor, *I expound.*
Intra } *within.*
Intro, }
Intùs, }
Invictus, *Invincible.*
Invitus, *unwilling.*
Irrito, *I provoke.*
Iſmarus, *the name of an hill.*
Iſtâc, *that way.*
Iſtîc, *there.*
Iſtinc, *from thence.*
Iſtûc, *thither.*
Ita, *yea.*
Itaque, *therefore.*
Iter, *a journey.*
Iterum, *again.*
Iddem, *likewiſe.*

J.

JAceo, *I ly.*
Jacio, *I caſt.*
Jam, *now.*
Jecur, *the liver.*
Job, *the name of a man.*
Jocus, *a ſport.*
Jubar, *the ſun beams.*
Jubeo, *I command.*
Jugerum, *an acre of land.*
Jugum, *a yoke, or top of an hill*
Jupiter, *an heathen God.*

Jurgo, *I chide.*
Juro, *I swear.*
Jus, *right, or broath.*
Juſta, *funerals.*
Juſticium, *a ceaſing from executing of Juſtice.*
Juſſu, *by command.*
Juvenis, *young.*
Juventus, *youth.*
Juvo, *I help.*
Juxta, *nigh by.*

L.

LAbes, *a ſpot.*
Labo, *I waver.*
Labor verb, *I ſlide.*
Labor nom. *labour.*
Lac. *milk.*
Lacedæmon, *the name of a town.*
Licer, *torn.*
Laceſſo, *I provoke.*
Laches, *a mans name.*
Lachrymo, *I weep.*
Lactes, *the ſmall guts.*
Lacus, *a lake, or pool.*
Lædo, *I hurt.*
Lagopus, *a kind of bird.*
Lais, *the name of a woman.*
Lambo, *I lick.*
Lamenta, *lamentations.*
Laniger, *that beareth wool.*
Laocoon, Laomedon, } *the names of men.*
Lapis, *a ſtone.*
Lar, *the hearth.*
Lares, *houſhold-Gods.*
Largior, *I beſtow.*
Lateo, *I lurk.*
Later, *tile, or brick.*
Latus a um, *broad.*
Latus eris, *the ſide.*
Laurus, *the laurel tree.*
Laus, *praiſe.*
Lautia, *coſtly banquets.*
Lavo, *I waſh.*
Leæna, *a lioneſs.*
Lebes, *a cauldron.*
Legitimus, *lawful.*
Lego, *I read.*
Leleges, *a certain people.*
Lemures, *ghoſts.*
Lens dis, *a nut.*
Lens tis, *a kind of pulſe.*
Leopardus, *a leopard.*
Leo, *a lyon.*
Lepus, *an hare.*
Lesbos, *the name of an iſland.*
Lethifer, *deadly.*
Lethum, *death.*
Lex, *a law.*
Liber ſubſ. *a book.*
Liber adj. *free.*
Liberi, *children.*
Liberta, *a free-woman.*
Libet, *it liketh.*
Libripens, *a weigher.*
Lichen, *the ring worm.*
Licentior, *too liberal.*
Licet verb. *it is lawful.*

Li-

Licet adv, *albeit.*
Lien, *the ſplen, or melt.*
Ligo, *a ſpade.*
Limax, *an houſe-ſnail.*
Limes, *a limit, or march.*
Limus ſubſ. *ſlime.*
Limus adj. *crooked.*
Linquo, *I leave.*
Lino, *I beſmaire, or anoint.*
Linter, *a little boat.*
Liqueo, *I melt.*
Liquor verb. *I am melted.*
Liquor nom, *liquour.*
Lis, *ſtrife.*
Literæ, *epiſtles.*
Loci, *the womb.*
Loculi, *bags.*
Locuples, *rich.*
Locus, *a place.*
Loquor, *I ſpeak.*
Lucar, *a lark.*
Luceo, *I ſhine*
Ludo, *I play.*
Lues, *deſtruction.*
Lugeo, *I lament.*
Lumbi, *the loins.*
Luo, *I ſuffer.*
Luſtra, *dens.*
Lutum, *clay.*
Lux, *light.*
Luxuria, *riot.*
Lynx, *a kind of beaſt.*
Lyrinx, *the name of a fowl.*

M.

MAcellum, *the market-place.*
Macte, *O brave.*
Magalia, *cottages.*
Magis, *more.*
Magnes, *a load-ſtone.*
Magnificò, *I praiſe.*
Magniloquus, *that ſpeaketh loſty things.*
Magnopere, *greatly.*
Magnus, *great.*
Maguduris, *the name of an herb.*
Malè, *evily.*
Maledicus, *railing.*
Malificus, *hurtful.*
Malus, *evil.*
Mancipium, *a ſlave.*
Mancipi, *of ones own poſſeſſion.*
Maneo, *I abide.*
Manes, *the ſouls of the dead.*
Manubiæ, *ſpoils of enemies.*
Manus, *the hand.*
Mapalia, *cottages.*
Mare, *the ſea.*
Margo, *the margent, or brink of a thing.*
Marmor, *a marble-ſtone.*
Marſupium, *a purſe.*
Mas, *the male.*
Maſſicus, *the name of a mountain.*

Maſtix, *a whip, or ſcourge.*
Mater, *a mother.*
Materia, *a matter.*
Maturus, *ripe.*
Maturinus, *of the morning.*
Maximè, *greatly.*
Medeor, *I cure.*
Mediusfidius, *an heathen oath*
Mejo, *I piſs.*
Mel, *honey.*
Melchiſedeck, *the name of a man.*
Mele, *a ſong.*
Melos, *melody.*
Meminì, *I remember.*
Memor, *mindful.*
Menda, *a blot, or fault.*
Menſes, *an iſſue, or flux.*
Menſis, *a moneth.*
Mephitis, *an ill ſavour of the earth.*
Merces, *a reward.*
Merges, *a ſheaf.*
Mergo, *I drown.*
Meridies, *midday.*
Meritus, *deſerving.*
Merops, *a kind of bird.*
Metior, *I meaſure.*
Meto, *I reap.*
Metuo, *I fear.*
Meus, *mine.*
Mico, *I ſhine.*
Mille, *a thouſand.*
Minæ, *threatnings.*
Mineo, *I ſtick out.*
Minerva, *the name of a goddeſs.*
Minimè, *no wayes.*
Minos, *the name of a man.*
Minùs, *leſs.*
Minutiæ, *mites.*
Mirificus *wonderful.*
Miſceo, *I mix.*
Miſer, *wretched.*
Miſeret, *it pitieth.*
Miſereor, *I have pity upon.*
Mitto, *I ſend.*
Modò, *now.*
Molaris, *a mill-ſtone.*
Molo, *I grind.*
Moly, *a kind of Herb.*
Monile, *a chain.*
Mons, *a mountain.*
Mordeo, *I bite.*
Morior, *I die.*
Moror pen. cor. *I delay.*
Moror pen. prod. *I play the fool.*
Morum, *a mul-berry.*
Mors, *death.*
Mos, *a cuſtom.*
Mucro, *the point of any ſharp thing.*
Mugil vel mugilis, *a mullet-fiſh.*
Mula, *a mule.*
Mulceo, *I mitigate.*
Mulctra, *the milking-pale.*
Mulgeo, *I milk.*
Mulſum, *a kind of ſweet wine.*
Multicia, *a kind of garment.*
Mul ò, *by much.*
Multùm, *much.*
Multus, *many.*
Munditia, *cleanlineſs.*
Mundus ſubſ. *the world:*

Mun-

Mundus adj. *clean.*
Munero, *I reward.*
Munia, *offices.*
Munus, *a gift.*
Muralis, *a kind of crown.*
Murmur, *a noise.*
Mus, *a mouse.*
Mutus, *dumb.*
Myrmex, *a pismire.*

N.

NÆ, *truly.*
Nam, } *for.*
Namque, }
Nanciscor, *I get.*
Nardus, *spicknard.*
Nata, *a daughter.*
Natales, *parentage.*
Natalis, *a birth day.*
Natalitia, *feasts upon birthdayes.*
Nato, *I swim.*
Natrix, *a water-snake.*
Natu, *by birth.*
Natus, *a son.*
Nauci, *nought.*
Navis, *a ship.*
Ne, *least.*
Nec, *neither.*
Necesse, *needful.*
Necne, *whether.*
Neco, *I kill.*
Nectar, *sweet wine.*
Necto, *I knit.*
Nedum, *not only.*
Nefas, *unlawful.*
Nefrens, *a grice.*
Negligo, *I neglect.*
Nemo, *none.*
Nempe, *to wit.*
Neo, *I spin.*
Nepenthes, *a kind of herb.*
Neptis, *a niece.*
Nequam, *a knave.*
Nequaquam, *no wayes.*
Neque, *neither.*
Nequis, *lest any, or let none.*
Nerio, *the name of a woman.*
Nervus, *a sinew.*
Neu, } *neither*
Neve, }
Nex, *death.*
Nexo, *I knit.*
Ni, *unless.*
Nideo, *I shine.*
Nihil, } *nothing.*
Nihili, }
Nihilum }
Nilus, *the name of a river.*
Nimis, *too much.*
Nimirum, *yes forsooth.*
Ningit, *it snoweth.*
Nisi, *except.*
Nitor, *I endeavour.*
Nitrum, *salt-peter.*
Nix, *snow.*
Noceo, *I hurt.*
Noctu, *in the night.*
Non, *not.*

Nonæ, *the nones.*
Nonne, *is it not ſo?*
Noſco, *I know,*
Noſter, *ours.*
Noſtras, *of our countrey.*
Novi, *I know.*
Novus, *new.*
Nox, *night.*
Nubo, *I am married, or I vail.*
Nudiuſtertius, *ere yeſter-night.*
Nugæ, *triſles.*
Nugas, *a triſler.*
Nullus, *none.*
Num, Numquid, } *whether.*
Numquis, *who.*
Nuo, *I nod.*
Nuper, *lately.*
Nunc, *now.*
Nundinæ, *a market.*
Nuptiæ, *a marriage.*
Nuprurio, *I deſire to marry.*
Nuſquam, *no where.*
Nutritia, *nurſes wages.*

O.

OBex. *a bolt or bar.*
Objectu, *by caſting in the way.*
Oblivio, *forgetfulneſs*
Obliviſcor, *I forget.*
Oboleo, *I ſmell.*
Occido, *I kill.*
Occido, *I fall down.*
Occularia, *eye-bright.*
Occulo, *I hide.*
Oclor, *ſwifter.*
Odi, *I hate.*
Oëdipus, *the name of a man.*
Offendo, *I offend.*
Offuciæ, *craſty wayes.*
Oleo, *I ſmell.*
Olfacio, *I give ſmell.*
Olus, *a kind of herb.*
Olympia, *a kind of games.*
Omnino, *altogether.*
Omnis, *all.*
Onus, *a burther.*
Onyx, *the nail of a mans finger, or a precious ſtone.*
Operæ, *work-men.*
Opes, *richés.*
Opis, *help.*
Opus eris, *a work.*
Opus adj. indec. *neceſſary.*
Opus ſubſ. indec. *need.*
Opûs, *the name of a city.*
Orbis, *a circle.*
Ordior, *I begin.*
Ordino, *I order.*

Ordo, *an order.*
Oreæ, *the bits of a bridle.*
Oreſtes, *the name of a man.*
Orior, *I ariſe.*
Orions, *the eaſt.*
Orpheus, *the name of a man.*
Oryx, *a kind of beaſt.*
Oſculor, *I kiſs.*
Oſi, *I would.*
Os oris, *the mouth.*
Os oſſis, *a bone.*
Oſſa, *the name of a mountain.*
Ovat, *he rejoyceth.*

P.

PÆan, *a ſong of Apollo.*
Paleæ, *chaff.*
Palam, *openly.*
Pallas adis, *an heathen goddeſs.*
Pallas antis, *the name of a man.*
Palmes, *the branch of a vine tree.*
Palus, *a mire.*
Pampinus, *the leaf of a vine tree.*
Pan, *an heathen god.*
Pando, *I open.*
Pangæus, *the name of a promontory.*
Pango, *I faſten.*
Panis, *bread.*
Pannaces, *the herb alheal.*
Panthus, *the name of a man.*
Papyrus, *paper.*
Par, ſubſt. *a pair.*
Par adj. *equal.*
Parapherna, *all womens furniture.*
Parcæ, *the Ladies of fate.*
Parco, *I obey.*
Paries, *a wall.*
Pario, *I bring forth.*
Paris, *the name of a man.*
Pariſij, *the name of a town.*
Pariter, *likewiſe.*
Partes, *a faction.*
Particeps, *a partaker.*
Parturio, *I travail with child.*
Partus, *birth.*
Parùm, *a little.*
Parvus, *little.*
Paſcha, *the paſſover.*
Paſco, *I feed.*
Paſſer, *a ſparrow.*
Paveo, *I am afraid.*
Patricius, *a mans name.*
Patriſſo, *I imitate my father.*
Paulò, *a little.*
Pauper, *poor.*
Pax, *peace.*
Pecus, udis, *a beaſt.*
Pecus oris, *all kind of beſtial.*

Pecten,

Pecten, *a comb.*
Pecto, *I kemb.*
Pedester, *a foot-man.*
Pedetentim, *by leisure.*
Pedo, *I stink.*
Pedum, *a shepherds-staff.*
Pelage, } *the sea.*
Pelagus, }
Pello, *I put away.*
Pelvis, *a bason.*
Penates, *houshold-gods.*
Pendeo, *I am hanged.*
Pendo, *I consider.*
Penè, *almost.*
Penes, *in ones power.*
Penitus, *altogether.*
Penna, *a pen.*
Penthesilea, *the name of a woman.*
Penum, *all kind of victuals.*
Penus, *a victual house.*
Per, *by.*
Percello, *I strike thorow.*
Percutio, *I smite.*
Perduellio, *treason.*
Perendiè, *the morrow after to morrow.*
Pergamus, *the palace of king Priamus.*
Pergo, *I go on.*
Perimetros, *above measure.*
Perlego, *I read over.*
Permissu, *by permission.*
Perneco, *I kill.*
Perpes, } *perpetual.*
Perpetuus, }
Pertædet, *it greatly wearieth.*
Pes, *the foot.*
Pessundo, *I trample under foot.*
Pestis, *a plague.*
Peto, *I seek.*
Phaethon, *the name of a man.*
Phaleræ, *horse ornaments.*
Phænix, *the name of a bird.*
Pharus, *a beacon.*
Phaselus, *a little ship.*
Philippi, *the name of a city.*
Philosophor, *I profess philosophy.*
Phlegeton, *the name of a river.*
Phorcys, *the name of a man.*
Pietas, *godliness.*
Piget, *it irketh.*
Pignus, *a pledge.*
Pigritia, *sloathfulness.*
Pileus, *a cap.*
Pingo, *I paint.*
Pinso, *I bake.*
Piper, *pepper.*
Piscis, *a fish.*
Pitisso, *I sip.*
Pituita, *phlegm.*
Pius, *godly.*
Placeo, *I please.*
Placet, *It pleaseth.*
Plagæ, *snares.*
Plane, *plainly.*
Planeta, } *a planet-star.*
Planetes, }
Plaudo, *I clap hands for joy.*

Plebs

Plebs, *the common people.*
Plecto, *I punish.*
Pleo, *I fill.*
Plico, *I fold.*
Pluit, *it raineth.*
Poema, *a poem.*
Pol. *an heathen oath.*
Polleo, *I excel.*
Pollex, *the thumb.*
Pollis, *fine flower.*
Polluceo, *I make ready a ſumptuous banquet.*
Pondo, *a pound weight.*
Pondus, *a burthen.*
Pono, *I put, or place.*
Pontus prop. *the name of a countrey.*
Pontus appel, *the ſea.*
Pons, *a well.*
Poples, *the thigh.*
Populor, *I deſtroy.*
Populatim, *altogether.*
Porcellus, *a litle hog.*
Porrum, *a leek.*
Porticus, *a gallery.*
Portio, *a portion.*
Portus, *an harbour.*
Poſco, *I demand.*
Poſſum, *I can.*
Poſt, *after.*
Poſterus, *next.*
Poſtica, *a back door.*
Poſtis, *a poſt.*
Potior, *I enjoy.*
Potis, *able.*
Potius, *rather.*
Potiſſimùm, *eſpecially.*
Poto, *I drink a pick.*
Præ, *before.*
Præbia, *remedies againſt inchantments.*
Præceps, *headlong.*
Præcino, *I ſing before.*
Præcis, *prayer.*
Præcurro, *I run before.*
Præſtigiæ, *deceits.*
Præſto, *I excel.*
Præpes, *light in fleeing.*
Præs, *a ſurety.*
Præter, *beſides.*
Præterea, *moreover.*
Prævertor, *I prevent.*
Prandeo, *I dine.*
Premo, *I preſs.*
Presbyter, *an elder.*
Primæ, *the firſt place.*
Primates, *magiſtrates.*
Primitiæ, *the firſt fruits of every year.*
Primo, *firſt.*
Primores, *noblemen.*
Prior, *the former.*
Pro, *for.*
Proceres, *head-men, or nobles.*
Procul, *far.*
Procuro, *I do any mans buſineſs.*
Prodigo, *I conſume, or ſpend.*
Profectò, *truly.*
Proficiſcor, *I go.*
Profluvium, *an iſſue.*
Prohibeo, *I forbid.*
Proinde, *therefore.*
Proles, *a child.*
Promo, *I bring forth.*
Promptu, *in readineſs.*

Promulſis, *a kind of ſweet wine.*
Promuſcis, *the ſnout of an Elephant.*
Propè, *nigh.*
Propèmodùm, *almoſt.*
Properus, *haſty.*
Propior, *nearer.*
Propiùs, *nearlyer.*
Propter, *for.*
Proſapia, *a lineage.*
Proſper, *proſperous.*
Proximè, *next.*
Proximus *neareſt.*
Pſallo, *I play on an harp.*
Puber, *a young man.*
Pubes, *the privy parts.*
Puder, *it aſhameth.*
Pudor, *ſhame.*
Puer, *a boy.*
Pugil, *a champion.*
Pugillares, *a pair of writing Tables.*
Pugio, *a dagger.*
Pulchrè, *goodly.*
Pulpitum, *the higher part of the ſtage.*
Puls, *Pottage.*
Pulſo, *I beat.*
Pulvis, *duſt.*
Pumex, *a pumiſh ſtone.*
Punctim, *pointingly.*
Punio, *I puniſh.*
Puppis, *the hinder part of a ſhip.*
Pus, *worſome.*
Pura, *to wit.*
Pyraſter, *the wild pear-tree.*
Pyrus, *a Pear-tree.*
Python, *a kind of ſerpent.*

Q

Quà, *which way.*
Quadrigæ, *a chariot drawn with four horſes.*
Quæro, *I ſeek.*
Quàm, *how.*
Quamdiu, *how long.*
Quamdudum, *how long ago.*
Quamobrem, *wherefore.*
Quamprimùm, *very ſhortly.*
Quàmvis, *albeit.*
Quandoquidem, *ſeing.*
Quamquam, *albeit.*
Quantò, *by how much.*
Quantopere, *how greatly.*
Quapropter, Quare. } *wherefore.*
Quaſi, *likeas. or, as if.*
Quæſo, *I beſeech.*
Quatio, *I ſhake.*
Quatuor, *four.*
Que, *and.*
Quemadmodum, *even as.*
Queo, *I am able.*
Quercus, *an oak tree.*
Queror, *I lament.*
Qui, *how.*
Qui, *who.*
Quia, *becauſe.*
Quicunque, *whoever.*

Qui-

Quidam, *ſome certain perſon.*
Quidem, *verily.*
Quidni, *why not.*
Quid ita, *why ſo.*
Quies, *reſt.*
Quilibet, *any whoſoever.*
Quin, *why not, or wherefore not.*
Quinam, *how.*
Quiris, *the Roman people.*
Quis, Quisnam, *who.*
Quiſpiam, *any perſon.*
Quiſputas, *whom troweſt thou.*
Quiſquam, *any.*
Quiſque, *every man.*
Quiſquiliæ, *leaves fallen from trees.*
Quiſquis, *whoever.*
Quivis, *whoever thou wilt.*
Quò, *whither.*
Quomodò, *how.*
Quoniam, *becauſe.*
Quoque, *alſo.*
Quorſùm, *whither.*
Quot, *how many.*
Quoties, *how oft.*
Quouſque, *how long.*

R.

RAdicitùs, *from the root.*
Rado, *I ſhave.*
Ramex, *a kind of ſwelling.*
Rapio, *I pull.*
Raptim, *ſuddenly.*
Rarò, *ſeldom.*
Raſtrum, *a rake.*
Raucio, *I am hoarſe.*
Ravis, *hoarſeneſs.*
Recenſeo, *I take a view, or I muſter men of war.*
Recido, *I fall back.*
Redux, *that is brought back ſafe from danger.*
Refello, *I refel.*
Refragor, *I reſiſt.*
Reliquiæ, *remnants.*
Remex, *a boat man.*
Reminiſcor, *I remember.*
Remordeo, *I bite again.*
Renes, *the Reins.*
Reor, *I believe.*
Repetundarum, *goods ſtoln from the Common-wealth.*
Reperio, *I find by chance.*
Replico, *I unfold.*
Repo, *I creep.*
Repoſco, *I ask again.*
Repungo, *I prick again.*
Requies, *quietneſs.*
Res, *a thing.*
Reſex, *the vine branch being cutted, ſpringing up again.*
Reſilio, *I leap back.*
Reſpublica, *the common-wealth.*

Re-

Reſtis, *a rope.*
Reſto, *I remain.*
Rete, *a net.*
Reverendus, *worthy of reverence.*
Rex, *a King.*
Rideo, *I laugh.*
Ringor, *I grin.*
Robur, *an oak tree.*
Rodo, *I knaw.*
Rogatu, *by entreaty.*
Roma, *the name of a city.*
Ros, *dew.*
Roſtra, *a pulpit.*
Rubus, *a bramble buſh.*
Rudens, *a cable tow.*
Rudo, *I roar like an aſs.*
Rudus adj. *rude.*
Rudus ſubſ. *broken pieces of ſtones.*
Rufus, *reddiſh, or yellowiſh.*
Rumpo, *I break.*
Ruo, *I fall, or run with force.*

S.

Sacer, *holy.*
Sacro, *I hallow.*
Sæpe, *oftentimes.*
Sal, *Salt.*
Salar, *a trout.*
Sales, *merry talking.*
Salinæ, *a ſalt-ſat.*
Salio, *I leap.*
Sal'o, *I Salt.*
Saltem, *at leaſt.*
Saluber, *wholeſom.*
Salum, *the Sea.*
Salus, *health.*
Salutor, *I am ſaluted.*
Salto, *I skip.*
Salve, *God ſave you.*
Samnis, *a kind of people:*
Sancio, *I eſtabliſh, or ſtatute.*
Sandix, *a ſort of colour.*
Sanè, *truly.*
Sanguis, *blood.*
Sapio, *I am wiſe, or I taſte.*
Sapphirus, *a ſapphire-ſtone.*
Sartago, *a frying-pan.*
Satias, *glutting.*
Satis, *enough.*
Satisdo, *I ſatisfie.*
Satius, *better.*
Satur, *full.*
Saturnalia, *feaſts dedicated to Saturn.*
Sævitia, *cruelty.*
Scabo, *I ſcratch.*
Scalæ, *a ladder.*
Scalpturio, *I often ſcratch.*
Scamnum, *a desk.*
Scando, *I climb.*
Scelus, *wickedneſs.*
Scilicet, *to wit.*

Scio,

Scio, *I know.*
Scindo, *I cut.*
Scomma, *a mock.*
Scopæ, *a beſom.*
Scribo, *I write.*
Scrobs, *a ditch.*
Scruta, *old garments, or traſh.*
Seco, *I cut.*
Secubo, *I ly apart.*
Secundæ, *the after birth.*
Secundum, *nigh by.*
Securis, *an ax.*
Secus, *otherwiſe.*
Sedeo, *I ſit.*
Sedes, Sedile, } *a ſeat.*
Seges, *all kind of corn not cutted down.*
Segnitia, *ſloathfulneſs.*
Segregatim, *a part.*
Semel, *once.*
Semis, *the half of a ſhilling.*
Semiſomnus, *half ſleeping.*
Semper, *always.*
Senectus, *old age.*
Senex, *old.*
Senſim, *by little and little.*
Senſus, *the ſenſe.*
Sentio, *I perceive.*
Sentis, *a thorn.*
Seorſum, Separatim, } *ſeparate, or apart.*
Sepelio, *I bury.*
Sepio, *I hedge.*
September, *the name of a moneth.*
Seps, *an hedge.*
Sequeſter, *a reconciler of controverſies.*
Sequior, *worſe, or declining.*
Sequor, *I follow.*
Seriùs, *later.*
Sermo, *a diſcourſe.*
Sero verb, *I ſow, or ſet in order.*
Serò adv, *late.*
Serta, *a garland of flowers.*
Serva, *a woman-ſervant.*
Servitus, *bondage.*
Seu, *whether, or or.*
Si, *if.*
Sibilus, *an hiſſing.*
Sido, *I ſettle.*
Sidus, *a ſtar.*
Signifer, *a ſtandard-bearer.*
Siler, *a willow-tree.*
Silex, *a flint-ſtone.*
Similis, *like.*
Simois, *the name of a river.*
Simul, *together.*
Smilax, *wood-bent.*
Sin, *but if.*
Sinapi, *muſtard.*
Sine, *without.*
Singuli, *every one.*
Singultio, *I ſob.*
Singulatim, *one by one.*
Siniſter, *unproſperous.*
Sino, *I ſuffer.*
Siquis, *if any.*
Sirtis, *a ſhelf in the Sea.*
Sis, *if thou wilt.*
Siſto act. *I ſtop.*

Siſto

Sisto neut. *I stand.*
Siti, *thirst.*
Sive, *whether, or or.*
Smaragdis, *a kind of precious stones.*
Soboles, *a succession.*
Socer, *a father in law.*
Socia, *a fellow.*
Sodes, *if thou dare.*
Sol, *the sun.*
Soleo, *I use.*
Solor, *I comfort.*
Solum nom. *the ground.*
Solùm adv. *only.*
Solus, *alone.*
Solvo, *I loose.*
Somnus, *sleep.*
Sonipes, *a Courser.*
Sono, *I sound.*
Sopor, *a sound sleep.*
Sorbeo, *I sup.*
Sorbillo, *I sup often.*
Sordes, *filth.*
Sortes, *oracles.*
Sospes, *safe.*
Sotularis, *a kind of shoe.*
Spadix, *a scarlet, or red colour.*
Spargo, *I scatter.*
Species, *likeness.*
Specus, *a den.*
Sperno, *I disdain.*
Spes, *hope.*
Sphinx, *a kind of beast.*
Spinter, *a brooch.*
Splen, *the melt.*
Spondeo, *I promise.*
Sponsalia, *gifts given by lovers.*
Sponsis, *of his own accord.*
Stativa, *a standing camp.*
Statuo, *I appoint, or resolve.*
Sterno, *I throw down.*
Sterto, *I snort.*
Stipes, *a stock of a tree.*
Stips, *a reward.*
Stipulor, *I require.*
Stirps, *the root.*
Sto, *I stand.*
Strenuus, *valiant.*
Strepo, *I make a noise.*
Strictim, *briefly.*
Strideo, *I make a noise.*
Strigilis, *an horse-comb.*
Stringo, *I strain.*
Struo, *I build.*
Suadeo, *I perswade.*
Sub. *under.*
Suber, *the cork-tree.*
Subscus, *a wedge.*
Subsellia, *benches whereupon men set their feet.*
Subtal, *the hollow of the foot.*
Subter, *beneath.*
Subrus, *under.*
Succumbo, *I lie under.*
Suffoco, *I choke.*
Sum, *I am.*
Sumo, *I take.*
Suppellex, *houshold stuff.*
Super, *above,*
Superi, *Gods above.*
Supernè, *from above.*
Supero, *I overcome.*
Superus, *above.*
Supercubo, *I ly upon.*

Superſtes, *remaining.*
Supperiæ, *aid.*
Supra, *above.*
Surgo, *I riſe.*
Surſùm, *upward.*
Sus, *a ſow.*
Suſtollo, *I liſt up.*
Syndon, *fine linnen.*
Syngraphus, *an obligation, or bill.*
Synodus, *a general aſſembly.*

T.

TÆdet, *it wearieth.*
Tabes, *a conſuming.*
Tabi, *of filthy gore, or blood.*
Taceo, *I keep ſilence.*
Tallo, *a recompence.*
Talis, *ſuch.*
Talpa, *a moodiwarp.*
Tam, *as much.*
Tamen, *notwithſtanding.*
Tango, *I touch.*
Tantò, Tantùm, *ſo much.*
Tantùm non, *almoſt.*
Tantundem, *ſo much.*
Tapes, *tapeſtry.*
Tartaris, *hell.*
Taygetus, *the name of an hill.*
Teges, *a mat.*
Temno, *I undervalue.*
Tempe, *a part of Theſſalie.*
Tempori, *in time.*
Tendo nom. *a kind of inſtrument of moving in the top of Muſcels.*
Tendo verb, *I extend.*
Tenedos, *the name of an Iſland.*
Tenebræ, *darknes.*
Teneo, *I hold.*
Tener, *tender.*
Tenus, *even to.*
Ter, *thriſe.*
Teres, *long and round.*
Tergeo, Tergo, *I wipe.*
Termes, *a bough of a tree.*
Tero, *I break or wear.*
Terreo, *I fear, or amaze.*
Teſqua, *a wilderneſs.*
Tethys, *an heathen goddeſs.*
Texo, *I weave.*
Theſeus, Thomas, *the names of men.*
Thorax, *a breaſt-plate.*
Thos. *a kind of wolf.*
Tiaras, *a round ornament for the head.*
Tiberis, *the name of a river.*
Tibiçen, *a piper.*

Tig-

T.

Tignus, *a jest of an house.*
Tigris, *a tigre.*
Timeo, I *fear.*
Tiryns, *the name of a river.*
Titan, *the name of a God.*
Tollo, *I lift up.*
Tomex, *a cord.*
Tondeo, I *clip.*
Tono, I *thunder.*
Torqueo, I *wrest.*
Torrens, *a swift running sprat.*
Torreo, I *roast.*
Torris, *a fire-brand.*
Torquis, *a chain.*
Tot, *so many.*
Toties, *so oft.*
Totus, *whole of wholly.*
Trabs, *a beam of an house.*
Tradux, *a vine-branch brought from tree to tree.*
Trabo, I *draw.*
Tremes, *across-way.*
Trans, *over.*
Tremo, I *tremble.*
Tribus, *a tribe, or kindred.*
Tribunal, *a judgment-seat.*
Tricæ, *feathers wrapped about the feet of chickens.*
Tricorpor, *that hath three bodies.*
Tridens, *an thing that hath three teeth.*
Trigæ, *a cart drawn with three horses.*
Triplices, *little scrols of three leaves.*
Tripus, *a three-footed stool.*
Triscurria, *great scoffing.*
Triticum, *wheat.*
Tros, *the name of a man.*
Trudo, I *thrust out.*
Truncus, *a stump.*
Tu, *thou.*
Tudes, *an hammer.*
Tueor, I *defend.*
Tum, *then.*
Tumeo, I *swell.*
Tundo, I *beat.*
Turbo nom. *a whirle-wind*
Turbo verb, I *trouble.*
Turgeo, I *swell.*
Turris, *a tower.*
Turtur, *a turtle dove.*
Tus, *the incense tree.*
Tussis, *the cough.*
Tyrannis, *tyranny.*
Tyrinthius, *the name of a man.*

U.

Uber subst. *a pap.*
Uber adj. *fruitful.*
Ubi, *where.*
Ucalegon. *a mans name.*
Udo, *a kind of shoe.*
Ulciscor, I *revenge.*
Ullus, *any.*

Ulterior, *further.*
Ultra, *beyond.*
Unà, *together.*
Uncia, *an ounce.*
Unde, *from whence.*
Unedo, *the name of a tree.*
Unguis, *a nail.*
Universim, *wholly.*
Unus, *one.*
Urgeo, I *press.*
Uro, I *burn.*
Ursa, *a constellation.*
Ut, *that, or as.*
Uter subs. *a bottle.*
Uter adj. *which of the two.*
Uterus, *a womb.*
Uti, *that, or as.*
Utinam, I *would to God.*
Utor, I *use.*
Utpote, *because.*
Utrò, *towards which part.*
Utròbique, *on both sides.*
Utrùm, *whether.*
Usquàm, *any where.*
Usque, *until.*

V.

VAcuus, *empty.*
Væneo, I *am sold.*
Vado, I *go.*
Væundo, I *sell.*
Valdè, *greatly.*
Valeo, I *am able.*
Valvæ, *folding doors.*
Vannus, *a fan.*
Varix, *a bolden vein.*
Vas vadis, *a surety.*
Vas vasis, *a vessel.*
Vates, *a prophet.*
Vectis, *a bar.*
Vectigal, *a tribute.*
Veho, I *carry.*
Vel, *or.*
Vellico, I *pluck.*
Vello, I *pull.*
Vellus, *a fleece of wool.*
Veneror, I *worship.*
Ventus, *wind.*
Venus, *an heathen goddess.*
Vepres, *a brier.*
Ver, *the spring.*
Verber, *a scourge.*
Vergo, I *decline.*
Vermis, *a worm.*
Verò, *but.*
Verres, *a boar.*
Verro, I *sweep.*
Vertex, *the top.*
Verto, I *turn.*
Versus, *towards.*
Verùm, *but.*
Veruntamen, *notwithstanding.*
Veru, *a spit.*
Vervex, *a weather-sheep.*
Vescor, I *feed.*
Vesper, *the evening.*
Veto, I *forbid.*
Vetus, *old.*

Via

Via, *a way.*
Vibex, *a black ſpot.*
Vicies, *twenty times.*
Vicis, *by courſe.*
Video, I *ſee.*
Vico, I *bind or gird.*
Vigil, *watchful.*
Vigiliæ, *watches.*
Vinacea, *kernels of grapes.*
Vinco, I *overcome.*
Vindiciæ, *liberty, or freedom.*
Virgiliæ vel vergiliæ, *the ſeven ſtars.*
Virgo, *a virgin.*
Virtus, *vertue.*
Virus, *poyſon.*
Vis, *ſtrength.*
Viſcum, Viſcus ci } *glue.*
Viſcus eris, *the intrals.*
Viſo, I *viſit.*
Vita, *life.*
Vitrum, *glaſs.*
Vivo, I *live.*
Vix, *ſcarcely.*
Vocor, I *am called.*
Volo, I *will.*
Volucris ſubſ. *a fowl.*
Volucris adj. *ſwift.*
Volupe, *pleaſant.*
Volvox, *a kind of worm.*
Vomis, *the coulter.*
Vulcanalia, *feaſts dedicated to Vulcan.*
Vulgus, *the common people.*
Vulnus, *a wound.*
Vulpinor, I *hunt the fox.*

X.

Xenophon, *the name of a man.*

FINIS.

hic liber

Menda ſic emenda.

Pag.	*lin.*	*pro*	*lege.*
22.	5.	nominativis.	nominativo.
46.	1	ſoli	ſol.
48.	1.	faſci	faſti.
59.	14.	occiſi	occidi.
60.	13.	itum	ctum.
63.	4.	tibi præteri-tum dat.	formato ſupinum.
93.	6.	fixum'	verbum.
100.	11.	hæc regulam dant	genit. per reg.
129.	10.	ſedit	ſedet.
147.	21.	quis	quos.
150.	5.	in eo	in eâ.
151.	29.	huius	hujjus.
152.	10.	offella	oſella.
153.	1.	affa	offa.
173.	17.	choriambus	chollambus.
180.	1.	quod	quos.
198.	6.	ſinus	totus ſinus.

Filiolas Cadmi profert Niloles arund

John
Scott
lie

Geo
George

Geor

BRITISH MUSEUM